

הישיבה המאה-ושש-עשרה של הכנסת השתים-עשרה

יום רביעי, כ"ד בחשוון התש"ן (22 בנובמבר 1989)

ירושלים, הכנסת, שעה 09:00

א. הודעה על ביטול סעיף בסדר-היום

הכנסת לכלול סעיף זה ולא דנה בו, נראה לי שבטל עניינו של הנושא, ואין טעם לקיימו בסדר-היום. אודה ליושב-ראש הכנסת על הוצאת סעיף זה מסדר-היום הכללי של הכנסת.

אני מודיע בזה שהסעיף האמור ירד מסדר-יומה של הכנסת.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת.

תחילה אקרא מכתב מחבר הכנסת שלמה דיין: "לכבוד יושב-ראש הכנסת מר דב שילנסקי. מכובדי, בסדר-יומה של הכנסת רשום סעיף לאמור: דרך קבלת ההחלטות וביצוען בכל הקשור לעליית יהודי מרוקן. הואיל ועבר זמן רב מאז החליטה

ב. שאלות בעל-פה

בעכו קיימים מבנים המשמשים למגורים, למסחר ולמוסדות ציבור, שהם רכושו של מינהל מקרקעי ישראל. חברת "עמידר" מנהלת ומתחזקת מבנים אלה, ותקציבם מועבר עלידי מינהל אליה. הסדר זה קיים על-פי הסכם זה עשרות שנים.

מאז אפריל שנה זו הופר ההסכם באורח חד צדדי על-ידי מינהל מקרקעי ישראל. המינהל חדל לתקצב את פעולות התיקונים המתחייבים בבניינים אלה מתוקף צווים עירוניים או על-פי חוק הגנת הדייר או על-פי מצוקת הדייר.

הדיונים עם מינהל מקרקעי ישראל על הדרך לקיום מחויבותו נמשכים. חרף זאת ולאחר פנייתו של חבר הכנסת הנכבד, ועוד לפני קבלת סיכום סופי בנושא, הנחיתי את "עמידר" להמשיך ולקיים את הסיוע שניתן על-ידה לתושבים כבעבר. ואכן כך היא תפעל.

קיימת במשרדנו תוכנית המיועדת לפתרון בעיית הדיירים במבנים מסוכנים. למשפחות אלה מעמיד המשרד הלוואות מועדפות ומסובסדות לרכישת דירה חלופית. הלוואות אלה מגיעות ל-100,000 שקל בקירוב. 80% מהלוואה זו ניתנת ללא ריבית.

מסלול נוסף למשפחות אלה הוא סיוע לשכירת דירה בשוק החופשי, ואף זאת בסכומים מועדפים של 5,000 ש"ח בשנה. כל זאת — עד לפתרון קבע של בעיית דיורם.

במקביל נערך המשרד לפיתוח אתר בנייה חדש כרמת-עכו, המיועד בעיקרו לתושבי עכו העתיקה. המשא-ומתן עם מינהל מקרקעי ישראל בנושא זה נמצא בשלב מתקדם. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה אדוני השר. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת תופיק טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אני מעריך את תשובתו של השר דוד לוי. בדבר המאמצים להמשיך במה מינהל מקרקעי ישראל הפסיק. אני מקווה שהנוהג שהיה יחזור ויהיה. אבל, נוכח המצוקה הקשה ביותר, ואינני יודע אם יש דוגמתה בארץ, של מצב דיור התושבים הערבים בעכו, האם יש, נוסף על מה שאמר כבוד השר,

היו"ר נ' מסאלחה:

אנחנו עוברים לשאלת בעל-פה של חבר הכנסת תופיק טובי לשר הבינוי והשיכון בנושא: הפסקת פעילות "עמידר" בעכו העתיקה. תקרא את השאלתא שלך.

167. הפסקת פעילות "עמידר" בעכו העתיקה

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): כבוד היושב-ראש, כבוד השר, בעיתון "חדשות" מתאריך 6 בנובמבר 1989 פורסם, כי חברת "עמידר" הודיעה על הפסקת טיפולה השוטף במאות דייריה בעכו העתיקה, מתחילת נובמבר 1989.

כתוצאה מהפסקת פעילות החברה, אין לתושבים אפשרות לקבל את הסיוע בשיעור של 50% לחיקון דירות מסוכנות שברשותם, וזאת למרות נכונותם לשלם את מחציתו השנייה של הסכום.

לדברי סגן ראש עיריית עכו, יש בעיר כ-500 דירות מאוכלסות במצב קשה, וכ-100 מהן מסוכנות למגורים.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטום נכון? אם כן — מדוע התקבלה ההחלטה הנ"ל?

2. נוכח הפגיעה שנגרמת לתושבים בעכו העתיקה בעקבות החלטה זו, האם נשקל ביטולה?

3. נוכח סכנת התמוטטות בתים רבים בעכו העתיקה, האם קיימת תוכנית במשרד השיכון להתמודדות עם בעיה זו?

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה כבוד השר דוד לוי.

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

1-3. אדוני היושב-ראש, רכותי חברי הכנסת, משרד הבינוי והשיכון מטפל בבעיות הדיור בעכו כבשאר היישובים בארץ ולא חל כל שינוי במדיניותו.

חברת "עמידר" ממלאת את מחויבותיה למשתכנים, והודיעה המוזכרת על-ידי חבר הכנסת תופיק טובי, שפורסמה בעיתון "חדשות", מתייחסת לעניין אחר, כדלהלן:

מתכוון ליוזם צעד כזה, שבמקרה כזה חייבת להימסר הודעה לממשלה, שלגבי הסדר מסוים שישויות ממלכתיות היתה מופקדת על ביצועו במשך שנים, והיא רוצה לבטלו, חייבת להימסר בעוד מועד, 60 יום לפני הביטול, הודעה בכתב לממשלה בנוסח: דעו לכם, שבתוקף אילוצים כאלה או אחרים, אנחנו עומדים להפסיק את ההסדר כדי לאפשר התערבות.

והשאלה השנייה — האם מוכן השר להבטיח לכנסת, שבתוך חודש יימסר לכנסת על-ידו מידע יותר מפורט ויותר מסודר לגבי השאלה שנדונה כאן, כדי שנדע שאכן המגמות הטובות שהיו כלולות בחלק מהדברים שלך באות לכלל ביצוע? תודה רבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה צריכה להיות הודעה? תגיש שאלתא ותבוא תשובה.

שבח וייס (המערך):

השר אמר בדבריו — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. השר ישיב. אל תענו במקומו.

כבוד שר הבינו והשיכון, בבקשה.

שר הבינו והשיכון ד' לוי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתשובתי עמדתי על שלושה מסלולים שדרכם אנחנו מתמודדים עם הסוגיה הזאת.

במסלול הראשון — המצב חוזר לקדמותו: במסלול השני — סיוע גדול, מסובסד ומוערך למי שכורך לרכוש דירה או לשכור דירה בשוק החופשי: במסלול השלישי — זוהי התוכנית שלנו, שאנחנו מכינים אותה עכשיו ומקיימים דיונים עליה עם מינהל מקרקעי ישראל לכנייה חדשה ברמת-עכו.

אשר לשאר הרעיונות שהועלו, אין ספק שהבעיה מורכבת, וזה לא כך שלא מטפלים בה. הבעיות הן קשות כמה שנוגע לקרקע. יש ויכוחים ואי-רצון של אנשים בכפרים, שעומדת לרשותם קרקע, לוותר על זכויותיהם. הם אינם מוכנים לתת יד תמורת פיצוי ומחיר הולם, כדי שנוכל לתת תשובה הולמת על הבעיה.

עם זאת, אנחנו נערכים גם בעכו, ובוודאי גם בחיפה ובמקומות אחרים. בהמשך נוכל לבשר על כמה פעולות בתחום זה.

אשר להצעות הנוהליות האפקטיביות שהועלו על-ידי חבר הכנסת צבן — אשקול אותן, ואני חושב שיש בהן כדי לתרום למניעת הישנותם של חילוקי דעות בין רשויות אשר גורמות, בסופו של דבר, תוך הפרת הסכם על-ידי אחת מהן, לפגיעה באזרחים.

אני אשקול בכובד ראש את ההצעות. אין ספק שיש בהן לא רק עניין אלא גם תועלת. שוב, מוסד השאלתא אינו טוב רק לחברי הכנסת ודרכם לציבור הרחב, אלא גם לשר עצמו. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לשר הבינו והשיכון.

תוכניות לבנייה על-ידי משרד השיכון, בנייה אשר תבטיח פתרון קרוב של מצוקת חושבי עכו העתיקה?

שמענו, אדוני השר, במשך הרבה שנים, אולי עשרות שנים, על תוכניות, גם של משרד השיכון, שלא מומשו בכפר אל-מכר. פתרונות באל-מכר לא יענו על הדרישות של תושביה הערבים של העיר העתיקה בעכו. על כן, אילו דרכים יש לנקוט כדי לפתור את בעיית הדיור לתושבים הערבים בעכו?

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (המערך):

אדוני סגן ראש הממשלה ושר הבינו והשיכון, גם אני רוצה להביע שביעות רצון מתשובתך, אף שלא הייתי בעל השאלתא המקורית. התשובה הקונסטרוקטיבית מצביעה גם על גישתך וגם על הערך של מוסד השאלתא, שבאמצעותו אנחנו בכל זאת פה ושם מועילים, כל אחד בתחומו.

נושא דומה התעורר, אם כי בפחות חריפות, גם בחיפה ובמקומות נוספים. אני חושב, שאין חילוקי דעות בבית הזה לגבי היחס השוויוני שיש להעניק לערבים אורחי מדינת ישראל. כיוון שזה מוסכם פה על כל האגפים, כך אני מקווה, אני רוצה לשאול אותך, כי על-פי תשובתך היה רושם, שיש איזה חוסר תיאום בין מינהל מקרקעי ישראל לכיכר, תופעה שקיימת בממשלה: כיוון שיש היום שר הממונה פחות או יותר על ענייני ערבים, ואין זה חשוב עכשיו אם אני מסכים לשיטה הזאת אם לא, האם אתם עומדים בקרוב, כרמה הממשלתית הכוללת והמתאמת, לבחון את סוגיית הדיור לתושבים ערבים של מדינת ישראל בכללותה? יש כאן אפשרויות מגוונות ביותר: הדוגמה של עכו, של חיפה, של מקומות אחרים שבהם הם יושבים בצפיפות במרכזי העיר, או באזורים ותיקים או עתיקים של העיר, דבר שאפשר, כלכלית, לנצל למטרות אחרות ובאמצעים שונים ומגוונים, תוך התחשבות מוחלטת במנהגים וברצון של התושבים לסייע ולזרז מאוד את הטיפול בבעיה הזאת, שהיא בעיה ישראלית, חברתית, די מרכזית.

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יאיר צבן, בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני מצטרף למחמאות. כל מי שביקר בעכו באזור שמדובר בו מבין את הרקע לשאלתא של חבר הכנסת תופיק טובי.

אני רוצה להוסיף שתי שאלות: ראשית, מה נעשה באופן ממשי במקרים כאלה, כאשר רשות ממלכתית מבטלת באורח חד-צדדי הסדרים שיש להם השלכות לגבי פעולה של משרד אחר? אנחנו עדים לתופעות האלה מדי פעם, לפעמים במוסדות שהם בין משרד הבריאות לבין משרד העבודה והרווחה וכדומה.

אינני יודע אם העניין נדון בממשלה. אני חושב שמוכרח להיות נוהל קבע בממשלה, ושאלתי לשר היא: האם אתה

ג. שאלות ותשובות

היו"ר נ' מסאלחה:

השאלתא הראשונה, מ' 1055, היא של חבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת רענן כהן איננו כאולם, והתשובה תימסר לפרוטוקול.

אנחנו עוברים לשאלות ותשובות. אבקש משר התעשייה והמסחר, השר אריאל שרון, להשיב על שאלות.

2. מה עושה השר על-מנת לאשר את מחיר הקפה בצוקה הנוכחית ביותר?

תשובת שר התעשייה והמסחר א' שרון:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מחירי הקפה נמצאים בפיקוח מחירים בחוקף חוק יציבות מחירים במצרכים ושירותים (הוראת שעה). כל שינוי מחיר קפה טעון היתר, זה ניתן רק לאחר שנבדקה ההצדקה להתייקרות על-ידי המפקח על המחירים ועל-ידי ועדת מחירים בין-משרדית, שבראשה עומד מנכ"ל משרד האוצר.

התחשיבים שעל-פיהם נקבעים המחירים נבדקים על-פי קריטריונים אובייקטיביים ומקצועיים.

2. מחירי קפה נמס מקומי התייקרו מאז אוגוסט 1986 ב-5.6% בלבד, ולא ב-75%, כפי שצוין בשאלתא. לדוגמה, קופסה של 200 גרם קפה נמס עולה היום 6.77 שקל. לעומת 6.41 שקל באוגוסט 1986.

מאז אוגוסט 1986 ירדו מחירי פולי קפה בשוק העולמי בכ-50%, אך פולי הקפה המיובאים מהודו פחות ממחצית סל התשומות של המוצרים הסופיים, והחלתם קוצה על-ידי התייקרות יתר מרכיבי סל התשומות. לדוגמה, מדד המחירים לצרכן עלה מאז אוגוסט 1986 ב-70.5%. שכר עבודה ממוצע בחעשייה עלה בתקופה זו ב-105%.

היור"ר נ' מסאלחה:

אבקש מהשר להשיב על שאלתא מס' 1212 של חבר הכנסת יובל נאמן, שאיננו נוכח באולם. התשובה תימסר אפוא לפרוטוקול. מלאכתן קלה היום, אדוני השר.

שר התעשייה והמסחר א' שרון:
אני מצטער על כך.

היור"ר נ' מסאלחה:
גם אני מצטער.

1212. מפעל "תעשיות גולן"

חבר הכנסת י' נאמן שאל את שר התעשייה והמסחר ביום א' באב התשמ"ט (2 באוגוסט 1989):

לאחרונה נמסר מהנהלת מפעל "תעשיות גולן" על סגירת המפעל, לאחר שכוח-האדם במקום צומצם מ-100 עובדים ל-80 עקב ביטול פרויקט ה"לביא". הרצו הצעות לצמצום נוסף, ועוד.

ברצוני לשאול:

מה עושה השר להמשך קיומו של מפעל זה?

תשובת שר התעשייה והמסחר א' שרון:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

במסגרת סיור עבודה ב-17 ביולי 1989 ברמת-הגולן ביקרתי במפעל "תעשיות גולן", ואכן הוא היה נתון בקשיים עקב ביטולו של פרויקט ה"לביא".

כיום המפעל נמצא בתוכנית הבראה, והפתרון שאליו חתתי היה להעביר למפעל חלק מעבודותיה של התעשייה האווירית שבמרכז הארץ. לאחרונה זכה המפעל במכרז לאספקת כיסאות מפלט לחברה אמריקנית. קבלת מכרז זה תבטיח תעסוקה לתקופה ארוכה.

היור"ר נ' מסאלחה:

השאלתא הבאה היא של חבר הכנסת חיים רמון, שאיננו באולם. גם תשובה זו תימסר לפרוטוקול.

1055. רפורמה במשק הדלק

חבר הכנסת רענן כהן שאל את שר התעשייה והמסחר ביום א' בתמו התשמ"ט (23 ביולי 1989):

למרות המאמצים להנהיג רפורמה במשק הדלק בישראל, ידוע לי שחברות הדלק בישראל ממשיכות לפעול ולחלק את השוק ביניהן.

ברצוני לשאול:

1. האם שקל הממונה על הגבלים העסקיים לדרוש מחברות הדלק נתונים על חלוקת השוק ביניהן?

2. אם יתברר שלא חל שינוי בחלוקת השוק בין החברות, האם ייפתח הליך חקירה בנדון?

תשובת שר התעשייה והמסחר א' שרון:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הממונה על הגבלים עסקיים חקר ב-1987 ביסודיות חשד לקיום קרטל, הסדר כובל, בלתי חוקי, בין שלוש חברות הדלק בישראל.

ממצאי החקירה הראו, כי אכן קיימת חלוקת שוק וקיים שיתוף פעולה בין שלוש חברות הדלק, אך מקורם בצורים ותקנות, החל מ"צו דינשטיין", שקבע מכסות שיווק ב-30 בדצמבר 1953, וכלה בצו ראש מינהל הדלק מ-26 בינואר 1987, הקובע מסלוקה של חזיקי דלק בין החברות בענף.

לפי סעיף 1(3) לחוק הגבלים העסקיים, התשמ"ח, חל פטור מהוראות החוק על ההסדרים הקיימים על-פי הדין, ולכן מנוע היום הממונה על הגבלים העסקיים מטיפול בהתחרות בענף.

2. הממונה על הגבלים עסקיים יוכל לטפל במצב התחרות בענף הדלק, בתוקף סמכויותיו על-פי החוק, כאשר תהיה אפשרות חוקית לכך, והיינו לאחר ביטול תקנות מינהל הדלק המסדירות שיתוף פעולה חוקי בין חברות הדלק.

בשנת 1953 נקבעו בצו מכסות שוק. שיווק חזיקי נקבע לפי המפתח הבא: "פז" — 45%; "דלק" — 30%; "סונול" — 25%.

3. נושא הקרטל — שיתוף הפעולה בין חברות הדלק — התאפשר עד כה "בזכות" תקנות שהוצאו על-ידי משרד האנרגיה. תוקף התקנות יפוג בחודש יולי שנה זו.

1094. מחירי הקפה

חבר הכנסת רענן כהן שאל את שר התעשייה והמסחר ביום א' בתמו התשמ"ט (30 ביולי 1989):

בעיתון "הארץ" פורסם, כי מחירי הקפה בשוק העולמי הולו מאז אוגוסט 1986 ועד היום ביותר מ-50%, וככל זאת התייקרו מחירי הקפה בארץ ב-75%. ההתייקרות היחסית מגיעה ל-115%. מצב דומה קיים גם לגבי הקקאו, התה והסוכר. מחיריהם של ארבעת המוצרים נמצאים בפיקוח, והעלאת מחיריהם כפופה לאישור הממונה על המחירים במשרד התעשייה והמסחר.

ברצוני לשאול:

1. כיצד מסביר השר את העובדה, שכל אימת שקיימת עלייה במחירים בחוץ-לארץ, מועלים המחירים בארץ במהירות רבה, וכאשר יש בחוץ-לארץ ירידות מחירים, אפילו חדות, נשארים המחירים אצלנו ללא שינוי, ואף מוסיפים לעלות?

2. מה הם הטעמים לכך?

תשובת שר התעשייה והמסחר א' שרון:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. החל מחודש מאי שנה זו שוב לא נותנים רשיונות לייבוא ברנדי זול, 1.3 דולר מחיר נמל\

2. הפסקת מתן רשיונות לייבוא ברנדי באה כדי למנוע תחרות חריפה במוצר הישראלי, שנגרמת בשל סכסוך כבד של מוצר זה בחוץ-לארץ.

נחני רקע לברנדי, ראה בתשובה על שאלתא מס' 1273.

אשר לזיזים, ייבוא זיזים לא הופסק כליל אלא נעשה בצורה מבוקרת, על-מנת לווסת את האספקה בהתחשב בהיקף היבולים המקומיים.

להלן נחני רקע: זיזים הם מוצר חקלאי, ולפי ההסכם עם השוק המשותף, כל מדינה רשאית לקבוע הגנה כרצונה.

ביבוא הזיזים חל גידול באחרונה במידה ניכרת, גידול שהגיע בשנת 1988 לכ-1.5 מיליון דולר בהשוואה לכ-1.0 מיליון דולר בשנת 1987. עובדה זו היה בה כדי לפגוע בייצור המקומי.

1275. התעשייה הקיבוצית

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר התעשייה והמסחר ביום י"א בחשוון התש"ן (9 בנובמבר 1989):

במסגרת תוכניות הסיוע המתוכננות למגזר הקיבוצי, אמורים מפעלי התעשייה הקיבוצית ליהנות ממחיקת חובות של מאות מיליוני שקלים ומפרסה נוחה של חובות נוספים בתנאים מועדפים.

ב-23 באוקטובר 1989 פורסם ב"ידיעות אחרונות", כי מנכ"ל איגוד התעשייה הקיבוצית, מר עמוס אפשטיין, תובע זיזת העברת הכספים, נוכח העובדה ש"המחסור באשראי כולס את פיתוח התעשייה הקיבוצית, חונק אותה ומאלץ מפעלים לדחות הזמנות".

ברצוני לשאול:

1. מה הוא היקף הייצור של התעשייה הקיבוצית מכלל התעשייה בישראל?

2. מה הוא שיעור המועסקים בתעשייה הקיבוצית מכלל המועסקים בתעשייה הישראלית?

3. מה הוא היקף הסיוע שמעמיד משרד התעשייה והמסחר לרשות התעשייה שאיננה קיבוצית?

4. מה מתכונת הממשלה לעשות בעניין האפליה בסיוע לסקטורים השונים של התעשייה בישראל?

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

1. היקף הייצור של התעשייה הקיבוצית ב-1988 הסתכם ב-1.8 מיליארד דולר, והוא מהווה 8% מהתפוקה התעשייתית בארץ, ללא ילדומים. מתוך זה, ב-1988 היה היצוא של התעשייה הקיבוצית 640 מיליון דולר.

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
איזה אחוז זה מהווה מכלל היצוא?

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

כלל הייצור ב-1988, כולל ילדומים, היה 26 מיליארד דולר. מתוך זה הייצור של התעשייה הקיבוצית היה 1.8 מיליארד דולר.

אלי דיין (המערך):

חברי הכנסת מתארגנים לקראת הטיול.

הידיד נ' מסאלחה:

אל תנמק במקומם. הכנסת חשובה יותר מהטיול.

1273. ייבוא ברנדי

חבר הכנסת ח' רמון שאל את שר התעשייה והמסחר ביום י"א בחשוון התש"ן (9 בנובמבר 1989):

החל מחודש מאי 1989 חול משרד התעשייה והמסחר להגפיק רשיונות לייבוא ברנדי, בטענה שמחיר הברנדי המיובא זול מדי, והדבר פוגע ביצרנים מקומיים. איגוד לשכות המסחר בישראל טוען, כי מחירי היבוא הם המקובלים בעולם.

ברצוני לשאול:

1. האם נאסר על-ידי משרדך ייבוא ברנדי לישראל?

2. אם כן — מה הם הטעמים לכך?

3. אם ייבוא ברנדי נעשה במחיר היציף, האם הובא הדבר לדין כהוצעה למניעת היציף במשרדך?

4. אם לא — מדוע?

5. אם כן — מה קבעה ועדה זו?

תשובת שר התעשייה והמסחר א' שרון:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אכן, החל מחודש מאי השנה לא ניתנים רשיונות לייבוא לברנדי זול עד מחיר פו"ב של 1.3 דולר, אך מאחר שהרשיונות ניתנים לחצי שנה, היה עד חודש זה כירי היבואנים רשיונות ייבוא בתוקף. ייבוא הברנדי בחודשים ינואר ואוקטובר 1988 היה 55,000 דולר, ואילו באותם חודשים בשנת 1989 הסתכם היבוא ב-287,000 דולר, למרות אימתן רשיונות מחודש מאי כאמור. אין הגבלות על ייבוא ברנדי יקר.

2. לארץ מגיע יבוא מהשוק במחירים זולים ביותר, במחיר של כ-1 דולר לכבקוק (פו"ב). מחירים אלה מוסכרים בתמיכות גדולות בסדר גודל של מיליארד דולר לשנה, לענף היין שם. מאחר שבארץ אין תמיכות לענף היין, נוצרת תחרות בלתי הוגנת מול הייבוא.

נצור מצב מחוץ. שהברנדי המקומי משלם מס קנייה כפול מאשר הברנדי המיובא, זאת בשל מחירו הנמוך (מס קנייה על ייבוא 1.7 שקל ומס קנייה על-ידי ייצור מקומי 3.6 שקל).

3 — 5. עד היום טרם הוכח היציף למרות קיומו של סכסוך. בדיקת היציף היא נושא מורכב. טרם נסתיים איסוף כל הנתונים הנדרשים לצורך הגשת תביעה על היציף על-ידי היצרנים המקומיים.

1274. ייבוא ברנדי ומוצרי זיזים

חבר הכנסת א' לין שאל את שר התעשייה והמסחר ביום י"א בחשוון התש"ן (9 בנובמבר 1989):

לשכות המסחר העבירו אלי העתק מכתב, ובו הן קובלות על הפסקת הייבוא של מוצרי ברנדי ומוצרי זיזים. לטענתן, אין מנפיקים עוד רשיונות לייבוא, אף שאין מדובר כלל במחירי היציף.

ברצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר, שמשרדך הפסיק לתת רשיונות לייבוא מוצרים אלה?

התעשייה שאיננה קיבוצית. בשאלה זו התכוונתי לברר, מהו ההיקף הכספי של אותן שתי קרנות סיוע שמשדרך מטפל בהן ודרךן מסייעים למפעלים הנמצאים במצוקה ומעוניינים לפתור בעיות אבטלה על-ידי הגדלת היקף הייצור. רציתי לדעת, מהו היקף הסיוע הכספי; אם אין לך נתון מדויק, לפחות סדר גודל. השאלה היא: אם תאשר הממשלה את הסיוע הנוסף לתנועה הקיבוצית ולמפעלי התעשייה הקיבוצית, האם לא תהיה אפליה בין מפעלים שצריכים להסתפק במשאבים מצומצמים מאוד מאותן שתי קרנות לעומת משאבים גדולים יותר המוצעים במסגרת הסיוע לתנועה הקיבוצית?

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. בבקשה, אדוני השר.

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

אני אעביר לך לא רק את המספרים המדויקים של הקרנות אלא גם פרטים בקשר לקשיים הגדולים שיש חרף ההחלטות.

אלי דיין (המערך):

לא נוצלו הקרנות האלה.

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

יש לנו קרן סיוע למפעלים במצוקה.

אלי דיין (המערך):

כמה נוצל?

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

על כן אני רוצה לענות, אף שיש אפשרות, לא הצלחנו עד היום, לצערי, לנצל אלא במקרים מצומצמים מאוד.

בדרך כלל מדברים על הביורוקרטיה הקיימת בין האזרח לממשלה. אני מציע להעניף עין על הביורוקרטיה הקיימת בתוך הממשלה, בין משרד למשרד, שהיא עובדת. עובדה היא שלא הצלחנו להיעזר בכספים אלה, אף שהכספים הועמדו. אחת הסוגיות העיקריות היא חוסר היכולת של מפעלים לתת ביטחונות נאותים; אילו יכלו לתת ביטחונות, הם לא היו זקוקים לסיוע הזה. הבעיה הזאת לא נפתרה.

לגבי החלק השני של שאלתך, בלא שום קביעת עמדה ביחס לתעשייה הקיבוצית, הנהנית ממלוא עזרת: בתוקף תפקידי אינני מפלה. אני עובד עם כל המגזרים בדיוק באותה צורה. אכן, תהיה כאן אפליה חמורה של מפעלים פרטיים שנקלעו למצוקה כתוצאה מאותן בעיות, לעומת מפעלים שעליהם יחול ההסדר הקיבוצי. לעתים מדובר במפעלים המייצרים אותו מוצר, ולעתים אף מפעלים הנמצאים בשכנות זה לזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לשר אריאל שרון.

היצוא בשנת 1988, כולל יהלומים, היה 9 מיליארדי דולר. היצוא של התעשייה הקיבוצית היה 640 מיליון דולר.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

זה 7% בערך מכלל היצוא, אף שחלקם של הקיבוצים באוכלוסייה הוא 3%.

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

2. מספר המועסקים בתעשייה הקיבוצית נאמד ב-16,600 עובדים, שהם 5% מכלל המועסקים בתעשייה בארץ.

3-4. הסיוע שמשדר התעשייה והמסחר נותן לתעשייה אינו שונה בין סקטור לסקטור. אם קיימים הבדלים לגבי היקף הסיוע הניתן לתעשייה זו או אחרת, הרי שזה נובע ממיקומה הגיאוגרפי של אותה תעשייה, דהיינו אזור פיתוח לעומת תעשייה הפועלת במרכז הארץ.

היום אנחנו מוגבלים בגלל עניין הסדר הקיבוצים. שטרם הסתיים. אנחנו מוגבלים במידה רבה בטיפול פרטני של התעשייה הקיבוצית.

עוד לפני שבועות, אולי כבר חודשים, הצעתי לממשלה הצעה להשוות את מצבם של מפעלי התעשייה הפרטיים שנקלעו למצוקה מאותן סיבות למצוקה של התעשייה הקיבוצית. הגשתי לממשלה תוכנית בת עשרה סעיפים. התוכנית הזאת הועברה לוועדת השרים לכלכלה, וחרף כל פניות לא נדונה עד היום. בין עשר הנקודות האלה יש נקודה, שלדעתי היא אולי החשובה במסמך הזה, והיא מדברת על פריסת החובות לבנקים של מפעלי תעשייה באזורי פיתוח לתקופה של 20 שנה, בריבית של 4.2%. זהו הסדר זהה להסדר שנעשה עם התנועה הקיבוצית, והוא נקרא "ההסדר הקיבוצי".

לצערי, הנושא הזה לא נדון עד היום, ואנחנו יכולים בהחלט לראות מפעל ליד מפעל, האחד מקבל סיוע במסגרת ההסדר הכללי שהיה, והשני איננו מקבל סיוע. העליתי את העניין בממשלה, ותבעתי זאת ממנה פעמים מספר. בסופו של דבר, הועבר העניין לוועדת השרים לכלכלה, אבל לא נדון עד היום חרף פניותי.

היקף ההשקעות במפעלי התעשייה הקיבוצית בשנת 1988 היה 85 מיליון דולר; זאת ירידה ריאלית של 36% לעומת 1987. בתעשייה הקיבוצית יש 371 מפעלי תעשייה ועוד 28 מפעלי תיירות. לפני כשנה היו כ-80 מהמפעלים האלה במצוקה קשה.

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

בשאלה מס' 3 בשאלתא שלי ביקשתי לברר, מה הוא היקף הסיוע שמעמיד משרד מסחר והתעשייה לרשות

ד. הצעה לסדר-היום

מצב האוכלוסייה הערבית ביפּוֹרְת־לאִיב

הגרה ביפּוֹרְת־לאִיב מונה כ-16,000 נפש. מרביתם חיים בשכונת אל-עג'מי, אזור הים.

האוכלוסייה הערבית ביפּוֹרְת־לאִיב סובלת מקשיים רבים בכל תחומי החיים. קשיים אלה נובעים מהעדר מדיניות ממשלתית או עירונית המיועדת לטפל בבעיות של האוכלוסייה הזאת. הידרדרות מצבה נובעת מליקויים חמורים בתפקוד

היו"ר נ' מסאלחה:

אנו עוברים לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 1735 בנושא מצב האוכלוסייה הערבית ביפּוֹרְת־לאִיב, מטעם חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, האוכלוסייה הערבית

כיפו. הלוואות בגובה של 15,000 דולר, אלה ההלוואות שניתנות לאוכלוסייה הערבית, בעוד מחיר הריבית הוא בין 55,000 ל-60,000 דולר. לכן זוגות צעירים ומשפחות ברוכות ילדים אינם מסוגלים לעמוד בדרישות, ומרבית הדירות נשארות ריקות. זוגות צעירים כיפו נמנעים מלהתחתן ולהקים משפחה בהעדר אפשרות לרכוש דירה.

המשפחות הערביות הוותיקות, אשר גרות בבתיים שהקימו על אדמתם הרשומה על שמם בטאבו, סובלות מרדיפות ומטרדות גם הן. העירייה שמה לה למטרה להשתלט על הקרקע שלהן בטענה, שהקרקע נחוצה לטובת הציבור. זה טיעון שהעירייה משתמשת בו, כדי לנשל את התושבים מהקרקע המועטה שנשארה בבעלותם.

הסיפור של משפחת שניר, שהעירייה הפקיעה חלק גדול מאדמתה, והיא ממשיכה לדרוך אותה, משמש דוגמה לכך. אבל, העירייה מציקה גם למשפחות דכה ואכרסיף כיפו ג' וכיפו ד'. הן לא נכללו במפעל שיקום השכונות, והעירייה מאיימת עליהן בפניוץ ובהרס בתיהן ובהפקעת אדמותיהן. הקדמה פוסחת עליהן. העוברה וערמות הזבל מעידות על מדיניות אפליה מכוונת נגד משפחות אלה.

קיימים מטרד תברואי וסכנה לחיי אדם בשכונות האלה. ביקרתי שם וראיתי את מי השפכים וזרמים לבור פתוח ממש ככניסה לבתים, והילדים מסכיב.

כשזעקתי את זעקת התושבים הגיבו דוברי העירייה, שזאת הסתה נגד העירייה, גישה אוהלת וכלתי הגיונית מצדה. כל דורש צדק הוא מסית. גם התושבים ונציגיהם התובעים שיפורים הם מסיתים בעיני העירייה. הועקה אמיתית והכאב נכון.

משפחות ערביות רבות עוזבות את יפו ועוברות לגור באזור בית-רומנו בתל-אביב או באזור התעשייה בתנאים קשים ביותר. תנאי המגורים מחייבים טיפול מיוחד ומיידי בכל הקשור לנושא זה. זוהי תפקידה של העירייה ותפקידו של משרד הבינוי והשיכון.

מצב החינוך הערבי כיפו ירוד גם הוא. בעיר לומדים כ-3,700 תלמידים בכל מערכת החינוך. יש שלושה בתי-ספר מלכתיים ושלושה בתי-ספר קהילתיים. כ-250 תלמידים ערבים לומדים בבתי-ספר יהודיים. רמת בתי-הספר הערבים ירודה. רמת הנשירה היא אחת הגבוהות ביותר במדינה.

במשך כשנה, כאשר עברתי כמפקח מטעם משרד החינוך והתכנון כיפו, הכרתי את המערכת מקרוב — המצב קשה ביותר. אחוז המצליחים בבחינות הבגרות הוא הנמוכים ביותר במדינה. בבית-הספר המקיף הממלכתי-העירוני מצליחים בכל שנה רק כחודשים בבחינות הבגרות. בתי-הספר לא יכולים לענות על צורכי האוכלוסייה. המגמות מצומצמות ביותר והתחלתיות, ואינן עונות על צורכי השעה — נגרות, היסטוריה, ביולוגיה ותפירה בלבד. בית-ספר "עמלי-יפו" הוא העני ביותר של רשת "עמל" במדינה. הבחירה בו מצומצמת ורלה.

במשך 40 שנה, מאז קום המדינה, הוקמו בכל מערכת החינוך כיפו רק ארבעה חדרי כיתות. קיים מחסור חמור בכיתות-אם ובאולמות למגמות ולפעילויות השונות.

משרד החינוך והעירייה מוניחים את יפו, וכתוצאה מכך, מאז קום המדינה רק 15 בוגרים סיימו את לימודיהם האקדמיים; 15 מתוך אוכלוסייה של 16,000 נפש, במלים

העירייה והמוסדות הממשלתיים וההסתדרותיים, המפלים אותה לרעה.

כל הנכנס לשכונות וזעריה בעיר רואה את העוברה, ההרס והעוני הזועקים לשמים, ובאים כתוצאה מהמשך מדיניות הקיפוח והאפליה המונהגים בעיר.

השוואת מצב השכונות הערביות בעיר למצב השכונות היהודיות משקפת היטב את מדיניות האפליה. כאשר תל-אביב פורחת והעירייה משקיעה סכומי עתק בפיתוח החלקים היהודיים בעיר, ובכלל זה שכונות המצוקה היהודיות השונות, החלקים הערבים של העיר סובלים מהעדר מדיניות טיפולית וממחסור בתקציבים לפתרון הבעיות הכואבות שלהן.

לפני כשלוש שנים נכללה יפו במפעל שיקום השכונות, אך רק כשליש מהאוכלוסייה הערבית השתתף במפעל הזה. במלים אחרות, כשני-שלישים מהאוכלוסייה, פסחה עליהם העירייה, אף שהם משוערים לשיקום. נשאלת השאלה, למה לא כוללת העירייה את כל האוכלוסייה הערבית במפעל השיקום?

לפני כארבע שנים הונחה אכן היסוד למרכז קהילתי יהודי-ערבי כיפו. בחגיגה גדולה נעשה הדבר. ראש העיר, מר שלמה להט, והתורם, מר ארימנד האמר, הניחו את אבן היסוד והכריזו על תרומה מכובדת להקמת המרכז. מאז לא נעשה דבר. נשאלת השאלה, למה הוקפאה הקמתו של המרכז ולאן נעלמו הכספים שנתרמו לכך? האם הועברו ליעד אחר? האם הפריע למישהו שהמרכז מיועד לשרת גם את האוכלוסייה הערבית כיפו? אלה שאלות המחייבות תשובות.

חברת "עמידר" משקמת בתים ריקים ומדי פעם מכריזה על מכירתם. כל תושבי תל-אביב-יפו יכולים להשתתף במכרזים אלה. אין זה הוגן ואין זה צודק להשוות בין האוכלוסייה הענייה של יפו לבין העשירים מצפון-תל-אביב. בתחרות הזאת תושבי יפו מפסידים. אפשר לפתוח את המכרזים בפני הכול, אך יש לעגן ולהבטיח, שאחוז גבוה מתוכם ייועד לתושבי יפו הערבים בלבד. יש לזכור שמדובר בבתיים נטושים, אשר ננטשו על-ידי משפחות ערביות עם קום המדינה.

עיריית תל-אביב-יפו הכינה תוכנית הנקראת "מדרון יפו". התוכנית הופקדה בוועדה המחוזית, אך הוגשו 900 התנגדויות לתוכנית המקורית על-ידי תושבי יפו. המגמה של התוכנית היתה להרוס את הבתים הקיימים בין רחוב יפת לים ולהקים יולות לעשירים. העשירים הם מתוך ליפו, מתוך לאוכלוסייה הערבית הגרה במקום.

האגודה לענייני ערביי יפו — "ערכיקה" — הגישה את ההתנגדויות וגם הצעה אלטרנטיבית, כדי למנוע פגיעה באוכלוסייה המקומית ולשמור על המבנים הציבוריים והדתיים. העירייה, משהרגישה בהתנגדויות, הקפידה את תוכניתה והגישה תוכנית חלופית. היא צמצמה את השטח המיועד להרס, אך מאז לא נודע דבר על התוכנית הזאת.

אני רוצה לשאול: מה עלה בגורלה של התוכנית? האם כושלה? האם עודכנה בהתאם לדרישות התושבים? מה עלה בגורל ההתנגדויות? כל אלה שאלות שמחייבות תשובות חיוביות.

המשכנתאות הניתנות לתושבי יפו הערבים נמוכות בהרבה מאלה הניתנות לתושבים היהודים. בהעדר משאבים, ובגלל ההלוואות הקטנות, התושבים הערבים אינם מסוגלים לקנות את הדירות שמשרד השיכון הקים וייעד לאוכלוסייה הערבית

היהודית ולאוכלוסייה הערבית, ושתייהן סובלות. שלושה מתוך העובדים הסוציאליים מטפלים באוכלוסייה הערבית, שניים מהם הם בני האוכלוסייה הערבית.

חברות "עמידר" ו"חלמיש" אטמו דירות ככל רחבי יפו. הדירות הריקות והאטומות משמשות מחסה לסוחרים הסמים ולצרכני הסמים.

שיעור הפשע ביפו, לסוגיו השונים, הוא הגבוה ביותר במדינה.

בעיר לא קיימות מסגרות טיפוחיות נאותות. המועדון היחיד ביפו הוא המועדון האסלאמי, ויש לו גם שני סניפים קטנים, אחד לנשים והשני לאמנות, אך אין מרכז קהילתי. חסרות מסגרות שיקלטו את הנוער, ולכן מסתובבים בני הנוער בריקנות ופונים לעבריינות, לפשע ולסמים.

ביפו כולה יש מגרש כדורגל אחד, המשמש ל-12 קבוצות יהודיות וערביות, כלי איצטדיון, כלי שירותים מתאימים.

עמנואל זיסמן (המערך):

קיים איצטדיון "בלומפילד" ביפו.

עבדאללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
באיצטדיון "בלומפילד" אסור לקבוצות מיפו להשתמש. יש מגרש מוזנח, משתמשות בו 12 קבוצות. 12 הקבוצות של יפו, היהודיות והערביות, משתמשות במגרש המוזנח.

מיכאל איתן (הליכוד):

קבוצת "בית"ר תל-אביב" אינה יכולה לשחק באיצטדיון "בלומפילד" ביפו.

היור"ר נ' מסאלחה:

סליחה, חבר הכנסת איתן, זה מגרש ביתי של "בית"ר ירושלים", לא "בית"ר תל-אביב".

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

— — —

היור"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת מיעארי, חבר הכנסת דראושה לא צריך עזרה.

עבדאללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

ביפו קיים בית מוזנח הנקרא "מועדון ההסתדרות". הוא נפתח רק כעונות הבחירות, ואז משתמשים במועדון לשבוע הבחירות.

כהעדר התחשבות מצד העירייה, הממשלה וההסתדרות, כמו אגודות וארגונים מקומיים, עדתיים וקהילתיים, ונציגיהם נמצאים כאן אתנו, המשקיעים מאמצים בניסיון להציל את התושבים ולמנוע את המשך ההתדרדרות. אני מבין אותם על המאמצים הכנים שהם משקיעים בקידום האוכלוסייה.

קמה ביפו אגודה לערביי יפו, "עריקה", הפועלת נמרצות לקידום ענייני העיר ולגיוס כספים ומתנדבים מ ישראל ומהעולם, כדי לשרת את האוכלוסייה. יש לברך אותה על פעילותה המבורכת לקידום האוכלוסייה וגם על מעשיה למען דר'קיום אמיתי בין יהודים לערבים בעיר.

קמו גם אגודות אסלאמיות, והחשובה שבהן היא האגודה האסלאמית הנבחרת "אלהיה אלאסלאמיה", המטפלת בענייני האוכלוסייה במקום. שמרניתה מוסלמית. האגודה הזאת מטפלת בענייני ההקדשים המוסלמיים ובשיקום בתי-קברות ומסגדים; אך גם דואגת לסייע למשפחות במצוקה. ולילדים ממשפחות עניות, והיא מספקת להם ספרים, מחברות ובגדים.

אחרות, אחד מ-1,000 בערך. זהו הממוצע הנמוך ביותר, אולי אחד הנמוכים ביותר בעולם כולו. אני לא חושב שאפילו במדינות אפריקה יש ממוצע כזה — אחד ל-1,000 בוגרים. זה מקור לבושה לכל המערכת: לעירייה, למשרד החינוך והתרבות, לממשלה כולה.

המצב הבריאותי גם הוא קשה במיוחד. ככל יפו אין שום בית-חולים. בעבר היו שלושה בתי-חולים, "דונולו א'", "דונולו ב'" ו"דג'אני". אבל הקרמה הגיעה ליפו, כאשר נסגרו את שלושת בתי-החולים. שלושתם נסגרו, והוקם בית-חולים על-שם וולפסון, בין יפו לחולון, כדי לשרת את האוכלוסייה. אבל, הוא מסרב לתת שירותים לאוכלוסייה הערבית ביפו, ומעבירים אותה לבית-החולים על-שם איכילוב בתל-אביב.

ביפו יש מרפאה אחת ושמה "בן-ענת", השייכת לקופת-חולים. מעללי המרפאה הזאת שונים ומשונים. המרפאה משוקעת כמעט, השירותים בה מצומצמים ביותר. בית-המרקחת הקיים בה נסגר לתקופות ממושכות. רק לאחרונה, כשבוע לפני הבחירות להסתדרות, חידשו את פעילותו. רק שבוע אחד לפני הבחירות להסתדרות זכרו את המרפאה הזאת. על המרפאה נשמעות גם קובלנות רבות, והבולטת שבהן היא, שאחד העובדים הקבועים במרפאה, הוא עצמו מכור לסמים, והוא אף מקבל סמים כשחוד מהתושבים, תמורת מתן תרופות, שירותים ואישורים רפואיים. זה הסיפור הנפוץ ביפו.

דוד ליבאי (המערך):

האם בעניין זה לא הוגשה תלונה רשמית? לא צריך להפיץ סיפור כזה — — —

עבדאללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

שמעתי סיפור זה מאנשים רבים, אנשים אחראיים שמוכנים להעיד.

אליהו בן-מנחם (המערך):

השכונה הזאת כלולה בשיקום שכונות, אם אינני טועה.

עבדאללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אמרתי שרק שליש מהאוכלוסייה הערבית נכלל במפעל שיקום השכונות, ושני-שלישים לא נכלל.

אליהו בן-מנחם (המערך):

מתוך השכונות — אולי 10% מתוך ה-100% שיש בארץ.

היור"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת בן-מנחם, הוא מדבר ספציפית על יפו — זו הצעתו לסדר-היום — לא על ערביי ישראל.

עבדאללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אני לא מדבר באופן כללי.

הסמים והזנות נפוצים בעיר. יש שיתוף פעולה יהודי-ערבי פורה והדוק. הסחר בסמים נעשה בגלוי. למשטרה לא עומדים הכוחות המספיקים לטיפול בבעיה, כבן הודה יגאל מרכוס, מפקד המחוז. כוחות משטרה קטנים מיועדים למלחמה בסמים. קטנים נעשו לצרכני סמים וגם לבלדרים. הנוער מתדרדר. גם תלמידים מכורים לסמים. המרחק בין סמים לזנות ולאלמות ולפשע איננו גדול. המעבר מסוג אחד לשני הוא דאי. המרכז לטיפול במתמכרים לסמים איננו יעיל. מיקמו אותו ליד בתי-הספר. הטיפול בו לקוי, אין בו טיפול רציני.

אין ביפו לשכת רווחה המיוחדת לאוכלוסייה הערבית. ביפו כולה עובדים שמונה עובדים סוציאליים לאוכלוסייה.

עבד־אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אני מקווה שגם אתה תיתן יד, וכולנו נשתף פעולה בקידום
הנושא הזה.

בצדק וזעקים אנשי יפו: הצילו, הצילו, הצילו את הנוער,
הצילו את הילדים. יפו משוועת למשאבים, יפו שואפת
לשירותים, יפו מחכה לשינויים משמעותיים. זה תפקידם של
העירייה והמוסדות הממלכתיים והציבוריים. זה תפקידם של
הכנסת, תורה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:
תודה לחבר הכנסת דראושה. אני מזמין את כבוד השר
אהוד אולמרט להשיב, בבקשה.

השר א' אולמרט:
אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת הנכבדים, המציע הנכבד
אמר, שאסור להפוך את הנושא הזה לעניין מפלגתי. אני מציע
שבאותה רוח נימנע גם מהפיכת הנושא הזה לעניין להסתה
לאומית, לאומנית, לגבי יחסי יהודים וערבים, ומדיבורים חסרי
שחר ודמגוגיים על הפליה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
איזו תשובה זו?

קריאה:
מי שמדבר על הסתה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אתה מטיף להסתה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה מטיף להסתה.

השר א' אולמרט:
אדוני היושב־ראש, השיטה הזאת, שבה עולה חבר כנסת
לדוכן וכמשך רבע שעה מדבר על מדיניות מכוונת של אפליה

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אלא מה?

השר א' אולמרט:
— והכנסת יושבת כשקט ושומעת, בין שהיא
מסכימה ובין שלא, ויעלה שר ויאמר שדברים כאלה הם חסרי
שחר והם הסתה, ולפני שהוא יסיים משפט אחד תקום מקהלה
של צווחנים — השיטה הזאת איננה מקובלת עלי, בכל הכבוד.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

השר א' אולמרט:
שב בשקט ותשמע, ואל תפריע לי. אל תפריע לי. אני מדבר
עכשיו. כשחבר הכנסת דראושה דיבר, אני לא הפרעתי לו.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אני אפריע לך. את מסיט את הוויכוח לפסים אחרים.

השר א' אולמרט:
שב בשקט.

היו"ר נ' מסאלחה:
אדוני השר, ברשותך, רק רגע. חבר הכנסת מיעארי —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
דבר לעניין.

בעיר קיימות גם אגודות נוצריות, הפועלות למען הקהילה
ומפעילות מערכת חינוך עצמאית, שמצבה טוב יותר מזה של
מערכת החינוך הממלכית.

עם כל ההערכה לאגודות אלו ולמאמצים שהן עושות, הרי
אגודות אלו נתקלות בבעיות רבות. אטימות הרשויות
העירוניות והממשלתיות חוסמת בפניהם דרכים רבות
לשיפור מצב האוכלוסייה. המתסור בכספים וככלים פוגע
בעבודתן.

זה כשנה יוצא לאור שבועון מקומי בשפה הערבית, ושמו
"אל־עמי". לעיתון זה תפקיד חשוב בחשיפת פרשיות
עגומות, בהגנה על האינטרסים של התושבים ובגיבוש עמדות
לקידום ענייני האוכלוסייה הערבית בעיר.

ואולם המצב ממשיך להתדרדר. האוכלוסייה הערבית
פגועה וסובלת קשות. הדורות החדשים 'סובלים מהמשך
מדיניות ההזנחה והקיפוח. הפשע והעבריינות גוברים. הנגע
משותף ליהודים ולערבים. בתחום זה שיתוף הפעולה אדיר.
העירייה אשמה, הממשלה אשמה, ההסתדרות שותפה
לאחריות למצב שנתהווה.

יש לדרון בנושא זה בכנסת, כדי שהיא תיתן טיפול ותבטיח
טיפול נאות בנושא זה. אסור להפוך את הנושא הזה לנושא
מפלגתי, הוא מעל לחילוקי הדעות הפוליטיים או המפלגתיים.

המצב ביפו מחייב נקיטת צעדים דרסטיים לשינוי. המשך
המצב הקיים מסוכן לתושבי יפו הערבים והיהודים כאחד,
והנגע יעבור מיפו לתל־אביב ולמקומות אחרים.

בצדק וזעקים אנשי יפו: הצילו, הצילו, הצילו את הנוער,
הצילו את הילדים. יפו משוועת למשאבים.

אליהו בן־מנחם (המערך):
אפשר לשאול שאלה?

היו"ר נ' מסאלחה:
בבקשה.

אליהו בן־מנחם (המערך):

אני מכיר את יפו, כי נמצאות בה חלק מהשכונות שאני
עוסק בהן. הבעיה הקשה ביפו היא, שכל משפחה היא לעצמה,
אין גיבוש של התושבים, אלא מצב של איש נגד רעהו. אם היית
מצליח לאחד אותם — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה, במקום לשאול, מציע פתרון. השר אהוד אולמרט
ישנו כאן. בבקשה, חבר הכנסת דראושה.

עבד־אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

כרשות היושב־ראש, חבר הכנסת אלי בן־מנחם, אני
צייתי שקמו ביפו אגודות וארגונים המאגדים עכשיו את
תושבי יפו ונאבקים לשיפור מצב האוכלוסייה, מכל העדות,
מתוך הקהילה. יש לברך על כך. לדעתי, המוסדות הממשלתיים
וההסתדרותיים צריכים ללכת לקראתם. העירייה צריכה ללכת
לקראתם ולשתף אתם פעולה. הנה, עובדה היא שהם באו גם
היום כדי להשתתף, והם מוכנים להופיע בוועדות, מוכנים
לבוא לעירייה, למשרדי הממשלה, מוכנים לבוא אל כל
הנוגעים בדבר מתוך היענות חיובית כדי לקדם את ענייני
האוכלוסייה. זה העתיד של הילדים שלהם, הם דואגים לעתיד
הזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דראושה, אתה צריך להתחיל לסכם.

השר א' אולמרט:

שב בשקט, תפסיק לצווח, אל תתחרה אתו בדמגוגיה. שב בשקט.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

— — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

— — —

השר א' אולמרט:

שב בשקט ותקשיב. תלמד לנהל ויכוח גם כשאתה שומע דברים שאתה לא אוהב לשמוע. תפסיק לצעוק.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

אתה בתפקיד, אתה צריך ללמוד איך לדבר.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת מיעארי, אל תאלצו אותי לקרוא אתכם לסדר. ההערה של השר נכונה. אני לא מתייחס לגופו של עניין, כי כיושב-ראש לא אביע דעה, אבל ההערה שלו נכונה. הוא ישב, שמע, יותר מרבע שעה, ומותר לו לענות. אני מבקש לשבת בשקט. אני מבקש ממך, חבר הכנסת מיעארי, בבקשה, אדוני השר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מותר לו לענות, אבל לא להסת.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת טובי, השר ישיב — — —

השר א' אולמרט:

מי שעסק בהסתה — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זו הסתה פרועה. תביעה לשוויון אינה הסתה.

השר א' אולמרט:

רבותי, השיטה הזאת, כשבכל דיון על נושאים הקשורים לערבים, הוויכוח יתנהל כך, שלצד אחד יש זכות להעליל עלילות — — —

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אני מבקש לשאול שאלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

הוא רק מתחיל לדבר, חבר הכנסת דראושה. חכה רגע. תשאל עוד מעט, לא עכשיו.

השר א' אולמרט:

הרי עוד לא התחלתי לדבר. אתה רוצה התייחסות להצעה, אז שב — — —

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
רק שאלה.

השר א' אולמרט:

אינני רוצה להשיב לך על שאלה. אני רוצה לדבר, כמו שאתה דיברת. העניין הזה, שיעלה כאן חבר כנסת, כשזה נוגע לנושאים של ערבים, ויעליל עלילות ויאמר דברים חסרי שחר, אבל אסור לומר לו מלה של תשובה, משום שמיד זה מתפרש כאיזו פגיעה באוכלוסייה הערבית — זאת דמגוגיה שפלה, שאני לא מוכן להסכים אתה.

עמנואל זיסמן (המערך):

האם הקשבת לכל הנאום שלו?

השר א' אולמרט:

הקשבת לי לכל מלה שהוא אמר.

עמנואל זיסמן (המערך):

רוב הנאום היה קונסטרוקטיבי.

השר א' אולמרט:

נקודת המוצא של הנאום היתה, שמדינת ישראל מנהלת מדיניות של אפליה. תקרא את הפרוטוקול.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
את זה אתה אמרת כמה פעמים.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

— — —

עמנואל זיסמן (המערך):

רוב הנאום שלו היה קונסטרוקטיבי מאוד.

השר א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

השר א' אולמרט:

חברה, אני מבקש ממך, אל תעזרו לי, תואילו להקשיב לדברים.

מיכאל איתן (הליכוד):

תשמעו את העובדות.

עמנואל זיסמן (המערך):

מה אתה צועק? האם שמעת את חבר הכנסת דראושה? רוב הנאום שלו היה קונסטרוקטיבי.

השר א' אולמרט:

אני שמעתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

שמעתי. תן לשר להשמיע את העובדות.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת איתן, הוא ישמיע את העובדות. עכשיו הוא נואם. בבקשה, אדוני השר.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

עמנואל זיסמן (המערך):

— — —

השר א' אולמרט:

חבר הכנסת זיסמן, תפסיקו עם הדמגוגיה העלובה הזאת. עומד פה חבר כנסת ערבי ואומר — בלי להביא ראיה, בלי להביא תמיכה, בלי להביא ממצא — שבת-חולים במדינת ישראל לא מוכנים לקבל פציינטים ערבים כיפוי. נכון? ואתה בא ואומר לי שזה דיון קונסטרוקטיבי?

עמנואל זיסמן (המערך):

רוב הנאום.

השר א' אולמרט:

רוב. אל תתקן אותי ואל תעזור לי.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני שמעתי את דבריו. הוא דיבר על בית-חולים אחד.

היו"ר נ' מסאלחה:

רק רגע, רק רגע.

השר א' אולמרט:

על בית-החולים על-שם וולפסון, נכון, בלי להביא ראיה, בלי להביא אסמכתא. כאמת כושה וחרפה, ואתם עוד קופצים ישר, מ"ן תגובה פכלובית כזאת. מישוה מעו לומר מלה אחת. מייד ההתרפסות הזאת. מה העניין הזה?

היו"ר נ' מסאלחה:

אדוני השר, רק רגע. חבר הכנסת אברהם בורג, מה רצית?

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אתה לא חבנה את עצמך על-ידי הסתה נגד ערבים. אתה הורס את עצמך. אתה מזיק לעצמך. אתה לא מתבייש?

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת דראושה, אני מבקש שתשב. אתה לא תנאם גם משם.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

זה השר האחראי לענייני הערבים?

היו"ר נ' מסאלחה:

תשמע אותו כפי שהוא שמע אותך.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אתה צריך להתפטר מהתפקיד שלך.

היו"ר נ' מסאלחה:

תשמע אותו כפי ששמע אותך.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אין לך כושה כשאתה עומד על הבמה. אתה לא מתבייש? הוא השר לענייני הערבים.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דראושה — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא לא השר לענייני הערבים. הוא שר לענייני מיעוטים במדינת ישראל.

היו"ר נ' מסאלחה:

כן, חבר הכנסת בורג.

השר א' אולמרט:

לא, אדוני, עם כל הכבוד. סליחה רגע. אתה רוצה לנהל דיון עם האולם? אני אמתין במתן התשובה עד שתגמור לנהל דו"שיח. עם כל הכבוד. אני נואם, עוד לא הספקתי לומר מלה. אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

רק רגע.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

אם הוא ממשיך בצורה כזאת, מוטב שירד.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת מיעארי, שב — — —

השר א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש, עוד לא הספקתי להגיד משפט שלם אחד, ואתה נותן לחברי כנסת לשאול שאלות? מה העניין הזה? אני לא מוכן לקבל את זה. אתה רוצה לנהל דו"שיח עם החברים, בבקשה, תנהל אתם.

היו"ר נ' מסאלחה:

אדוני השר, עם כל הכבוד לך — — —

חיים רמון (המערך):

אדוני השר — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רמון, רק רגע. אדוני השר, עם כל הכבוד לך, אתה לא תעיר ליושב-ראש.

השר א' אולמרט:

אני כן אעיר ליושב-ראש.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה לא תעיר ליושב-ראש.

השר א' אולמרט:

אני יכול בהחלט להעיר ליושב-ראש.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה. אדוני, אתה יכול לשבת במקומך.

השר א' אולמרט:

אני יכול להעיר ליושב-ראש.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה יכול לשבת במקומך.

השר א' אולמרט:

בבקשה.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה. אם זו ההתייחסות שלך ליושב-ראש — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

כל הכבוד.

השר א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש, קודם כול — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה. שב, אל תענה לי, ואני מקבל את האחריות.

השר א' אולמרט:

אל תגיד לי "אל תענה".

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מקבל את האחריות.

השר א' אולמרט:

חסלח לי, אל תגיד לי "אל תענה". אתה תואיל בטובך — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

אל תעיר לי. אתה לא במשרד שלך עכשיו. אל תעיר לי.

השר א' אולמרט:

חסלח לי, בבקשה, אל תגיד לי "אל תעיר לי".

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה אומר לי איך לנהל את הישיבה? חבר הכנסת אברהם בורג מצביע, אני שואל אותו "מה רצונך?" אתה תגיד לי איך לנהל?

השר א' אולמרט:

אבל, אדוני, עם כל הכבוד, משפט אחד לא הצלחתי לסיים, ואדוני היושב-ראש לא מגן עלי.

היו"ר נ' מסאלחה:

אמרת הרכה מפטיס.

השר א' אולמרט:

לא נכון. אתה לא מגן עלי.

חיים רמון (המערך):

בושה לעשות דבר כזה.

שרה דורון (הליכוד):

תפסיק את הישיבה — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

אני לא מפסיק את הישיבה. בסדר? אני לא מפסיק. את יכולה לשבת שם. אני לא מפסיק את הישיבה.

השר א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש, חובתך להגן על הנואם. זאת חוצפה.

אלי דיין (המערך):

אל תפריע ליושב-ראש. אתם מבזים את הכנסת די והותר.

דוד ליכאי (המערך):

— — —

השר א' אולמרט:

כן, אבל עם כל הכבוד, חבר הכנסת ליכאי, עולה שר — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

השר אהוד אולמרט, אני לא נותן לך, יהיה אשר יהיה, אפילו אם אתה פטר מתפקידי כסגן יושב-ראש הכנסת. אתה אמרת דבר חמור מאוד על היושב-ראש. אתה עומד שם ואומר לי: תגמור לדבר עם האנשים. אני מדבר עם אנשים? אני מזהיר אותם — — —

השר א' אולמרט:

סליחה, אתה לא שמעת מה שאמרתי.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני שמעתי. יש כאן קצרניות.

השר א' אולמרט:

תואיל לאפשר לי להגיד מה אמרתי.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, אני לא מוכן. אתה עומד שם ואומר: אני אחכה עד שתגמור לשוחח עם אנשים.

השר א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש, אני הערתי, שאם כבודו רוצה לבקש מחברי כנסת לשאול שאלות, כפי שניסו חברי הכנסת לעשות כאן, אני אמתין. ולאחר שהם ישאלו את השאלות, אני אחזור לדבר. אינני מוכן — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, אדוני, לא אמרת כך.

השר א' אולמרט:

כן, אמרתי.

היו"ר נ' מסאלחה:

יש קצרניות.

השר א' אולמרט:

יש קצרניות. תבדוק עם הקצרניות.

היו"ר נ' מסאלחה:

תגמור לדבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש קלטת?

השר א' אולמרט:

יש קלטות. ברוך השם.

היו"ר נ' מסאלחה:

יש קלטת. אני אחראי לכל מלה.

השר א' אולמרט:

בסדר, בסדר. אדוני היושב-ראש, לא יעלה על הדעת, שיעלה שר להשיב על הצעה לסדר-היום ותהיה מקהלה שלא תיתן לו לסיים משפט אחד. יש כאן אווירה פרלמנטרית, ונותנים לשאול שאלות, זה מקובל, שאחרי ששר משיב, במהלך תשובה; אחרי שניתנה לו הזדמנות לומר מה שיש לו לומר, אפשר לשאול.

מיכאל איתן (הליכוד):

ברשותו, בהסכמתו. מותר לו לסרב.

השר א' אולמרט:

בהסכמתו. אני פרלמנטר ותיק לא פחות מהיושב-ראש — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

אבל לא אפשרתי להם קריאות ביניים. אתה עזרת לו גם כן, בלי רשות, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

ניסיתי לעצור אותם. הם לא נתנו לו לדבר מלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה לא יכול לעצור אותם. אתה לא יכול לעצור אותם.

השר א' אולמרט:

אני-אפשר כך לנהל.

היו"ר נ' מסאלחה:

ברשותך, חבר הכנסת אברהם בורג, כן.

אברהם בורג (המערך):

אדוני השר, האם אני יכול לבקש ממך בקשה?

השר א' אולמרט:

לא.

אברהם בורג (המערך):

לא פרובוקטיבית.

השר א' אולמרט:

לא.

היו"ר נ' מסאלחה:

אז בבקשה שב, חבר הכנסת בורג. בבקשה, אדוני השר.

השר א' אולמרט:

אני רוצה להעיר הערה לסדר, ולפי דעתי מן הדין לומר אותה. הגיע הזמן פעם אחת לומר אותה, ואני-אפשר להתחמק מזה. מעל הדוכן הזה אמרתי לא אחת דברים קשים מאוד ביחס למה שאני חושב שצריך לעשות ולא נעשה בתחום שאני אחראי לו. אבל, אני אינני מוכן לקבל ואינני מוכן להשלים ואינני מוכן לשמוע בלי להגיב, אם יבוא לכאן אדם, חבר כנסת, וזה בשכוע שבו קרה משהו יוצא דופן אולי חסר תקדים ביחס

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מגן על דראושה?

חיים רמון (המערך):

אם הוא צודק — נגן. ההתייחסות לא נקבעת על-פי האיש. בעניין הוא פסול לכל דבר. יש דברים שאנחנו מסכימים להם, ויש דברים שאנחנו לא מסכימים להם.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת חיים רמון.

השר א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש, הוויכוח איננו על יהודים-ערכים בהקשר שבו הערתי את ההערה. אני אומר זאת לא פעם אחת, ובתוקף רב, מעל הדוכן הזה, ואחזור ואומר דברים מסוימים גם בדיון הזה. אינני מוכן להשלים, ואינני ממליץ לשום חבר כנסת ואיש ציבור, יהודי כערכי, לעשות כן, לא כשמדובר ביהודים ולא כשמדובר בערבים — אינני מוכן להשלים עם דברי הסתה הנאמרים כאן מעל הדוכן. כשאמר חבר כנסת לדיון שהוא יום, כשיש לו כל הנתונים והאפשרויות לאסוף את החומר מראש, להציג אותו בצורה מסודרת — ותיקף אגב בכמה טענות אחרות שהועלו כאן — כשהוא בא ואומר מעל הדוכן, דווקא בשבוע הזה, ואולי במיוחד בשבוע הזה יש רגישות, שכיית-חולים ישראל, בית-החולים על-שם וולפסון, האמור לטפל בחושבי יפו, מסרב לקבל פציינטים ערבים — והוא אומר את זה לא בצורה שאולי יתברר, למשל, שבתחום הספציפי שהאיש זקוק בו לטיפול, הטיפול בבית-חולים אחר הוא טוב יותר, נניח; הוא לא אומר את זה מהטעם הזה, אלא הוא עושה אינסטינוואציה חריפה, ברורה, שהדבר נעשה מטעמים לאומיים — — —

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אתה דמגוג, לא שר. אתה דמגוג, לא שר. אתה דמגוג, לא שר.

שר.

השר א' אולמרט:

אני אומר, שכאשר חבר כנסת עוסק בהסתה מהסוג הזה, אי-אפשר לשמוע את הדברים ולא להגיב עליהם, ואני לא ממליץ לאיש לקפוץ מייד ולהפוך את זה לנושא מפלגתי ולהגיד: ערבים הם אורחים, מגיע להם. על זה יש ויכוח?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אתה חוזר על זה עשר פעמים.

השר א' אולמרט:

אי-אפשר להשלים עם זה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת מיעארי, הוא יגיד מה שהוא רוצה.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, חבר הכנסת פארס, בשום פנים ואופן לא.

השר א' אולמרט:

עכשיו לגופו של עניין: ביפו גרים כ-12,000 ערבים, מוסלמים ונוצרים. יש לאוכלוסייה הלא-יהודית ביפו בעיות לא מעטות. אני קובע על יסוד בדיקה ומעורבות — — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
מי הם? תגיד מי הם. אתה אפילו לא רוצה להגיד.

לרגישות שיש לאנשים מקרב האוכלוסייה הערבית הזקוקים לטיפול רפואי — יעלה כאן על הדוכן, ויגיד בחוסר אחריות, בחוסר בושה — ואיש לא ידרוש ממנו אפילו אסמכתא אחת — שכיית-חולים אזורי במדינת ישראל, בית-החולים על-שם וולפסון, לא מוכן לקבל אנשים ערבים מיפו לטיפול. מאילו טעמים? לא מטעמים ענייניים שאולי יכולים להיות במקרה ספציפי כזה או כזה לגבי אדם כזה או כזה, אלא האינסטינוואציה שנאמרת כאן מעל הדוכן הכנסת היא, שזה קרה על רקע לאומי. בלי אסמכתא, בלי עובדה, בלי ראיה, בלי נתון, בלי דבר. ואני צריך לשבת כאן ולשמוע את זה, ואני לא אומר מלה על כך? חוצפה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
תשאל את תושבי יפו.

השר א' אולמרט:

אדוני חבר הכנסת, לפני שאתה מעז להשמיע מעל הדוכן הכנסת האשמה חמורה כל כך, קיצונית כל כך, אתה צריך ללכת ולהביא את הראיה. הוא שולח אותי.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
בדקתי את זה, וזה נכון.

השר א' אולמרט:

לא בדקת שום דבר.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אתה לא בדקת. אני בדקת. אתה לא יודע.

השר א' אולמרט:

זה חסר שחר. מה שאתה עושה זו הסתה, ואינני מוכן לקבל את הדברים הללו ולא להגיב עליהם. זו חוצפה ממדרגה ראשונה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה שם בהתנהגותו לצחוק וללעג את הבניין הזה, והוא צריך לקבל הערות.

השר א' אולמרט:

וכשאני הולך להגיב על זה, מייד מתחילה המקהלה המזמרת.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, אתה עושה אותו דבר, לצערי הרב. אתה מעיר לי להעיר לו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה גם מדבר בלי רשות.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דראושה, אני לא מרשה עוד. אתה נאמת. מספיק.

מיכאל איתן (הליכוד):

כפליים מהזמן. הסתכלנו בשעון: כפליים מהזמן.

אלי דיין (המערך):

למה אתה מפריע עכשיו?

חיים רמון (המערך):

תן לשר לדבר.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת מעארי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אני מצטער, אבל אני חייב לעשות זאת.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה אתה מצטער כל כך?

היו"ר נ' מסאלחה:

על כל חבר כנסת, כי עדיין לא הוצאתי שום חבר כנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

תוציא אותו, הוא עושה את זה כל הזמן.

היו"ר נ' מסאלחה:

אל תעזור לי, אל תעיר לי. מה, אתה המטיף בשער? תירגע, יש לך שר יהודע גם לענות.

השר א' אולמרט:

יש לאוכלוסייה הזאת בעיות לא מעטות. אין שום מדיניות אפליה מצד גורם כלשהו. לצורך העניין, אף שאני כשר בוודאי אינני יכול להשיב בשם ההסתדרות הכללית, שהוזכרה על-ידי חבר הכנסת המציע כאחד משלושת הגורמים, לצורך העניין אני מוכן ליטול על עצמי את האחריות הזאת ולומר, ששום גוף מן הגופים הללו איננו מקיים מדיניות, שיש בה אלמנט של אפליה מדעת, אפליה מכוונת, כלפי גורם כלשהו באוכלוסייה לא הערבית ולא היהודית.

לאחרונה היו ביפו כמה אירועים, שעל רקע התרחשותם, כך אני מניח, יזם חבר הכנסת הנכבד את הדיון היום. האירועים הללו היו ביסודם אירועים פלייליים, ואין להם ולא כלום עם איוז מדיניות מתוכננת של רשות ממלכתית או ציבורית כלשהי, שיש בה נימה של אפליה כלפי האוכלוסייה הערבית. היה רצח טרגי של שבעה אנשים על-ידי ערבי, ככל הנראה: יש חשד — אני יכול לדבר רק על חשד — וככל שידוע לנו בשלב הזה, אין לרצח הזה — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מוחמד מעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
הוא איש שלכם, איש שלך. עכשיו אתם מייחסים את זה לערבים.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה מעשה ידי הע"ב, ששכרו אותו ודחפו אותו לפשעים.

היו"ר נ' מסאלחה:

מה אתה מאשים? תעזוב, יש בית-משפט. אתה לא בית-משפט.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אתה מייחס את זה לערבים.

השר א' אולמרט:

כשמתרחשים מעשי רצח בקרב הציבור הערבי ויש חשד שהמבצעים שלהם הם ערבים, יש קושי לחלק מהאנשים כאן לקבל את זה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

מה זה שייך?

השר א' אולמרט:

אבל בין זה לבין מדיניות של רשות כזאת או אחרת אין ולא כלום. יש מעשה רצח פליילי — — —

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

סליחה, אדוני היושב-ראש, זה לא הנושא כלל.

השר א' אולמרט:

אני-אפשר כך.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת פארס, אני לא סולח לך. בסדר?

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היו"ר נ' מסאלחה:

אני לא מסכים.

קריאות:

השר א' אולמרט:

האירועים הללו הם פלייליים כשם שהאירועים הקשורים במשפחת שניר, אירועים שנהרג בהם גם קצין-משטרה אמין, הם אירועים פלייליים, ואין בהם שום נימה, שום קשר שהוא, של מדיניות של רשות כלשהי הרוצה להפלות בין יהודים לערבים.

אני רוצה לומר, שיש בעיות פשיעה ביפו, כפי שציין חבר הכנסת דראושה, גם בין יהודים, ויש לא מעט שיתוף פעולה בין יהודים לערבים בנושא הזה של פשיעה.

אליהו בן-מנחם (המערך):

הרבה מאוד.

השר א' אולמרט:

לצערי, בכל מה שקשור לפשיעה שיתוף הפעולה בין יהודים לערבים, לא רק ביפו, הוא פורה מאוד, הדוק מאוד, ומתגבר בקלות על כל חילוקי הדעות הפוליטיים. אבל חבר הכנסת דראושה יודע, שאין לזה שום בסיס פוליטי. יש כאן בעיה של פשיעה, היא לא פחות חמורה גם בקרב אלמנטים מסוימים באוכלוסייה היהודית ביפו. צריך להתמודד עם זה, אבל זה לא מייחד את האוכלוסייה הערבית כקורבן של מדיניות מכוונת של רשות כלשהי בממשלה.

מעבר לכך: יש כהחלט מקום לעשות יותר בתחום החברתי, בתחום השיקום בכל האזור ההוא, גם באזורים שיש בהם ריכוז גדול של ערבים, אבל ההצגה החד-צדדית הזאת, אדוני היושב-ראש, היא אפילו לא-הוגנת. אני רוצה לדבר על שכונת-עג'מי. בא חבר הכנסת דראושה ואומר: תראו, שיקום השכונות כולל את שכונת-עג'מי, אבל הוא מתייחס רק לחלק מהאוכלוסייה הערבית, ולא לכולה. נכון, אני מודה בכך. נו, וכי שיקום השכונות כולל את כל האוכלוסייה היהודית?

אליהו בן-מנחם (המערך):

רק רבע.

קריאה:

בתל-אביב.

השר א' אולמרט:

לא בתל-אביב. ההשוואה לתל-אביב היא חסרת שחר על פניה.

אליהו בן-מנחם (המערך):

בכל השכונות.

האוכלוסייה הערבית ביפו משוכצת בשיקום השכונות. כביכול, כל האוכלוסייה היהודית הראויה לשיקום משוקמת במסגרת שיקום השכונות.

בבקשה, חבר הכנסת צבן. רצית לשאול?

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני השר, האוכלוסייה הערבית מונה היום 16% — 17% מכלל האוכלוסייה היהודית בישראל. אני לא מניח שההתפלגות שלה מבחינת חנאי הדירור רומה להתפלגות של כלל האוכלוסייה. אבל, אפילו בהנחה זו, האם יש לשר מושג איזה אחוז מההתפלגות של שיקום השכונות מיושם לגבי האוכלוסייה הערבית? והאם בשעה ששיקום השכונות היהודיות נעשה בעיקר על-ידי תרומות של גופים יהודיים בחוץ-לארץ. לא היו צריכים תקציבי הממשלה לאון לגבי האוכלוסייה הערבית את מה שהקהילות היהודיות לא מצליחות לעשות במסגרת פרויקט שיקום השכונות?

השר א' אולמרט:

חבר הכנסת צבן, השאלה היא שאלה. יש מקום להעלות שאלה זו במסגרת דיון על מדיניות השיכון במדינת ישראל, ויש לה גם תשובות טובות. אבל, עכשיו אנחנו עוסקים ביפו, וזה נושא שהוגדר על-ידי המציע.

אני חושב שהמציאות ביפו היא הפוכה דווקא, ושם נעשה מאמץ. אביא לך דוגמה: למשל, פותח שם גן יפהפה שנקרא "גן לוס-אנג'לס" — הכספים לפיתוחו הושקעו על-ידי קהילת יהודי לוס-אנג'לס. אני אומר שוב, שאי-אפשר להתעלם מזה, כולנו חיים במציאות מסוימת עם המון רגישויות, טעונה בהמון יצרים. ואני אומר לך מתוך מאמץ אדיר שאני עושה, שזה לא קל ולא פשוט לבוא ולומר: את הכסף שאתם אוספים, אתם היהודים שם, תשקיעו במדינת ישראל בשכונה ערבית. זה לא קל. אבל אני גאה בכך, שלמרות הכול יש יהודים רבים שאומרים, נכון, ומקבלים את הטיעון שאני מציג אותו ודוברי ממשלה אחרים מציגים אותו, כשאנחנו אומרים להם: רבותי, להשקיע באוכלוסייה הערבית במדינת ישראל זו השקעה לטובת מדינת ישראל, ממש כזו שאתם משקיעים בשכונה אחרת. לכן, זה צריך להיות חלק מהאתגר של כולנו לעשות את זה, ורבים מאוד מקבלים זאת.

אבל, לבוא ולומר שזה תלוש מכל הקשר, במיוחד כאשר גם חבר הכנסת דראושה יכול להעיד בפניך, אילו היה רוצה, על מאמץ אדיר שעושים לאיסוף כספים בקרב כל מיני חוגים, שאולי לו יש השפעה עליהם. אני אינני זוכר שמישהו מהם אמר אי-פעם: כואו נשקיע חלק מהכסף הזה בשכונות מעורבות, למשל, של יהודים וערבים. יש איזו מציאות שאנחנו צריכים להתמודד איתה.

יאייר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אתה מוכן להציג את המדיניות בתשובה על שאלתי?

השר א' אולמרט:

אני לא יכול, ואני לא רוצה. זה בתחום אחריותו של שר השיכון. תעלה את השאלה הזאת במסגרת דיון על מדיניות משרד השיכון. הדיון היום מיועד לשאלה ספציפית אחת, יפו. ולגבי יפו אני אומר שוב: יש שכונה שהיא מקום הריכוז של האוכלוסייה הערבית שם, והיא שכונת-עג'מי. בשכונה הזאת מופעל פרויקט שיקום השכונות, ובמסגרתו הושקעו מיליוני שקלים באותו "מדרון יפו", שדיבר עליי חבר הכנסת דראושה. פותח גן יפהפה שהוקם על-ידי קהילת יהודי לוס-אנג'לס. בקרב תתחיל בניית מתנ"ס ומבנה לגיל הרך.

השר א' אולמרט:

ההשוואה לתל-אביב היא חסרת שחר על פניה, זו הסטה מהעניין.

מדוע? ודאי שאין שיקום שכונות ברמת-אביב, אבל, גם בשכונות שיש בהן צורך אובייקטיבי בשיקום, שבהן יש ריכוז גדול של יהודים, אין שיקום הכולל את כל האוכלוסייה היהודית העומד במבחנים של השיקום, כפי שנקבעו לגבי יתר האוכלוסייה ודראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

— — —

השר א' אולמרט:

יכול להיות, וזה אולי נושא. אבל אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת דראושה, אני גאה בכך שלפני שבוע, כעת חיה, הייתי בלוס-אנג'לס ועודדתי את הקהילה היהודית שם להגדיל את השקעותיה בשיקום השכונות, בשכונת-עג'מי. זה לא קל, אני חייב לומר בגילוי לב. זה לא קל, כשם שלא קל — או אומר אחרת: כשם שאין אפילו אגורה אחת של כסף שנאסף על-ידי כל מיני אגודות אסלאמיות למיניהן, שמושקע — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אבל למה צריך השקעות ותרומות מבחוץ? אין תקציבים למדינה? אין ממשלה?

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת צירלי ביטון, למה אתה קוטע את דברי השר?

השר א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש, אי-אפשר כך, אינני יכול לדבר.

היו"ר נ' מסאלחה:

קריאות ביניים מותרות, אדוני השר.

השר א' אולמרט:

אבל לא בכל משפט.

היו"ר נ' מסאלחה:

זה קורה אצל כולם.

השר א' אולמרט:

זה לא טוב.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת צבן ביקש לשאול אותך שאלה.

השר א' אולמרט:

רק אסיים את המשפט. כשם שלצער, אפילו אגורה אחת לא נתרמה מאגודות אסלאמיות למיניהן, והן לא אוספות כסף למען ערביי ישראל, עבור פרויקט ערבי, כך יש קשיים פסיכולוגיים אובייקטיביים באיסוף כסף מגורמים יהודיים, כדי להשקיע אותו בקרב אוכלוסייה ערבית בישראל.

אני גאה בכך, שלמרות הקשיים הללו, יש יהודים רבים מאוד בעולם, הקשורים בפרויקט שיקום השכונות, שרואים בהשקעה בשיפור מצבה של האוכלוסייה הערבית בארץ אתגר לקידום מצבה של מדינת ישראל, והם מוכנים להשקיע בזה מיליוני שקלים רבים מאוד. תיכף אומר מה נעשה בשכונת-עג'מי.

במקום לקחת את הפרויקט הזה של עג'מי ולומר: תראו, כאן יש דוגמה מופתית להתיחסות, שיש בה רגישות והבנה ורצון לטפח את האוכלוסייה הערבית, גם באמצעות מעשים חורגים מהנורמה המקובלת, באים בטענה שלא כל

תוכנית ההשתלמות, תוכניות השתלמות לקשישים וקורסים להכשרה מקצועית.

כל אגודות הספורט, לרבות אגודות הספורט הערביות ביפו, מקבלות סיוע עירוני. למה הקבוצות לא משחקות ב"בלומפילד", אינני יודע. אבל, עם כל הכבוד, לקחת את זה כטענה להוכחה על הפליה כלפי קבוצות ספורט ערביות ביפו, זו טענה מחוץ לכל הקשר, ואני לא רוצה אפילו להתמודד אתה כאן.

לסיכום, אדוני היושב-ראש, בהחלט, יש בעיות חברתיות וכלכליות לערבים ביפו. אין על זה ויכוח. אבל, אין שום קשר, אין שום הכרל מהותי בין הבעיות של האוכלוסייה היהודית לבין הבעיות של האוכלוסייה הערבית ביפו, לא בתחום הדיוור, לא בתחום השיכון, לא בתחום רמת-החיים ולא בתחום החינוך.

ההשוואות שנעשו כאן, או יכלו להיעשות, בין צפון תל-אביב, בין הרצליה-פיתוח וסביון לבין שכונת עג'מי, הן השוואות חסרות-שחר. ההשוואות הרלבנטיות הן בין שכונות

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
מי עשה השוואה כזאת?

השר א' אולמרט:
הוא עשה.

כשמדובר בהתייחסות לאוכלוסייה, ההשוואות הרלבנטיות הן בין דרום תל-אביב היהודית לבין דרום תל-אביב הלא-יהודית. כל מי שיעשה את ההשוואה הזאת יגיע למסקנה, שמדינת ישראל לא עושה די לגבי כולם, וצריכה לעשות יותר לגבי כולם, אבל היא עושה מה שהיא עושה באותה מידה גם לגבי השכונות היהודיות וגם לגבי השכונות הערביות, גם לגבי אזורים שבהם עיקר האוכלוסייה היא ערבית וגם לגבי האזורים שעיקר האוכלוסייה בהם היא יהודית. כל טענה שמנסה לתאר מציאות של אפליה של העירייה, של הממשלה — ואני אומר לצורך העניין גם של ההסתדרות הכללית — זו טענה שאין לה מקום ואין לה בסיס.

לכן, אדוני היושב-ראש, נדמה לי, שעל בסיס הצגת העניין על-ידי חבר הכנסת, אין מקום לקיים בו דיון מיוחד, ואני מציע להוריד אותו מסדר-היום.

היו"ר נ' מסאלחה:
תודה לשר אהוד אולמרט.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אתה שר?

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת דראושה, מספיק.

מיכאל איתן (הליכוד):
הוא לא שר לענייני ערבים. הוא שר לענייני מיעוטים.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

מיכאל איתן (הליכוד):
יש לכם יותר — — —

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת איתן, חברי הכנסת דראושה ואיתן.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
מתי? מתי?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אין כמו יפו בלילות.

השר א' אולמרט:
יפה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
מתי? אני שואל, מתי?

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת דראושה, אני מבקש שלא להפריע.

השר א' אולמרט:
כל זה מתייחס לשירותים שניתנים לחלק העיקרי של האוכלוסייה הערבית.

אני רוצה לומר יותר מזה: כמסגרת שיפור מצב הדיוור ביפו, שופצו 240 יחידות דיוור כהשקעה של 5 מיליוני ש"ח שניתנו ממקורות הממשלה, הסוכנות היהודית, העירייה וקהילת לוס-אנג'לס, כחלק מפרויקט שיקום-השכונות. לצערי, אף כי הוצעו תנאי רכישה מיוחדים במינם ומועדפים לגבי הדירות שנאטמו ביפו, על-ידי חברת "שיכון עובדים" ההסתדרותית — את ההסתדרות גינת כאן — אף כי הוצעו תנאים מיוחדים ומועדפים, גם תנאי משכנתאות, היו גורמים ערביים שונים, שהמליצו בפני התושבים שלא ישתתפו בפרויקטים הללו ולא ירכשו דירות.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
למה?

השר א' אולמרט:
מכל מיני סיבות שאין להן דבר עם צורכי התושבים ועם האפשרויות שלהם.

עמנואל זיסמן (המערך):
בבחירות להסתדרות ערביי יפו לא הצביעו בעד דראושה

השר א' אולמרט:
נכון. חבר הכנסת זיסמן, אני יכול לומר לך כך: הם מצביעים בעדך, לצערי, אבל גם לשמחתי, כי עדיף שהם יצביעו בעדך משיצביעו בעד הדברים הללו שאומר חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
מה זה שייך? עכשיו דנים בבחירות? זה לא עניין של בחירות — — —

השר א' אולמרט:
זה שייך, הכול שייך, אין שום דבר שלא שייך. השייכות לא נקבעת על-פי העדיפות שאתה קובע. תשכח מזה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
הכול שייך, רק העניין העיקרי לא שייך. כל השאר שייך.

השר א' אולמרט:
הלאה — בעצם הימים הללו נכנסים שני מעונות-יום בשביל האוכלוסייה הערבית ביפו, באזור עג'מי, ומוקמים פרויקטים לטיפול בילדים ובנוער, לרבות הרחבת מספר הצוותים המטפלים בכתי-הספר בילדים, בהספקת שירותי עזר, בשיפור הציוד שמסופק לבתי-הספר, הגדלת מספר המלגות,

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
בסדר, אני מסיים.

היו"ר נ' מסאלחה:
אתה מציע להעביר את ההצעה לדיון בוועדה?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה שהשר אולמרט אמר זו בריחה מהתמודדות עם
העובדות המכאיבות. זו הסתה כשלעצמה.
אני מציע להעביר את הנושא הזה לדיון בוועדה.

היו"ר נ' מסאלחה:
חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. חבר הכנסת
דראושה, אתה מסכים להעביר את ההצעה לדיון בוועדה?

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
לוועדת הפנים.

מיכאל איתן (הליכוד):
מה זה, הסתה כזאת, אתה עכשיו — — —

היו"ר נ' מסאלחה:
חברי הכנסת. חבר הכנסת מיכאל איתן.

עמנואל זיסמן (המערך):
לוועדת הפנים. ועדת הפנים היא שלנו? חבר הכנסת
יהושע מצא הוא יושב-ראש הוועדה.

מיכאל איתן (הליכוד):
מה זה שלנו? שמעת ביטויים של הסתה?

היו"ר נ' מסאלחה:
חברי הכנסת, יש הצעה — — — כן, חבר הכנסת
דראושה.

מיכאל איתן (הליכוד):
שמעת את הנימוק. אתה רוצה — — —

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת איתן, די.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אני רוצה לפנות שוב לשר אולמרט.

היו"ר נ' מסאלחה:
כבוד השר אולמרט, יש פנייה של חבר הכנסת דראושה.
בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אני מוותר.

היו"ר נ' מסאלחה:
בבקשה, חבר הכנסת דוד ליכאי.

דוד ליכאי (המערך):
אם משהו מעלה מצב כואב מסוים, אין זה עניין של
הערכה בלבד. יש גם תשתית עובדתית מעבר לכל הדיבורים
שנאמרו פה. יש העלאת מצב בצורה מסוימת, כואבת. אתה
התייחסת כפי שהתייחסת. מדוע חמנע את הדיון מאלה
שמעוניינים בכך? אני מבקש ממך, לא בשם אלה שדיברו אלא
בשם אלה שלא דיברו, למנוע עימות ולהסכים פה-אחד
להעביר את הנושא לוועדת הפנים.

חיים קורפו (הליכוד):
יש שתי הצעות, נצביע.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אתה לא שר. אתה תירשם בהיסטוריה כשר אנטי-
ערבי.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קורא
את שניכם לסדר בפעם הראשונה.

לחבר הכנסת תופיק טובי הצעה אחרת: בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):
אפשר לשאול את כבוד היושב-ראש שאלה?

היו"ר נ' מסאלחה:
לא, אני מבקש. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אנחנו לפחות,
כחברי כנסת, מתייחסים זה לזה בכבוד. גם לי כיושב-ראש יש
הרגשה לא נוחה בניהול הישיבה הזאת. אני שומע כל הזמן
מהאגף הזה עצות, שהן ביקורת על היושב-ראש. אם יש
למישהו ביקורת על היושב-ראש, הוא יכול להתלונן אצל
יושב-ראש הכנסת. עם כל הכבוד לכם, תנו לי לסיים את
הישיבה הזאת בכבוד, לכבוד כלנו.

בבקשה, חבר הכנסת תופיק טובי.

שבח וייס (המערך):
הוא צודק. יש לך אוזן טובה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד היושב-ראש, אני מציע להעביר את הצעתו של חבר
הכנסת דראושה לוועדה, כי היא ראויה בהחלט לדיון, לשם
מיצוי הבעיות הכואבות אשר הועלו.

חבר הכנסת דראושה העלה נושא כואב, והביא עובדות
מכאיבות על מצבם של התושבים הערבים ביפו. ראש העיר
עצמו אמר לפני זמן-מה והודו, שמצבה של האוכלוסייה
הערבית ביפו הוא מקור בושה לחברה הישראלית.

לכן, אי-אפשר לברוח מהמציאות העגומה הזאת, הנובעת
ממדיניות של אפליה, על-ידי האשמת כל מי שמעלה אותה
בהסתה ובניסיון להפריד בין שני העמים. ידועים תנאי הדיון
הקשים והבלתי-אנושיים של התושבים ביפו. אסור להם לתקן
בית, אסור להם לתקן את דירתם שבכעלות "עמידר". ידוע
המצב הבלתי-נסבל של שירותי החינוך, הבריאות, השירותים
המוניציפליים.

אני אומר: זוהי מדיניות, שתכליתה להביא את תושבי יפו
הערבים, ואת תושבי עכו הערבים, לכך שיצאו מן הערים
האלה. זוהי מדיניות המכוונת לנישול האוכלוסייה הערבית
מהערים שבהן היא חיה לצד האוכלוסייה היהודית. אין לברוח
מהטיפול בעובדות על-ידי דיבורים, המסיחים את הדעת, על
פשיעה, שהיקפה כמו בכל מקום אחר; אפילו הפשיעה
החמורה שיש בקרב האוכלוסייה הערבית, ואני אומר את זה
במלוא האחריות: אנשים אחרים בשלטון מטפחים אותה,
זורעות השלטון מטפחות אותה, כדי להביא למצב של ייאוש
ובריחה מהעיר. זו העובדה המכאיבה.

לכן, במקום לענות על העובדות האלה, השר אולמרט
מרבך על 200 יחידות דיור ועל — — —

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת תופיק טובי, אתה לא עונה לשר, אתה מסיים.

ה צ ב ע

- כעד ההצעה להעביר
את הנושא לוועדה — 12
- כעד ההצעה שלא לכלול
את הנושא בסדר-היום — 14
- נמנעים — אין
- ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום
של הכנסת נתקבלה.

קריאה:

לא הצבעתי. הצבעה חוזרת.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אני עורך הצבעה חוזרת. ביקשו זאת גם מימין וגם משמאל. ביקש זאת גם השר וביקש זאת גם חבר הכנסת בן-אלישר. בסדר?

חברי הכנסת, מי שמצביע בעד, מצביע בעד העברת ההצעה שהעלה חבר הכנסת דראושה לוועדת הפנים. מי שמצביע נגד, מצביע בעד הסרת ההצעה מסדר-היום. בבקשה להצביע. זוהי הצבעה מס' 3.

ה צ ב ע

- כעד ההצעה להעביר את
הנושא לוועדה — 18
- כעד ההצעה שלא לכלול
את הנושא בסדר-היום — 19
- נמנעים — אין
- ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום
של הכנסת נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

18 בעד, 19 נגד ואין נמנעים. אני קובע שההצעה שהעלה חבר הכנסת דראושה הוסרה מסדר-היום.

ה. הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום) (תיקון — הצמדה), התשמ"ט — 1989*

(הצעת חבר הכנסת י' צבן)

עקב המצב החוקי הקיים קורה, שאזרחים הזכאים לקצבה אשר לא השתלמה במועדה מסיבה כלשהי מקבלים בפועל תשלום שערכו הריאלי פחות במידה ניכרת מערכה של הקצבה במקורה.

בדינוי הוועדה לענייני ביקורת המדינה הוצג מקרהו של נכה צה"ל, שבירור עניינו נמשך שנים רבות, ולאחר שבית-המשפט פסק לזכותו, הוא קיבל פיצוי בעד האיחור בתשלום הקצבה שהגיעה לו, בשיעור של 1% בלבד מהערך הריאלי של הקצבה שהגיעה לו. כידוע, כל חוב שחייב האזרח למדינה או לביטוח הלאומי מוצמד למדד מיומו הראשון, ומיתוספים על הצמדה זאת גם תשלומי ריבית וקנסות.

הצעת חוק זו באה לחקן עיוות בלתי-מוצדק זה, על-ידי כך שקצבה כאמור בחוק תשולם בשיעור המעודכן של 20 השנים שמיום התביעה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, היתה פנייה של חבר הכנסת ליבאי, וזה מותר. השר יענה. כבוד השר, בבקשה.

השר א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מכבד מאוד את ידידי חבר הכנסת דוד ליבאי, ואני בטוח שההתייחסות שלו נבעה מתחושה של מועקה עניינית לגבי בעיות הקיימות ביפו. אבל, לצערי, חבר הכנסת ליבאי, אינני יכול אלא להתייחס להצעה כפי שהובאה למליאת הכנסת וכפי שהוצגה במליאת הכנסת. לכן, לצערי, אינני יכול לקבל את פנייתך, אף שיש בהחלט, בעיות ביפו, לא-רדוקא לאוכלוסייה הערבית, או רק לאוכלוסייה הערבית.

אני חושב, שכשעולה חבר כנסת ומבקש להעביר נושא לוועדה, משום שמדינת ישראל מנהלת אפליה מכוונת ומתוכננת, המיועדת להביא לגירוש ערביי יפו כמו גם ערביי עכו ממדינת ישראל, אינני יכול להיות שותף לבקשה כזאת, ואני לא מציע שגם אתה תהיה שותף לה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חבר הכנסת דראושה, אני מבין שאתה מסכים שהנושא יועבר לוועדה. כן או לא?

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה מסכים שהנושא יועבר לוועדה?

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אני מסכים לכל ועדה; או ועדת הפנים או ועדת העבודה והרווחה.

היו"ר נ' מסאלחה:

בסדר. חברי הכנסת, לפנינו הצעה להעביר את הנושא לוועדה, או, כפי שהציע השר אולמרט, להסיר את הנושא מסדר-היום. מי שמצביע בעד, מצביע בעד העברת הנושא לדיון בוועדת הפנים. אנחנו מצביעים. זו הצבעה מס' 2.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעת חוק של"ז, הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום) (תיקון — הצמדה), התשמ"ט — 1989, של חבר הכנסת צבן. מהמקום בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להגיש מהמקום הצעת חוק פרטית שסימנה של"ז, הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום) (תיקון — הצמדה), התשמ"ט — 1989.

לפי פסקה (3) של סעיף 2(א) לחוק, "קצבה המשולמת לאחר שחלפו 24 חודשים מיום התביעה — תשולם בשיעור המעודכן בעד תקופת 24 החודשים של יום התביעה ובשיעור המקורי בעד יתרת התקופה".

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת
החוק לדיון מוקדם בוועדה — 12
נגד — אין
נמנעים — אין
ההצעה להעביר את הצעת חוק הקצבאות
(פיצוי בעד איחור בתשלום) (תיקון —
הצמדה), התשמ"ט — 1989, לדיון מוקדם
בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

12 בעד, אין נגד ואין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק
שהביא חבר הכנסת יאיר צבן עוברת לוועדת העבודה והרווחה.

אני רוצה להביע הערכה לוועדת השרים לענייני חקיקה
ולעומד בראשה, שר המשפטים דן מרידור, על תמיכתם
העקבית בהצעת החוק ועל דחיית הערעורים על קבלתה
בוועדה ובממשלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. ישיב סגן שר האוצר.

סגן שר האוצר י' בילין:

הממשלה מוכנה לקבל את ההצעה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים. לאיזו ועדה מבקשים
להעביר זאת? אני מבין שלוועדת העבודה והרווחה. בבקשה
להצביע. זוהי הצבעה מס' 4.

ו. הצעה לסדר-היום

תנאים לאכלוס רמת-הגולן

היו"ר נ' מסאלחה:

קיים צורך דחוף לפרוץ דרך. הכטיחו לעשות זאת אחרי
סוכות, אך לא דוברים ולא יער. קרוב ל-200 נערים מגיעים מדי
יום ביימו מ"הר גויא" לכביש זה, והם נחונים בסכנת נפשות,
בכל פעם שמזג האוויר סוער.

רבותי חברי הכנסת, אנו מדברים על רמת-הגולן — רק
לפני שמונה שנים הוחלט בכנסת הזאת להעביר את חוק הגולן
ולא ליצור תחושה של הפרדה בין הגולן לבין הגליל. בין הגולן
לבין מדינת ישראל. כיום, לאחר שמונה שנים, לא גדל מספר
האוכלוסין בגולן. לא גדל מאז מלחמת ששת-הימים, ויש
להצטער על כך. המספר נשאר אותו מספר שהיה כבר לפני
עשר שנים.

ביישובי המועצה האזורית רמת-הגולן של היום יש פחות
מ-7,000 תושבים, כאשר רק לפני חמש-שש שנים היו יותר
מ-8,000 תושבים.

העיר קצרין, שציננה לא מזמן עשר שנים להקמתה, היתה
מתוכננת להיות מיושבת היום על-ידי 10,000 תושבים, אבל
למעשה עברה בקושי את ה-2,000 נפש. אם לא ניתן
לרמת-הגולן עדיפות מיוחדת, מעבר לעדיפות הניתנת לערי
הפיתוח, שגם היא מוגבלת, לא ישתנה מצבה לטובה. אנחנו
חייבים להעניק יחס מיוחד ליישובים הרחוקים, השוכנים
בעומק מדינת ישראל, ולתת להם עדיפות מעבר לזו הניתנת
ליישובים ולאזורי הפיתוח.

על-פי הצעה של הממשלה לפני כמה שבועות, היא
מתכוננת לתת 10% הנחה למפעלים במרכז הארץ. דבר כזה לא
זו בלבד שיפעל לרעת ערי הפיתוח, אלא יפעל, קודם כול,
לרעת אותם יישובים רחוקים דוגמת יישובי רמת-הגולן. אם לא
ניתן עדיפות לתעשיות בגולן ולמשק החקלאי הסובל, כמו
משפחת האדמה כולה — כל הפתרונות המוצעים היום על-ידי
ממשלת ישראל לפתרון המשבר בחקלאות, במיוחד
ברמת-הגולן, לא יכולים להיות תשובה אמיתית; משום שרמת
הרווחה הנוכחית בחקלאות אינה מאפשרת, וצריך לזכור
זאת, עמידה בהחזר ובהתחייבות שמציעה הממשלה באמצעות
מינהלת ההסדר.

אני מציע שממשלת ישראל תעמיד ערבות על כל מאת
האחוזים של ההתחייבות של היישובים ברמת-הגולן וביישובי

אנחנו עוברים לסעיף הבא, הצעה לסדר-היום מס' 1576
בנושא: תנאים לאכלוס רמת-הגולן — מאת חבר הכנסת מיכה
גולדמן, בבקשה.

מיכה גולדמן (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דווקא היום, כשהכנסת
החליטה לעלות לגליל, נוצרה תחושה קשה בקרב תושבי
הגולן, שהכנסת עושה הפרדה ברורה, ולרעה, בין הגליל לגולן,
ועל כן, עלינו להצטער על שלא נקדיש פרק זמן מסוים בסיום
הארון בצפון גם לנושא הבעייתי של הגולן.

הקצין האחרון עמד בסימן של מבצע אכלוס הגולן, שנשא
את השם "הגולן ברמה גבוהה". עם סיום המבצע ניתן לומר,
שקיימת מגמה חדשה וחיוכית באזור. בקצרין נקלטו 75
משפחות. ב-31 יישובי ההתיישבות העובדת נקלטו 110
משפחות חדשות. הגירה שלילית כמעט שלא היתה. בקצרין
נותרו כ-150. דירות פנויות, ובהתיישבות העובדת נותרו כ-40
דירות ריקות.

עם זאת, על האזור רובצת עננה כבדה ומאיימת, ואם לא
נדאג לפעול בהתאם, עלול הגולן לשוב ולהימצא במצב שהיה
בו לפני מבצע האכלוס, שהתבטא בהגירה שלילית באזור.

ברשותכם, חברי הכנסת, אפרט. רק בשבת האחרונה
הודעונו כולנו בהתפתח אוטובוס חיריים בכביש
מסעדה — בניאס. בתאונה זו מצאה את מותה חיירת מגרמניה,
ועוד 48 אנשים נפצעו באורח קל עד בינוני. אני יודע שרק לפני
שבועיים ביקר באזור סגן ראש הממשלה ושר הבינוני והשיכון,
מר דוד לוי, וקיבל פירוט רב לגבי הכבישים הבעייתיים
והמשובשים בגולן. היה סיכום, שמע"ץ תבצע שיפורים בכביש
מסעדה — בניאס, ואולי עכשיו, קצת מאוחר מדי, הכביש אכן
יטופר.

כביש רמת-מגשימים — חספין הוא כביש מסוכן מבחינה
בטיחותית, וחורף מהרחבת קילומטר אחד בלבד ליר
אבנ-י-איתן, לא נעשה בו דבר. בכביש ואסיט — גוגן נדחו
השיפור וההרחבה כבר כמה חודשים, וכל פעם מקבלים אנשי
רמת-הגולן הודעה, שבקרוב יטופר הכביש ב"שביל" זה.
בכוונה אני אומר "שביל" ולא כביש. שולי הכביש נעלמו והם
אינם קיימים עוד.

המגיעים למדינת ישראל, את העולים החזקים ואת העולים החלשים. אסור ליצור הפרדה ואסור להביא את הגולן למצב שהיה בארץ בשנות ה-50, כאשר שלחו את העולים החלשים לערי הפיתוח ולשכונות החלשות.

שמעתי אתמול את סגן ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון מזהיר, שהוא מוכן לעלייה ולקליטה. חברי הכנסת, משרד הבינוי והשיכון אינו ערוך לכך, לא בתשתיות של כבישים ולא בתשתיות של שיכון. אנחנו עלולים להביא למצב שידענו בעבר — ריכוז עיקר העלייה במרכז הארץ, משום שאין דירות לא בגליל ולא בגולן. בגליל היו ב-1988 התחלות בנייה של 200 דירות בלבד. איך אפשר יהיה לקלוט כך עלייה?

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
מה השאלה?

מיכה גולדמן (המערך):

חברי חבר הכנסת יאיר לוי, אני בטוח שכתושב טבריה קרוב הגולן ללבך; כמו חברי כנסת אחרים.

לסיום, אנחנו רוצים שתהיה התייחסות מיוחדת לרמת-הגולן: א. בשיכון; ב. בכבישים; ג. בתשתית תעסוקתית; ד. בהשוואת ההנחה במס הכנסה ליישובי רמת-הגולן לזו הניתנת ליתר יישובי קו העימות — ואחרון אחרון חביב, יש להפנות את העלייה לרמת-הגולן.

נאחל לכולנו, שבישיבה הבאה שנדון בה ברמת-הגולן נהיה בתהליך של אכלוס, התחלה בעבודות כבישים, הרחבת הבנייה ומציאת פתרונות לבעיות התעסוקה של התושבים ברמת-הגולן.

אני מבקש לקיים דיון במליאה בנושא הזה.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת יאיר לוי, זה לא פייר. אתה בחוץ חופשי, ואתה בא לאולם כשהוא גמר ומתחיל לשאול אותך שאלות.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אני ישתב ושמעתי את דבריו.

עמנואל זיסמן (המערך):

יאיר לוי הוא תופעה מיוחדת בכנסת.

היו"ר נ' מסאלחה:

תופעה מיוחדת, זה נכון. חיובית בסך הכול, אם מותר ליושב-ראש להביע עמדה.

שמעון שטרית (המערך):

אין איסור להיכנס לאולם ולצאת ממנו.

יגאל הורביץ (הליכוד):

הצרה שהוא נכנס ולא יוצא.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, אדוני סגן שר האוצר.

סגן שר האוצר י' ביילין:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני גיב על כמה הערות שהעיר חבר הכנסת מיכה גולדמן. ראשית, הנושא של קליטת עלייה. נדמה לי, שאנחנו ערובים כיום לקראת הגל הצפוני של עלייה מכרית-המועצות יותר מכפי שנערנו לו בעבר, ולעולם לא נהיה מוכנים די הצורך. נדמה לי שהמשרדים הנוגעים

הספר. במקביל, יש להחזיר את הסבסוד לחקלאות, המהווה משענת כלכלית לחלק גדול מיישובי רמת-הגולן.

לגבי התעשיות בגולן, אביא לדוגמה שני מפעלים: "תעשיות גולן" בדרום רמת-הגולן ו"יקבי הגולן". אני שמח על כך שנמצאים כאן נציגים מבני-היהודה שבדרום רמת-הגולן, היודעים וכוזבים את מה שעובר על "תעשיות גולן", שלוחה של התעשייה האווירית. אני פניתי, ופנו אף תושבי רמת-הגולן, באמצעות ראש המועצה האזורית ונציגיה, לתעשייה האווירית בקריאה לתת עדיפות ל"תעשיות גולן", משום שזאת תעשייה היכולה לשנות את פני רמת-הגולן, את פני הגליל הצפוני, את פני דרום רמת-הגולן, את פני בני-היהודה כיישוב עירוני.

אם לא נדע לתת עדיפות לאותם אזורים מיוחדים, כמו רמת-הגולן, במפעלים ובהתיישבות, לא נוכל להבטיח את תגורת הכיטחון של מדינת ישראל, שהגולן עומד בחזית שלה. העדפה של יישובי רמת-הגולן תביא שקט ורווחה לתושבי מרכז הארץ, בזכות אותם חלוצים הנמצאים ברמת-הגולן ויודעים חלוציות מה היא. צריך לבוא לשם ולראות.

חבל שהכנסת, היוצאת היום לגליל, יוצרת את ההפרדה הזאת, שעל ביטולה התמודדנו לפני שמונה שנים, בעת הדיון על חוק רמת-הגולן, בדצמבר 1981. החוק הזה בא להדגיש, שתושבי רמת-הגולן הם חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל.

המפעל השני — "יקבי הגולן". שם מייצרים את היין ששמעו הגיע למרחקים. יין מטיב מיוחד. עלינו לעזור לו באמצעים מיוחדים. המשרדים הנוגעים בדבר יכולים להציע, הכנסת יכולה להעביר חוקים, אבל התקציב צריך לבוא מכספי האוצר, על-פי העדפה מיוחדת. האזור הזה חשוב לנו מבחינה ביטחונית והתיישבותית, כדי להבטיח את השקט והשלום במרכז הארץ.

במרכז הארץ הבעיות שונות ואחרות. אנחנו מגשימים כמו ידנו את תוכנית החלוקה בכך שאנחנו יוצרים ריכוז אוכלוסין בין גדרה לחדרה. אנחנו פוגעים באזורים המהווים את תגורת הביטחון — הגולן, הנגב, הערבה ובקעת-הירדן. כדי להבטיח את השקט והביטחון במדינת ישראל, צריך, קודם כול, להבטיח את ביטחונם הכלכלי של התושבים הנמצאים בגולן ובגליל המרוחק.

נמצא כאן אתנו סגן שר האוצר. יישובי רמת-הגולן, שהם קו עימות של מדינת ישראל בחזית הסורית, נהנים היום רק מ-7% הנחה במס הכנסה. אני מבקש להשוות אותם לתושבי קו העימות הגלילי, הנהנים מ-10% הנחה. הם לא שונים מהם. הם יושבים באותה חזית ועל אותו קו ביטחון של מדינת ישראל. מצבם הכלכלי אינו שונה ממצבם של יישובי קו העימות בגליל. אני פונה אליך ומבקש להשוות את התנאים ולתת להם 10% הנחה, כמו ליתר יישובי קו העימות.

אני רוצה לבוא ולחזק גם רעיון שעלה. אתמול היתה הכנסת אמורה לייחד דיון לנושא העלייה והקליטה הצפונית. אני חוזר ומדגיש: אסור לנו מלהתעלם מהגולן. שר הקליטה היה בגולן לפני שלושה חודשים, וסוכם על הקמת מרכז קליטה ללימודים תורניים ומדרשה בחספין. כמו בנושאים רבים אחרים, גם כאן אין שום תוויה, אדוני שר הקליטה. אני מקווה, שבמסגרת תוכנית משרד קליטה במדינת ישראל תראה את הגולן בעדיפות מיוחדת, כפי שאני רוצה שתראה גם את הגליל ואת הנגב. יש לדאוג לכך. שאותה עלייה מכרית-המועצות, מדרום-אמריקה ומאתיופיה תגיע לגליל, ולא רק עולים חלשים מבחינה כלכלית. צריך להביא לגליל ולגולן את כלל העולים

אומר את דעתי עליו, יועלו בוועדת הכספים של הכנסת לדיון יסודי. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:
מה אתה מציע?

סגן שר האוצר י' ביילי:
להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת גולדמן, אתה מסכים להצעה של סגן השר?

מיכה גולדמן (המערך):
אני מסכים.

היו"ר נ' מסאלחה:
אנחנו עוברים להצבעה. לפנינו הצעה אחת: להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת מיכה גולדמן, תנאים לאכלוס רמת-הגולן, לוועדת הכספים. אני מעמיד את ההצעה להצבעה, הצבעה מס' 4.

ה צ ב ע

בדו ההצעה להעביר את	
הנושא לוועדת הכספים	— 13
נגד	— אין
נמנעים	— אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים	
נתקבלה.	

כדבר, אם משרד השיכון, אם משרד החינוך, אם משרד המדע וכו', נערכו גם תקציבית וגם תשתיתית.

אחת הבעיות שאנחנו ניצבים מולן ואחת הדאגות שלנו היא באמת, שלא יקרה מה שזיכרת עליו, חבר הכנסת גולדמן, לגבי ריכוז של כל העולים במרכז הארץ. אנחנו חושבים שצריך ללכת עם העולים ולא צריך להכריח אותם. זאת עליה שבאה מרצון, ואין שום סיבה לכפות עליה ללכת למקומות מסוימים. אבל התפקיד שלנו הוא להפוך אותם מקומות פרפריליים למושכים דיים, כדי שאותם עולים ירצו להגיע אליהם, אם באמצעות שיכון נאות ואם באמצעות תעסוקה נאותה. כך אנחנו עושים. אנחנו רואים בהחלט גם את הגליל וגם את הנגב כמקומות שהיינו רוצים להפוך אותם למוקדי קליטה, ורגש מיוחד מושם הפעם בירושלים, כאשר המחשבה היא, שכשליש מהעולים יפנו לירושלים ולסביבותיה.

לגבי ההצעה הספציפית הקשורה למשרד האוצר, בעניין קו העימות. ההגדרה של "קו עימות" היא לא-דווקא הגדרה של גבול. אם ההגדרה היא גבול, אזי דבריו נכונים. הגדרה של "קו עימות" היא של גבול חם במיוחד. והגבול החם במיוחד הוא, לצערנו, עדיין הגבול בצפון-הגליל. אני לא מציע, גם לא לתושבי הרמה, להיאחז בקטגוריה הזאת של קו עימות. אני חושב, שמוקצים תקציבים, גם במישרין, ויש פתרונות אחרים, שההגדרה שבבילם היא לא-דווקא של קו עימות, כדי לחגמל את היישובים, או להעלות בהם את רמת החיים.

בכל מקרה, הנושא שהעלית, חבר הכנסת גולדמן, עוסקים במגוון רחב של תחומים שהמשלה עוסקת בהם. אני מציע שהנושאים כולם, גם הרעיון של קו עימות, שכרגע אני

ז. הצעה לסדר-היום

פיצויים למשפחות הנספים באסון ילדי תוניס

היו"ר נ' מסאלחה:

רבותי, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 1790: פיצויים למשפחות הנספים באסון ילדי תוניס — מאת חבר הכנסת אליעזר מזרחי.

אליעזר מזרחי (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אסון ילדי תוניס, אוכפי שכינו אותם בעבר — "ילדי אוסלו", אינו מוכר לרבים בישראל.

בכ"ח בחשוון תשנ"י, השבוע לפני 40 שנה, יצאו שני מטוסים עם ילדים יהודים מתוניס למחנה מעבר באוסלו שבנורבגיה בדרכם לארץ-ישראל. מטוס אחד נעלם בדרך, 27 ילדים, שבעה מלווים ואנשי הצוות נספו. רק ילד אחד, יצחק אלאל, ניצל.

בימים אלה מלאו 40 שנים לאסון המחריד, ואומנם, כיום ראשון הקרוב יועלה זכרם של הנספים, עליידי "איחוד יהודי תוניס", ככנס שיערך בנתיבה.

ילדים קדושים, שהיו בדרכם לארץ-ישראל והיו עתידים להיות אזרחים בה, לא זכו לכך. הם נספו על אדמת נורבגיה ונטמנו בתוניס.

יום גילוי שברי המטוס הוכרז ליום אבל בנורבגיה. בישראל היה הכאב קטן יותר. ההתייחסות בארץ לאסון המחריד היתה מזערית. מי שמע בכלל על ילדי תוניס? מי זוכר אותם?

היו אלו ילדים ממשפחות מסורתיות, עניות וברוכות ילדים. הם חיו שנים בגלות תוניס. מיותר לומר, איזו מסורת מפארת הקימה יהדות תוניס במשך מאות שנים — גדולי תורה ופוסקי הלכה, מחברי ספרים וכתבי-קודש ידועים, ישיבות ובתי-מדרש בכל הקהילות היהודיות בתוניס; ובקיצור: יהדות למופת, ששמעה יצא בעולם היהודי כולו.

אין פלא אפוא, שהורי הילדים הללו, כאשר שמעו מה קורה בארץ-ישראל ועל האווירה הרוחנית כאן, חששו מהתפוררות המסורת של ילדיהם אם יעלו לארץ. לכן הועלו הילדים במסגרת "עליית הנוער", בתקווה שבעקבותיהם יבואו גם ההורים והמשפחות.

בעיתונות הלא-יהודית מאותם ימים, שהיתה גם אנטי-ציונית, כמובן, פורסמו קטעים ממכתבי יהודים שעלו ארצה, ובהם נאמר, בין היתר, ואני מצטט: "כיום בישראל כל יהודי תוניס מצפים מעומק לבם לחזור לתוניס". במכתב אחר אנו קוראים: "אני חי מהיד אל הפה, כי עבודה יש עבור הפולנים בלבד", ועולה אחרת כותבת: "אני חיה מפרוסת לחם אשר שכנתי נותנת לי מפעם לפעם".

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יהודי תוניס, כרוכם המכריע, עלו בסופו של דבר לארץ-ישראל, ולצערנו, לא רק שלא אפשרו להם להמשיך את המסורת המפארת של אבותיהם ואבות אבותיהם, אלא נהגו עמם בדיוק להיפך. "עליית הנוער" הכניסה את הילדים למסורות לא-דתיים, מעורבים, ואפילו אוכל כשר לא ניתן להם. האם יעלה על

יושב-ראש הכנסת הראשונה, מר שפרינצק ז"ל, מיום ב' בכסליו התש"י, אשר אמר: "מתו ילדים שעתידיים היו להיות אורחים במדינת ישראל — — — אין נחמה באובדן נפשות צעירות. הנחמה היחידה תהיה, שארץ זו, מדינה זו, תכנס את שאר ילדי ישראל ותשמור אותם מפגעים — — — יהדות זו, שמקרה עלו הילדים — — — לה אנו מביעים את צערנו, בתוספת תקווה, שילדי ישראל מגלות זו יישתלו כאן, ויצמחו ויגדלו כאן, וכאן תהיה גאולתם — — — אנו יודעים להעריך מתוך חיבה והוקרה את יחסה ועזרתה של ממשלת נורבגיה להכראת הילדים שלנו, העולים לארץ. בגילויי הרגש האנושי האציל הזה יש מן הנחמה על צערנו."

הי"ר נ' מסאלחה:

תודה. ישיב על הצעה לסדר-היום סגן שר האוצר יוסי בילין. בבקשה.

סגן שר האוצר י' בילין:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הפרשה העגומה, העצובה, שהועלתה כאן על-ידי חבר הכנסת מזרחי, היא בוודאי אחת הפרשות היותר-כואבות בתהליך העלייה של יהודי צפון-אפריקה לישראל. זה אסון שהכנסת בזמנה, כפי שחבר הכנסת מזרחי עצמו ציטט, התייחסה אליו; יכול להיות שלא במידה מספקת, ושהנושא לא הפך לאחד הנושאים הבולטים, כפי שהיה למשל לגבי פרשה דומה, פרשת הספינה "אגוז" של יהודי מרוקו, של משפחות עם ילדים מצפון-אפריקה, שקרה אותם אסון בדרכם לישראל.

לעצם העניין, הבעיה הספציפית שהועלתה על-ידי חבר הכנסת מזרחי, אני מניח שניתן יהיה לבדוק אותה ולטפל בה במסגרת הטיפול הממשלתי בלי שיהיה צורך בדיון נוסף בבית. אני חושב, שעצם העלאת הנושא, נושא חשוב, מנכבי ההיסטוריה אל היום-יום שלנו היא דבר חשוב מאוד — אני חושב בהחלט, שאפשר יהיה לבדוק ולראות אם ניתן לסייע בנושא זה שהעלה חבר הכנסת מזרחי.

אני מציע להסתפק בתשובתי זו.

הי"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת מזרחי, אתה מסכים להסתפק בתשובת סגן השר? — כן. אתה מסכים.

ח. הצעה לסדר-היום

הסדר הקיבוצים ומעמדם של חוק, מוסר ומינהל תקין

באחד מנאומי בכנסת תקפתי את חוג ידידיו של שר החוץ לשעבר אבא אבן, ריטה האורז, מר שיינבאום ואחרים, שסייעו לערפאת בהכנסת אש"ף כגורם לגיטימי לדו-שיח עם ההיפלומטיה האמריקנית, וזאת בעקבות המפגש שהם ארגנו עם ערפאת בשכבריה. כשמניתי את חברי הקבוצה שעשו את המעשה, שבעיני נחשב שלילי ופוגע מאוד במדינת ישראל, פוגע בעקרונות שעליהם מתבססת הממשלה והמדיניות הישראלית, מניתי בחטף את השמות, ומשום-מה ייחסתי לאותו אדם ששמו שיינבאום את השם הפרטי אלישע, אף ששמו סטנלי.

בדרך-כלל לא נזכרים כל כך ב"דברי הכנסת", ועל המקרה הזה אפילו לא דווח בעיתונות. לכן התפלאתי, שהוא אלישע משום-מה לידעת אלמנתו של השופט המנוח אלישע שיינבאום, והיא סברה שנגרם עוול גדול למשפחה בכך ששמו הזכור כמי שמסייע למפגשים של יהודים עם ערפאת ועם

הרעת, שילדים רכים וכלו לשמור על דתם במצב כזה? וכאשר באו ההורים לישראל, האם במעברות ובתנאים של אותם ימים דאג משהו לקצת רוחניות בעבורם, לבתי-כנסת ולבתי-מדרש, לספרי קודש וללימוד תורה?

למרבה השמחה, למרות כל התנאים הללו, רבים מיהודי תוניס ידעו לשמור על מסורתם ולהחזיר עטרה ליושנה. ברוך השם, ברחבי הארץ הוקמו כמשך השנים ישיבות, בתי-כנסת, בתי-מדרש, ושבו קמו לנו תלמידי חכמים חשובים מבני עדת תוניס. אולם, אי-אפשר שלא להזכיר את מה שהיה באותם ימים, כאשר מדברים על נושא זה.

ממשלת נורבגיה הרגישה אחריות לכך, שהילדים שהיו בדרכם לישראל ועתידיים היו להיות אורחיה נספו בשטחה, והחליטה להקים כפר על מנת להנציח את הילדים הנספים כסמל לחיים חדשים. ואכן, בשנת 1950 הוקם המושב ינוב בתרומות של אזרחי נורבגיה. כמושב זה נקלטו שמונה ממשפחות הנספים. המושב הקים אתר הנצחה בצריף האחרון שנותר, שריד לצריפים שתרמו הנורבגים. בשיחות שהיו לי עם תושבים ועם קבנטי העדה הוברה, שהאחר זקוק לסיוע דחוף, על מנת לשמרו כאתר הנצחה מכובד.

משפחת אלאל, משפחתו של הניצול היחיד, יצחק אלאל, אשר נפטר בינתיים ממחלה קשה, הסתככה בחובות גדולים מאוד. המושב מנסה לעזור לאלמנה ולחמשת ילדיה, אך הוא אינו יכול לממן מתקציבו סיוע להגדלת הדירה.

אין זה הזמן לדבר על עלייתם המופלאה של יהודי תוניס, אך קול דמי הילדים הקדושים וזעק מן האדמה בנכר. מי שמע על ילדים אלה? מי דאג למשפחותיהם? מדוע התעלמו ממשלת ישראל והסוכנות מאסון זה? ממשלת ישראל ידעה בעבר להעלות על נס ולדאוג לפיצוי מתאים למשפחות נפגעים. התברר לי, שסוגיית הפיצויים למשפחות הנספים היא סוגיה סבוכה שמעורבים בה גורמים חשובים, והדבר נמצא בבדיקה. מן הראוי שהממשלה תדאג לכך, בדרך שבה דאגה למשפחות של נפגעים באסונות אחרים. תמונה ביותר ההתעלמות המוחלטת מכך.

לסיום, אני רוצה לקרוא בפני הבית מדברי ההסדר של

הי"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 1794 בנושא: הסדר הקיבוצים ומעמדם של חוק, מוסר ומינהל תקין — של חבר הכנסת מיכאל איתן. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בפתח דברי ברצוני —

אלי דיין (המערך):

שמעון שטרית (המערך):

עוזב את זה.

מיכאל איתן (הליכוד):

בפתח דברי רצוני לפרוע חוב שאני חב למשפחת השופט

לשעבר אלישע שיינבאום.

הראשונים שהובאו אז התבססו אך ורק על דברי הצד המבקש, כלומר על התנועה הקיבוצית שסיפקה את הנתונים, וגם כשבדק האוצר, הוא בדק רק על סמך הנתונים שהוצגו לו על-ידי הגורמים בתנועה הקיבוצית, שניסו לפתור את המשבר. מסתבר גם, שהבקשה בסכום הכולל שלה היתה חסרת היגיון מבחינה זו שהיא היתה צריכה להיות מבוססת על שיפוט פרטני של כל קיבוץ וקיבוץ, אבל הסך-הכול נקבע עוד לפני שנעשה השיפוט הפרטני וחושב הצורך של כל קיבוץ וקיבוץ בנפרד. לקחו סכום גלובלי ללא בדיקה.

הוועדה דנה, ושוכ באורח מוזר, אישרה את הסכום הזה, וללא תקדים, לא רק למשך השנה הזאת אלא למשך חמש שנים, כשהיא לא משאירה בידיה שום זכות ביקורת ופיקוח על מהלך ההסדר. הייתי רוצה לומר, שכנושא זה נהגה הוועדה בקלות-ראש ולא הפגינה אפילו מעט אחריות כמי שממונה על הקופה הציבורית, אפילו לדעת אלה שסברו שיש מקום להיענות לבקשה ולהעביר את הכספים. אין ספק שהיה צריך להשאיר בידי הוועדה את האפשרות לוודא מדי תקופה, שאכן הכספים הולכים למטרתם, ולא לאשר מראש למשך חמש שנים, כאשר לוועדה אין עוד נגיעה בעניין. אם כן, ועדת הכספים, נציגת הציבור, שצריכה לשמור על כספי הציבור, משחררת סכומים של מאות מיליונים, בלי שהיא שומרת לעצמה אפילו את הזכות לקבל דיווח ולפקח על מה שיקרה בשנה הבאה, בעוד שנתיים, בעוד שלוש, בעוד ארבע ובעוד חמש שנים.

אין ספק שזו הכרעה מרחיקה-לכת. היא נעשתה, לדעתי, בפזיזות, גם מצד יוזמיה, ובחוסר אחריות מצד הוועדה כולה.

אני רוצה לדבר על התוצאה, ולתקוף את העניין רק מן ההיבט המינהלי. יש הכרעות פוליטיות. אינני סבור, שתפקיד הכנסת הוא לשמור על שוויון. עבודת הכנסת מבוססת על כך, שהיא קובעת סדרי-עדיפויות תוך אפליית צד אחד והעדפת צד אחר. זה תפקידה, לשם כך קיימת הכנסת. היא קובעת שצריך להעדיף סקטורים, היא קובעת שצריך להעדיף אנשים על רקע אידיאולוגי. על זה הולך העם לבחירות. העם הולך על זה לבחירות ואומר: אתן לכם את השלטון, כי אני רוצה לקדם נושאים. בדרך כלל, בפרקטיקה, כאשר מקדמים נושאים, מקדמים גם אנשים ואינטרסים כלכליים, וזה טבעי. אני יכול לומר בצורה בוטה יותר: אנשים הולכים על תקן של סקטור קיבוצי בתוך מפלגה, וזה לגיטימי שהם ידאגו לסקטור הזה. בשביל זה שלחו אותם.

מה הבעיה? הבעיה היא, שצריך לעשות הכנה בין החלטת הכנסת, שבה מקבלת הכנסת חוק בדרך של חקיקה ואז מותר לקבוע סדרי עדיפויות והעדפות שאינם על בסיס של שוויון, ובין החלטות מינהליות — וכאשר אנחנו נמצאים בתחומי המינהל, לא בתחומי החקיקה, אנחנו מצווים לשמור על כללים ברורים, על קריטריונים ענייניים, סבירים ושווים, ועל-פיהם יחולקו תקציבי המדינה.

לכן נוצרה הפרקטיקה, שבה התערבו גם בג"ץ וגם היועץ המשפטי לממשלה, וכולנו הבנו את זה ואמרנו: אם כבר צריך להקצות ללא קריטריונים, תוך העדפה למסודות ייחודיים, צריך הדבר הזה להיעשות במסגרת התקציב, על בסיס שלוש קריאות והליכי חקיקה מסודרים של הכנסת כולה. ואז יש התמודדות ציבורית. באה קבוצה ואומרת: אנחנו רוצים להעביר בכנסת חוק שיגרם להעדפה של סקטור זה או אחר. הכנסת היא מוסד ריבוני, יש לה סמכות, היא יכולה לעשות זאת על-פי חוק.

אש"ף. היא ביקשה, באמצעות גורמים שונים, שאבהיר כי הכוונה לא היתה לאלישע שינבאום השופט. דומני שקשה מאוד היה לייחס לו כוונה כזאת — גם לאור ה"החלקה" בשם הפרטי — משום שהמעשים של סטנלי שיינבאום היו הרבה אחרי שהשופט המכובד מר אלישע שינבאום, זיכרונו לברכה, כבר נפטר.

על-מנת להסיר ספק, ומאחר שהדבר היה חשוב מאוד לאלמנה ולמשפחה, אני מבקש לנצל הזדמנות זו, על-מנת שיירשם הדבר ב"דברי הכנסת".

חיים רמון (המעריך):

ראוי גם שתתנצל בשמו של סטנלי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מכיר אותו, אני מבין.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — — הוא איש יקר.

חיים רמון (המעריך):

הוא איש גדול.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, יש עוד טיול גדול לפנינו, ולכן אני מבקש לקצר בקריאות הביניים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני ביקשתי להעלות את הנושא לא מההיבט הכספי. ציפיתי שמי שיענה על הצעתי לסדר-היום יהיה דווקא שר המשפטים, ולא סגן שר האוצר בשם שר האוצר.

קריאות:

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אולי לא נתווכח על הדבר הזה?

מיכאל איתן (הליכוד):

ביום 2 באפריל 1989 פנה שר האוצר לוועדת הכספים בעניין תוכנית הבראה לתנועות הקיבוציות. הוועדה התכנסה לדיון, ובמסגרת הדיון שהתקיים בה הופיעו נציגי התנועות הקיבוציות, סיפרו על גורמי המשבר, ומדוע הם זקוקים בעצם לתוכנית הבראה.

בין השאר, הם סיפרו על בעיות הנובעות מהתעשייה הקיבוצית, מקיום רמת-חיים גבוהה — ואני רוצה לציין לשבחם, שהם הודו בכך שבמשך שנים הם קיימו רמת-חיים גבוהה מהיכולת הכספית שלהם — הם סיפרו על הרצאות גדולות שנגרמו להם עקב מעבר ללינה משפחתית, הם אפילו לא הסתירו שחלק מן הבעיות, אומנם לא בהיקף גדול כפי שברדך-כלל מנסים לנגח אותם, נבעו גם מהפסדים בבורסה, כתוצאה ממסחר ספקולטיבי במניות.

בהמשך הדיון בוועדת הכספים שונתה אומנם הכותרת של בקשת האוצר, ושוכ לא הוזכר שזאת בעצם, כפי שאמרנו בהתחלה, תוכנית הבראה לתנועות הקיבוציות — אני מדגיש: לתנועות הקיבוציות — אלא הסתפקו בכך, שהאוצר הגיש את הבקשה להעביר כספים מהרזרבה הכללית שבאוצר לטובת סעיף תקציבי במשרד החקלאות, ששמו: סיוע למגזר החקלאי.

ועדת הכספים עשתה את אשר עשתה. לדעתי, היא אישרה

את הבקשה הזאת באורח מאוד יוצא דופן וחריג. מדובר בסכומי עתק, בסכומים אדירים. הוועדה היתה יכולה, כמובן, לבדוק קצת יותר את הנתונים. היום מסתבר, שהנתונים

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מבקש לסיים. היום אני רוצה להקפיד יותר מהרגיל, מפני שיש לפנינו עוד תוכנית גדולה.

שבח וייס (המערך):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

תודה רבה. אני בטוח שחבר הכנסת שבח וייס, לפחות בעת הביקור, לא יעשה שום הפליה והעדפה, והוא ילך למושביו, לקיבוצים וליישובים עירוניים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מציע שתגיד משפט מסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אומר שלושה משפטים מסיימים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אבל קצרים מאוד, כי אני רוצה להקפיד היום יותר מהרגיל בגלל הסיור ביישובי הצפון שאנו עומדים לקיים היום.

מיכאל איתן (הליכוד):

הדרך שבחרנו היא דרך הדורשת בדיקה. אני חושב, שהיא דרך לא-תקינה. אני רק מציע, שהנושא הזה יועבר לוועדה לא מצד ההיבט הכלכלי, אלא מצד ההיבט הקונסטיטוציוני, ההיבט של השאלה, האם הדרך הזאת היא דרך תקינה, משום שהיא פורצת פרצות שהמינהל לא יוכל לעמוד בהן. הרי יש לנו סיוע למגזר החקלאי. הכסף הועבר לשם. משם הוא יזרום למטרות שאין בינן לבין החקלאות ולא כלום, וכולנו יודעים זאת. הרוב המכריע של הכסף ילך בכלל למטרות אחרות.

אנחנו יודעים שיש הפליה גם בתוך הסקטור החקלאי, כאשר הולכים לסייע לכל הזקוקים לכך במגזר החקלאי: בשער הזה לא נכנסים בצורה שווה. יש בידי מכתב של בנק לאומי, שלפיו חקלאות פרטית יכולה להיכנס להסדר אך ורק בתנאי שלא תהיה מחיקת חובות.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת איתן, זה כבר המשפט השישי, ואני מבקש ממך לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני כבר מסיים. הדבר הזה עומד בסתירה ליכולת המינהל לתפקד גם לאחר השלב של ועדת הכספים.

לכן אני מציע שהכנסת אכן תדון בסוגיה, לא דווקא בתוצאות הכספיות שלה, אלא בהיבטים העקרוניים. עדיין לא מאוחר לכן שהכנסת תתב את אלה הרוצים להביא להוצאה הכספית, עלי-מנת שילכו בדרך שהיא נכונה גם מן הבחינה העקרונית, הקונסטיטוציונית, המינהלית, והייתי אומר — גם מן הבחינה המוסרית.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. אני מבקש מסגן שר האוצר להשיב על ההצעה. בבקשה.

סגן שר האוצר י' ביילין:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כל הדברים שהעלה חבר הכנסת מיכאל איתן הועלו עלי-ידו במכתב שהוא הפנה ליועץ המשפטי לממשלה, והוא גם קיבל תשובות מן היועץ המשפטי לממשלה. היועץ המשפטי ציין, במכתב מיום 13 בספטמבר 1989, כי "העברת התמיכות בדרך של התקנת תקנות נעשית על בסיס מידע מפורט, שהיה לנגד עיניהם של חברי ועדת הכספים

בעת אישור תוכנית ההבראה". הוועדה עצמה קיימה לפחות שש ישיבות לפני שסוכם ההסכם, והוסכם גם כי יתקבל דיווח שוטף בוועדה לאחר חתימת ההסכם.

דן תיכון (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

סגן שר האוצר י' ביילין:

אם זה מציק לך, אני מוכן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אתה מעוניין?

סגן שר האוצר י' ביילין:

אם זה מציק לו, אני לא יכול שלא להשיב לו.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אתה יכול שלא להשיב, אבל אני מסכים לכן שהוא ישאל את השאלה.

דן תיכון (הליכוד):

האם, לדעתך, יכול שר האוצר להחליט ככל העולה על דעתו מבחינה כספית, או שיש איזה בלם, שבפניו הוא צריך להוכיח את צדקת ההחלטה?

סגן שר האוצר י' ביילין:

אני מניח שזו היתה שאלה רטורית, חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

לא, זה מציק לי.

סגן שר האוצר י' ביילין:

אני חושב שאנחנו כולנו כאן בלומים.

הבנקים עצמם — אני מניח שזה ידוע לחבר הכנסת איתן — היו אלה שלא הסכימו ללכת להסכם ללא מסגרת תקציבית מסוימת. שרק בעקבותיה התחיל בעצם המשא-ומתן.

הסיוע למגזר החקלאי נעשה לפי קריטריון יכולת ההחזר של הקיבוץ, המושב או החקלאי היחיד, ולכן אין כאן מקום להפליה. גם היועץ המשפטי לממשלה, במכתבו אל חבר הכנסת איתן, דחה מכול וכול את טענת ההפליה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא נכון.

סגן שר האוצר י' ביילין:

המכתב בידך.

היועץ המשפטי הצדיק נקודה נוספת שאתה העלית: הוא הצדיק את הסיוע לקיבוצים כיחידות חקלאיות, כיוון שאין הפרדה ואין יכולת להפריד בין פעילותן החקלאית לפעילותן האחרת. המושבים, למשל, מקבלים סיוע זה יותר משנתיים. בעקבות המשא-ומתן עם הקיבוצים שונה ההסכם אתם, או יש תהליך של שינוי בהסכם, כדי להקל גם עליהם. לכן, כל הטענה הזאת של הפליה בין סקטור לסקטור, בין קיבוצים למושבים ובינים לבין חקלאים פרטים, אין לה מקום.

על כן אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום. אין מקום לדיון במליאה בנושא שהעלה חבר הכנסת איתן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. יש הצעה להסיר את ההצעה מסדר-היום, אבל היא נופלת. חבר הכנסת חיים אורון מבקש להציע להעביר את הנושא לוועדה. בבקשה, יש לך דקה אחת.

שר החינוך והתרבות י' נבון:
על מה להצביע?

היו"ר מ' וירשובסקי:

פעם נוספת: מי שרוצה לחמוך בהצעה של חבר הכנסת מיכאל איתן יצביע בעד, מי שרוצה להסיר אותה — — —

אני חשבת, אדוני שר החינוך והתרבות, שכבר התחנכנו על הנקודה הזאת די והותר.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

אתה לא יכול להצביע על שלוש הצעות, אתה יכול להצביע על שתיים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

יש הצעה אחת של חבר הכנסת מיכאל איתן. אם אתה בעדה אתה מצביע בעד. אם אתה נגדה אתה מצביע נגד. זה הכול. חברי הכנסת, הכול מוכן? הידיים על הכפתורים? נא להצביע, הצבעה מס' 5.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לדיון בוועדה — 3

בעד ההצעה שלא לכלול

את הנושא בסדר-היום — 18

נמנעים — 1

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום

של הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

ההצעה הוסרה מסדר-היום.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, בגלל הסימפוזיון הצבעתי בעד ואני נגד. אבקש לשנות. 19 נגד.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אתה רוצה שקולך ייתוסף על קולות המצביעים נגד. אני מקבל את התיקון, והוא נרשם בפרוטוקול. חבר הכנסת שבח וייס הצטרף למצביעים נגד, והוסר קולו מהמצביעים בעד. בזה סיימנו את הנושא הזה.

ט. הצעה לסדר-היום

מכירת "כלל"

דן תיכון (הליכוד):

מכירת "כלל" — האם זה מינהל תקין?

מחיר קפה "מקסול" נמצא בירידה, אבל המניות של מקסול בארץ נמצאות בעלייה מטורפת.

שמעון שטרית (המערך):

"מקסול" שלו?

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, הוא יסביר את כל מה שיש לו לומר. אם יש שאלה לגיטימיות — יצביעו ואני אאפשר לשאול את המציע. בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון. יש היום רוח של ערב החופש הגדול.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מבקש מאוד להעביר את הנושא לוועדה. אין שום סיכוי שחבר הכנסת מיכאל איתן יבין בדיון נוסף בוועדה מה שהוא לא הבין במשך 30 שעות דיון בוועדה. ממה שהוא אמר פה עכשיו ברור עד כמה הוא לא מבין כמה מדובר. אבל חשוב מאוד שהוועדה תשמע מה קורה כאמת עם הסדר הקיבוצים, מה ההשתתפות העצמית של הקיבוצים בהסדר הזה, קיבוצים חזקים וחלשים, השתתפות בסדרי גודל העולים בהרכה על השתתפות המדינה בהסדר הזה. בעיקר נחוץ לדעת, שאם יש אלמנט מפלה בהסדר הזה, הרי הוא בכך שהוא מעמיד את התנועה הקיבוצית בפני הסדר קשה מאין כמותו, ולא כפי שהציג את הדברים חבר הכנסת איתן. לשיטתו של חבר הכנסת איתן, זה לא שייך לעובדות. הוא עוסק בנושא הזה כהמשך להתנצלות שלו בהתחלה: זה קשור באש"ף, בשמאלנים וכו'.

בוועדת הכנסת יש מקום לדון בעניין לגופו.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חודה. אני צריך לציין, חבר הכנסת אורון, שלא ניצלת לרעה את המוסד של הצעה אחרת.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה, אך קודם כול אני שואל את חבר הכנסת מיכאל איתן, אם הוא מסכים שהצעתו תועבר לוועדה.

מיכאל איתן (הליכוד):

כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת חיים אורון, אני מבין שאתה מציע להעביר את ההצעה לוועדת הכספים.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה, ואני לא אערוך הצבעה חוזרת אם משהו לא הבין או שכח או לא הקשיב. יש הצעה של חבר הכנסת מיכאל איתן, ויש הצעה של חבר הכנסת אורון להעביר את ההצעה לוועדת הכספים, ויש הצעה של סגן שר האוצר להסיר את ההצעה מסדר-היום. נא להצביע.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, מס' 1842, של חבר הכנסת דן תיכון, בנושא: מכירת "כלל". בבקשה.

אלי דיין (המערך):

זה דבר שאין לו יסוד, תוותר על ההצעה שלך.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת דיין, אני רוצה לשאול אותך ואת חבר הכנסת רמון: תאר לך שהשר שרון היה מסתבך השבוע כפי שהסתבך השר פרס.

קריאות:

— — —

דן תיכון (הליכוד):

כרשוחכם, חברי הכנסת, חבר הכנסת בורג, אני שואל את עצמי, מה קורה לאחרונה לשמעון פרס כשר האוצר? בעיני הוא משול לרץ משוכות שנכשל כמעט בכל משוכה. אמנה כמה מן הנושאים שעמדו על סדר-ימנו בחודשים האחרונים: למשל, החוק להשוואת זכויות ההצבעה, חבר הכנסת רמון: חוק 100 הפרויקטים — המאבק בבירוקרטיה — — —

אלי דיין (המערך):

אתם הכשלתם.

חיים רמון (המערך):

כל הזכויות של הטרפורד הן שלכם.

שרה דורון (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת רמון, אני מבקש ממך.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת רמון, העיתונות אומרת, שביום שני האשים שר האוצר, ממלא-מקום ראש הממשלה, בישיבת סיעת המערך, את חברי סיעת המערך בוועדת הפנים.

אברהם בורג (המערך):

הדברים הוצאו מהקשרם.

חיים רמון (המערך):

העיתונים כותבים מה שלא פעם אחת אתה דואג שיכתבו גם בעניינים של שמעון פרס.

דן תיכון (הליכוד):

תודה. יש לנו בעיה עם ססמאות מסוג "צאנו מהמיתון"; ברוסית וב"נער העובד" היו קוראים לזה "לוחזגני". השיטה הפרטנית, הפרוטקציה, 10% מענק להרחבת מפעלים במרכז הארץ, חבר הכנסת שוחט, זה רעיון רע.

אליהו בן-מנחם (המערך):

באזורי מצוקה, לא במרכז הארץ. הגיע הזמן שגם אתם תלמדו להבחין.

דן תיכון (הליכוד):

לשר האוצר, חבר הכנסת פרס, אין זמן. הוא מעדיף הישגים, ומהר. לחבר הכנסת פרס, שר האוצר, יש פינה חמה למולטי-מיליונרים, אלי הון בין-לאומיים חשובים, הפעם יותר מתמיד. ואולי הגאולה תבוא ממשקיעים זרים.

מה קרה בעצם בפרשת "כלל"? פתאום קם אדם חשוב בארץ, שר האוצר, ומציע למכור רכוש שלא שייך לו. הבנקים, להזכירך, חבר הכנסת רמון, לצערי — — —

חיים רמון (המערך):

לא, זה לא כך. זה שייך לו כי זה שייך למדינה. "כלל" שייכת לבנקים, הבנקים שייכים למדינה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת תיכון, יש לי הצעה אליך, אל תפנה כל הזמן לחבר הכנסת רמון, כי אז הוא מרגיש את עצמו מחויב לענות. תדבר אל הכלל, ואז יהיה אולי שקט יותר.

חיים רמון (המערך):

אל תגיד לו שלא להזכיר את שמי. הדברים נרשמים בפרוטוקול.

אברהם בורג (המערך):

על אמירה מהסוג הזה היה השר אולמרט אומר שזו הסתה פרועה.

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, להזכיר לכמה חברי כנסת, הבנקים עדיין לא שייכים לאוצר, וחבל. אילו טיפלו בחוק השוואת זכויות לפחות, אפשר היה למצוא צידוק להתנהגותו של שר האוצר בשבוע האחרון.

שר האוצר פרס שואל: מה רע בזה? אני מביא ולוטה למדינת ישראל. בואו נאמר פעם אחת לעצמנו, שבעצם מה שנעשה כאן — מחליפים כסף בכסף, ושום דבר חדש עדיין לא נוצר מן המכירות הללו. אני יכול להזכיר את ה"גרוסלם פוסט", את חברת "טבע", וגם את חברת "כלל" ואולי גם את חברת "כימיקלים לישראל".

רבותי, יש כאן בעיה. אני מוכרח לומר לכם, אני לא רוצה לומר ששר האוצר עבר על כמה חוקים במדינת ישראל. אבל, שערו בנפשכם, שהיה עושה זאת יום פרטי, ועם ישראל היה מתבשר על ניסיון למכור את חברת "כלל", שנסחרת בבורסה, שלא באמצעות הודעה לבורסה. מה היו אומרים על אותו אדם פרטי? בוודאי היו פותחים תיק נגדו ברשות לניירות ערך.

אבל, יש דברים שלזה מותר ולזה אסור. אנחנו דואגים לשוויין, והבעיה הזאת חוזרת בשנית, כך היה גם בעת שדנו ב"חברה הכלכלית". לאוצר מותר להפר החלטות והודעות שנמסרות לבורסה לניירות ערך. כל אדם אחר חייב על-פי החוק שעוסק בניירות ערך, חוק ניירות ערך. איזה גורמה חדשה אנחנו מנסים ליצור כאן במדינה? האם מותר למישהו, שהוא שר האוצר, לקום בבוקר ולמכור את חברת "כלל", או 50% ממנה, ללא קבלת רשות מבנק הפועלים, ללא קבלת רשות מבנק דיסקונט?

אברהם שוחט (המערך):

הוא מכר את החברה? ראית אותו חותם על ההסכם?

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת שוחט, נדמה לי שאתה רשום להתייחסות להצעת חבר הכנסת דן תיכון.

חיים רמון (המערך):

הוא השקיע בלי דמי תיווך.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת רמון, תאר לך שהוא פונה בלי דמי תיווך. הרי פעם אחת הוא כבר אמר, שאני הייתי קשור ב"חברה הכלכלית". אני מקווה שאתה לא חוזר על דבריו.

חיים רמון (המערך):

הוא לא אמר. במשרד אמרו והתנצלו.

דן תיכון (הליכוד):

לא התנצלו. תאר לעצמך, חבר הכנסת רמון — — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אם אתה צריך התנצלות, תפנה אלי, אני אסדר לך.

דן תיכון (הליכוד):

תאר לעצמך, חבר הכנסת רמון, ששר האוצר במדינת ישראל מרים טלפון ומודיע למנכ"ל בנק הפועלים ולמנכ"ל בנק דיסקונט, שהוא עומד למכור את חברת "כלל", כשהם עדיין בעלי חברת "כלל". תאר לעצמך, איזו תשובה הוא מצפה לקבל מהם. האם הם יכולים לומר לו "לא"? הרי הם תלויים

היו"ר מ' וירשובסקי:

בבקשה, קודם חברת הכנסת אורה נמיר, ואחר כך חבר הכנסת שטרית.

אורה נמיר (המערך):

חבר הכנסת תיכון, האם אתה חושב שכתקופת השר נסים היה נוהל תקין בכל מה שהוא עשה במשרד האוצר? או לא שמעתי את הלהט הזה.

דן תיכון (הליכוד):

תשאל את חברי בוועדת הכספים.

אורה נמיר (המערך):

למה לי לשאול את חבריך? אני שואלת אותך.

דן תיכון (הליכוד):

תשאל את חברי בוועדת הכספים, ואני אציע לך לבדוק את הפרוטוקולים של ועדת הכספים אפילו בימי השר יורם ארידור.

אורה נמיר (המערך):

למה אתה לא עונה לי?

דן תיכון (הליכוד):

את רוצה שאני אומר לך? השר יורם ארידור ניהל מדיניות כלכלית בתמיכת המערך. אני רוצה שתדעי זאת פעם אחת.

חיים רמון (המערך):

— — —

אורה נמיר (המערך):

לא נוח לך, אבל תענה לי.

דן תיכון (הליכוד):

למה לא נוח לי?

עמנואל זיסמן (המערך):

לא היה ולא נברא.

אברהם שוחט (המערך):

שלחת אותה לפרוטוקולים. אני בדקתי אותם.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אני אפשרתי שאלות מסודרות. חברת הכנסת אורה נמיר שאלה, וחבר הכנסת תיכון השיב. עכשיו חבר הכנסת שטרית. זאת השאלה האחרונה.

דן תיכון (הליכוד):

חברת הכנסת אורה נמיר, עם יד על הלב — אם את חושבת שהנאום הזה הוא נאום קנטרני, ושאת הייתי פחות ביקורתי כשהיו שרי אוצר ממפלגתי, אני יכול לומר לך, על-פי התרשמותי, שאת טועה.

אורה נמיר (המערך):

לגבי מליאת הכנסת אני לא טועה.

חיים רמון (המערך):

גם לא לגבי ועדת הכספים. אני הייתי שם.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת שטרית, בבקשה.

שמעון שטרית (המערך):

חבר הכנסת תיכון, האם הקונצפציה שלך אומרת, שעד 1993 אין לנו שום מעמד, לא מוסרי, לא ציבורי ולא משפטי?

כל יום כהחלטות שמחבלות באוצר. הרי הוא יכול להטיל עליהם סנקציות. איזה מינהל תקין? איזו נורמה?

איך יהודי כמון, חבר כנסת שאני מוקיר, יכול לעבור לסדר-היום ולהגן על נורמה כזו, רק משום ששר האוצר חבר במפלגתך? אני חושב, שאתה היית צריך להיות מן הראשונים לצאת נגד הדברים האלה. לשר האוצר יש כוח עצום במדינת ישראל, בעצם הכול יונק מן האוצר, ולכן שר האוצר צריך להיות זהיר פי כמה וכמה בעת שהוא עוסק בדברים שהוא לא מכין בהם. ושר האוצר במדינת ישראל אינו יודע למכור חברה.

יגאל הורביץ (הליכוד):

אם הוא שותק, הוא מסכים אתך.

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת תיכון, נביא לדוגמה את אנגליה. איזו מעורבות יש לשרי הממשלה שם במכירת חברות בריטיות לגורמים זרים?

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה לשאול אותך שאלה, מעבר לחילוקי הדעות שיש בינינו: האם אתה חושב שהיה כאן נוהל תקין? האם מנכ"ל בנק הפועלים חושב שהיה כאן נוהל תקין? האם מנכ"ל בנק דיסקונט חושב שהיה כאן בכלל נוהל? איזו מדינה אנחנו? איזו רפובליקה בננות אנחנו יוצרים כאן?

חיים רמון (המערך):

בכל מה שנוגע לתאגיד בנקאי ובכל מה שנוגע לרכוש של תאגיד בנקאי, אנחנו בעלי הבית, ושר האוצר הוא בעל הבית.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו בעלי הבית מ-1993. תזכור את זה.

חיים רמון (המערך):

7.3 מליארדי שקלים. ואל תהיה פורמליסט.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה לתקן אותך. זה לא 7.3, זה 8 מעלה. אבל אנחנו הודענו להם, שאנחנו לא נתערב עד 1993. אילו רצה שר האוצר לקבל את הסמכויות, הוא היה צריך להביא את החוק להשוואת זכויות. הוא לא עושה זאת, ולכן הוא מנוע מלטפל בדברים כאלה.

חיים רמון (המערך):

אתה טועה. יש שם סעיף, שלפיו הממשלה יכולה להתערב בניהול השוטף של הבנק — — —

דן תיכון (הליכוד):

לא, כרגע לא, כי אז זו הלאמה.

חיים רמון (המערך):

לא.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת רמון, אני מבקש.

אורה נמיר (המערך):

אני מבקשת לשאול שאלה בצורה מסודרת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת תיכון, יש פה שתי בקשות לשאלות. הואיל והם ביקשו בצורה מסודרת, אני רוצה לאפשר להם זאת.

דן תיכון (הליכוד):

ברצון.

דן תיכון (הליכוד):

לא, יש לנו מעמד — — —

שמעון שטרית (המערך):

אינני רוצה לחזור על מה שאמר חבר הכנסת רמון. אני ראיתי מסמך חתום על-ידי השר נסים, המתייחס לשאלת השכירים הבכירים בבנק מסוים — אינני רוצה להזכיר את שמו, הוא יודע — והוא אמר שאם רמת-השכר היא כזאת — חובתו להתערב לפי אותו הסכם. וזה בסים משפטי. אבל נניח שיש ויכוח על הבסיס המשפטי. האם מבחינה ציבורית ומוסרית אין חובה על שר האוצר, המייצג אותנו כמדינה, להשפיע כדי להשיג את התוצאה הטובה ביותר במימון, למשל. של "כלל"?

חיים רמון (המערך):

הוא פעל על-פי המלצותיך, חבר הכנסת תיכון.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת תיכון, הוא שאל שאלה, אתה משיב לו, ובוזה אתה גם מסיים, מכיוון שעברת את זמןך. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת שטרית, אילולא כלם האוצר ארבעה חברי כנסת בכל מה שקשור בהצעת החוק להשוואת זכויות, היתה לשר האוצר אפשרות להתערב בנושא הזה; ואני לא הייתי עולה לכאן. אבל הוא בלם ומנע את הגשת החוק, את כל ההתקדמות בדיון, את קיום השמיעה בוועדת הכספים ואת סיום הכנת החוק בקריאה טרומית והעברתו לקריאה ראשונה במליאה. אילולא מנע זאת, לא הייתי עולה לכאן.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

לפי החוק שלך אסור לו להתערב.

דן תיכון (הליכוד):

אסיים בשאלה שפתחתי בה: האם מכירת "כלל" היא מינהל תקין? אם אתה חושב שזה מינהל תקין, תצביע בעד הסרת ההצעה. אם אתה חושב שזה מינהל לא תקין, תצביע בעד קיום דיון במליאה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר הכנסת דן תיכון. אני מבקש מסגן שר האוצר להשיב על ההצעה.

סגן שר האוצר י' ביילין:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מוכרח לומר, שהייתי בטוח שלא אוכל בשום אופן להסכים עם הדברים של חבר הכנסת תיכון, אבל מצאתי דווקא הרבה דברים שאני יכול להסכים אתם, ואני שמח לפתוח דווקא בנקודה הזאת.

שמעון שטרית (המערך):

האם אתה מוכן להתייחס גם להערות הביניים?

סגן שר האוצר י' ביילין:

אמרת, חבר הכנסת תיכון, שלפרס אין זמן. זה נכון מאוד. אולי זה נכון יותר מכל דבר אחר. אולי זה הדבר החשוב יותר מכל דבר אחר. ואחרי יודע מה? אם אתה אומר רפובליקת בנגות, אני מוכן לבלוע את הכול תמורת הפנינה הזאת שאתה זרקת לחלל האולם הזה. באמת אין לו זמן. כשהוא נעשה ראש הממשלה, הוא היה צריך להתמודד עם 450% אינפלציה, אולי יותר מזה.

דן תיכון (הליכוד):

לא. 400% ומעלה — זה היה בשנה הראשונה שלו. תלמדו פעם אחת לדייק.

חיים רמון (המערך):

— — —

דן תיכון (הליכוד):

זה הכול בגלל מחירי הדירות, הפירות והירקות? זאת ההאשמה שאתם מאשימים?

חיים רמון (המערך):

— — —

עמנואל זיסמן (המערך):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

או לא היו אנשים רעבים.

חיים רמון (המערך):

גם היום אין אנשים רעבים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק. חבר הכנסת רמון, אני מודיע לך, שבפעם הראשונה אתה תצליח להוציא אותי משיורי משקלי. אני מבקש שיהיה שקט ונאפשר לסגן השר להשיב, מפני שאנחנו רוצים לגמור את סדר-היום.

סגן שר האוצר י' ביילין:

חבר הכנסת תיכון, את האינפלציה לא תוכל להעביר למגרש הזה. זה לא יעזור לך. אתה תוכל לומר אלף פעמים שמישהו אחר המציא את זה או שהמערך תמן באירידור. אלה דברים שהציבור לא יהיה מוכן לקנות.

אברהם בורג (המערך):

הוא הצביע בשביל אירידור.

עמנואל זיסמן (המערך):

זה אחד השקרים הגדולים.

סגן שר האוצר י' ביילין:

כשפרס נעשה ראש הממשלה, הוא מצא את ישראל בבוץ הלבנוני, ולא היה לו זמן. אתה צורק, באמת לא היה לו זמן. והוא עשה מעשה והוציא אותנו משם. אני חושב, שאילולא המעשה הזה, היינו מוצאים עוד אלף סיבות שלא לצאת משם: עד שכל הכוחות הזרים יצאו, עד שהסורים יצאו, עד שאחרים יצאו. היינו נשארים שם עד היום. אפשר היה גם להגיע להסדר עם ירדן באפריל 1987, ואפשר היה להגיע להסדר עם שולץ, עם הפלשתינים, עם המצרים ועם הירדנים בראשית 1988, ולא היה לו זמן. זה נכון. וכאשר הוא בא לתפקיד הזה כשר אוצר, הוא מצא במשק מיתון, סטגנציה, גידול באבטלה ואי-רווחיות של היצוא, ולא היה לו זמן. והוא החליט מייד, מהר מאוד, על מדיניות של פיתוחים. והוא היה זה שסייע מאוד לכך שהריבית במשק ירדה, ושרווחיות היצוא גדלה. לא היה לו זמן. הוא ניסה ומנסה לעודד במשק השקעות. אנחנו מדברים על השקעות ומדברים על השקעות ואומרים שממש תבוא הצמיחה, וכשמגיעות ההשקעות פתאום לבנו גם בהן.

אתה אומר, חבר הכנסת תיכון, שאילולא התנגד האוצר לחוק השוואת הזכויות היית בעד העניין הזה. את זה אני לא מבין כלל. גם אילולא התנגד האוצר, עדיין לא היה החוק נחקק.

דן תיכון (הליכוד):

למה לא היה נחקק?

סגן שר האוצר י' ביילין:

משום שהחקיקה לא היתה נגמרת לפני שבוע.

דן תיכון (הליכוד):
לפני שבעיים.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חבר הכנסת רמון, אתה מונע מסגן השר לתת תשובה.

חיים רמון (המערך):

— — —

דן תיכון (הליכוד):
את זה לא אמרתי.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, את הוויכוח הזה ביניכם תשאירו לוועדת הכספים.

שמעון שטרית (המערך):
הוויכוח בין השקעה פיננסית לבין השקעה אמיתית ידוע.

היו"ר מ' וירשובסקי:
גם סגן השר מוגבל במתן התשובה שלו, ולכן אני מציע שלא תפריעו לו.

סגן שר האוצר י' ביילין:
איך זה נראה? — חבר הכנסת תיכון, אני אומר את זה דווקא לך, כי אני יודע כמה חשוב לך נושא ההשקעה — זה נראה כאילו כך: שר האוצר שמע שיש איזה משקיע שהגיע ארצה עם כסף, רוצה לקנות מניות מבעלי מניות נוכחיים, הוא חבר שלו, אולי ידיד שלו, הוא טס אתו וכיוצא בזה, והוא ניסה להכריח את בעלי המניות הנוכחיים למכור את המניות שלהם, להעביר אותן לו, ולא הצליח בזה. הרי זה שקר מתחילתו ועד סופו.

למה אני מלין על כך? לא משום שאני אוהב את שר האוצר בלבד, ולא רק משום שאני חרד לשמו הטוב, אלא משום שבעצם אתה, במעשה הזה, מרחיק משקיעים פוטנציאליים מישראל, כי הרי כל הסיפור איננו נכון. מדובר בחוספת של השקעה, לא בהחלפה פיננסית של השקעה. מדובר כאן לא באונס אלא בבקשה מבעלי המניות האלה, ומדובר ב-250 מיליון דולר. אני לא יודע אם כל יושבי הבית הזה יודעים, ש-250 מיליון דולר הם סך כל השקעות החוץ בישראל בשנה, ברוטו, בממוצע בשלוש השנים האחרונות. אם אתם רוצים את הנתונים: ב-1986 — 205 מיליון דולר; ב-1987 — 277 מיליון דולר; ב-1988 — 311 מיליון דולר. ברוטו. הנתו הרבה יותר קטן, כי הרבה השקעות מוצאות.

שמעון שטרית (המערך):
זה כולל את כל ההשקעה?

סגן שר האוצר י' ביילין:
כל השקעות החוץ בישראל עד הסנט האחרון.

שמעון שטרית (המערך):
גם פיננסי וגם אחר?

סגן שר האוצר י' ביילין:
בא לכאן גורם שמוכן לתת את כל הסכום הזה בסוף שבוע אחד. האם אתה, דן תיכון, כשר אוצר, לא היית מקיים שתי שיחות טלפון כדי למצוא דרך לממש את זה? אני אומר לך: לפעמים אתה שומע ביקורת — — —

דן תיכון (הליכוד):
לא הייתי עושה זאת, הייתי עושה את זה בדרך אחרת.

חיים רמון (המערך):
היית נוסע. תאמין לי, דן, אני מכיר אותך, היית יכול להיות שר אוצר טוב.

סגן שר האוצר י' ביילין:
אבל, לגופו של עניין: אני הייתי זה שהעביר את ההצעה שלך ושל חבר הכנסת רמון וחבר הכנסת דדי צוקר וחבר הכנסת רובינשטיין לקריאה ראשונה בוועדת הכספים.

דן תיכון (הליכוד):
לקריאה טרומית.

סגן שר האוצר י' ביילין:
לקריאה טרומית לקראת קריאה ראשונה.

שמעון שטרית (המערך):
להכנה לקריאה ראשונה.

סגן שר האוצר י' ביילין:
אני הייתי זה שהופיע בפני ועדת הכספים.

החוק הזה מוכן היום. אתה לא יכול לומר היום, שהאוצר מעכב את החוק. מה שאנחנו ביקשנו הוא לקחת את החוק שאתם לקחתם בעצם מן האוצר לפני שנה ולהתאים אותו לדברים שקיבלנו במשך הזמן הזה.

לגופו של עניין: המשאומתן בעניין "כלל" התנהל בין המשקיע לבין בעלי המניות העיקריים ב"כלל", בלי שהיה האוצר מעורב בזה ובלי שידע כלל שיש דבר כזה, בוודאי לא שר האוצר. האוצר לא מוכר את "כלל" ולא יכול למכור את "כלל", ואתה בוודאי האחרון שיכול להעלות דבר כזה, כי אתה בקי מאחרים. מה זה, האוצר מוכר את "כלל"? הרי האירוע הזה מוכיח שהוא לא יכול היה למכור את "כלל". אנשים בציבור שאינם בקיאים בזה יכולים להגיד: איזה מין מעשה נעשה כאן — שר האוצר מוכר את "כלל"? מה, זה שלו? הוא באמת יכול למכור אותה? הוא ניסה למכור אותה?

מה עשה כאן שר האוצר? כאשר לפני שבוע נודע לו, שיש משאומתן מתקדם בין משקיע בשם מקסוול לבין בעלי המניות העיקריים ב"כלל", וכאשר נסתבר לו שיש בעיות כלשהן במהלך המשאומתן הזה, אף שנרמה היה בשלב מסוים כאילו הוא הסתיים בלי שום מעורבות שלו, הוא זה שלקח את תפקידו ברצינות ופנה בשתי שיחות טלפון לשני בעלי המניות העיקריים, העובדה היא, אגב, שהם לא קיבלו את דבריו, משום שהוא לא יכול לכפות עליהם, והוא לא ניסה לכפות עליהם, העסקה לא נעשתה.

האם נעשתה כאן עסקה פיננסית, לגופו של עניין? לא ולא. ואני אומר את זה גם לחבר הכנסת אלי ריין, שאתמול התייחס לזה. זו לא החלפת בעלות בין מקסוול לבעלים אחרים ב"כלל", זו תוספת של השקעה ישירה, מיידית, לא ב-20 שנה. וכולנו מכירים את המשקיעים שבאים לכאן ואומרים לך: ב-20 שנה אני משקיע באזור עיר פיתוח — עכשיו 2 מיליונים, אבל בסך-הכול זה יגיע למיליארד. מדובר פה על 250 מיליון דולר להשקעה מיידית בתעשייה בישראל באמצעות הרחבת המניות של "כלל". זאת הנקודה, וכדאי להבין את זה. בציבור זה נראה כך: בא שר האוצר — — —

דן תיכון (הליכוד):
— — — בנק לאומי.

חיים רמון (המערך):
בנק לאומי לא משקיע וכאן יש משקיע, זה כל ההבדל.

זה, שלא היה עושה מאמץ לגיטימי, לרבות חבר הכנסת דן תיכון, היה מועל בתפקידו, היה מועל כאמון הציבור בו. והמאמץ שלו היה סופר-לגיטימי, אין כאן פגיעה בקצה ציפורנו של המינהל, כדי להבטיח שהשקעה כזאת תיכנס לארץ.

אני רוצה לסיים את דברי ולומר: אני מקווה מאוד שההשקעה הזאת, או כזאת, של אותו אדם תגיע בסופו של דבר למשק הישראלי.

דן תיכון (הליכוד):

לא עם התערבות של שר האוצר.

סגן שר האוצר י' ביילין:

עם התערבות של שר האוצר, ושלי ושלך, דן, ושל כל אחד שיהיה מוכן לסייע לא באינסוף ולא בדרך אחרת.

הי"ר מ' וירשובסקי:

מה אתה מציע, סגן השר?

סגן שר האוצר י' ביילין:

אני מציע להסתפק בתשובה הזאת ולהוריד את הנושא מסדר-היום.

הי"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה מסתפק בתשובה?

דן תיכון (הליכוד):

מסתפק בתשובה.

הי"ר מ' וירשובסקי:

טוב, חודר. חברי הכנסת, גמרנו את הנושא הזה. אני מודה לסגן שר האוצר.

י. הצעה לסדר-היום

החלטת משרד החינוך והתרבות לצמצם את שבוע הלימודים לחמישה ימים

שר החינוך והתרבות י' נבון:

אין החלטה על שבוע לימודים של חמישה ימים; עוד לא. מדובר בינתיים רק על העובדים של המשרד הראשי.

הי"ר מ' וירשובסקי:

אני מציע שאתה תשאל, והשר ישיב באופן מסודר.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

קודם כול, אני שמח לשמוע את ההבהרה הזאת. אינני יודע איך, מתי ומי קיבל את ההחלטה הזאת, אבל, אני שמח לשמוע מפי השר שאין החלטה כזאת. על כל פנים, החלטה כזאת נתפרסמה.

השאלה הראשונה לשר החינוך היא, האם הקים השר במשרד ועדה כדי לברוק את העניין? האם יש גוף העוסק בעניין הזה של קיצור שבוע הלימודים? האם זוהי תביעה של הסתדרות המורים הרצויה, ככל העובדים בשירות הציבורי, לעבור לשבוע עבודה של חמישה ימים?

בטוחני ששר החינוך והתרבות רואה בזה נושא רציני מאוד, נושא שצריך בו שיקול דעת רב מאוד, ובוודאי החלטה כזאת אינה יכולה להתקבל אלא אם כן יתקיים עליה דיון ציבורי.

אדוני השר, אני רוצה להעלות בפניך כמה צדדים של סוגיה זו. ראשית, לוח שנת הלימודים שלנו משופע בימי

אברהם בורג (המערך):

יש כאן טעות: הוא לא שר אוצר, הוא נגיד בנק ישראל.

חיים רמון (המערך):

הוא היה מציע למקסוול להשקיע אצלו.

הי"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אתם רוצים להתלוצץ או לדון בנושא רציני?

סגן שר האוצר י' ביילין:

למה אני אומר זאת, ולמה אני מתרגז קצת מעבר לגבול שאני מתיר לעצמי בדרך כלל? משום שיש איזו לגיטימיה לקנטרנות, אפילו בתוך קואליציה. אתה אומר: רפובליקת בנות. אינני יודע אם זו בדיוק הכותרת הנכונה, שגם אתה היית — — —

שמעון שטרית (המערך):

הביטוי הזה הכעיס מאוד את מנחם בגין, דרך אגב.

סגן שר האוצר י' ביילין:

אני לא בטוח שגם אתה עצמך היית חוזר עליו.

אבל יש כאן דבר שהוא מעבר לקנטרנות בין הספסלים, ואני אומר לך: הרי אם אנחנו לא נגדיל השקעות, לא נוכל להגיע לצמיחה. איזה משקיע נורמלי-יבוא לישראל אם כאשר מגיע משקיע כזה דוחים אותו בצורה כזאת? הרי זה נראה כאילו נעשה כאן דבר שיש להסתירו מתחת לספסל הראשון שאתה רואה. איזה מין דבר זה: לשר האוצר בא משקיע עם רבע מיליארד דולר, ועוד לפני שהוא אומר לו את זה הוא צריך לומר: תשמע, תברח מכאן, אולי עוד נקבל את ההשקעה שלך.

לכן אני אומר: נדמה לי שכל שר אוצר שלא היה עושה את

הי"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, סיימנו את הנושאים הנוגעים לשר האוצר ואנו עוברים עתה לנושאים הנוגעים לשר החינוך והתרבות. אני מזמין את חבר הכנסת יצחק לוי להעלות את הצעתו, מס' 1806, בנושא: החלטת משרד החינוך והתרבות לצמצם את שבוע הלימודים לחמישה ימים. ישיב שר החינוך והתרבות, בבקשה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר החינוך, על-פי הידיעות המתפרסמות בעיתונים שונים, עומדת מערכת החינוך לעבור בשנת הלימודים הבאה עלינו לטובה לשבוע לימודים של חמישה ימים, כלומר, ילדינו ילמדו מיום א' עד יום ה', ויום ו' יהיה יום חופשי מלימודים. על-פי ידיעותי, המערכת כבר החלה להיערך לזה בכך, שלשכות משרד החינוך, הפיקוח, ההנהלה והמינהל כבר הודיעו בעיתונים, שהן סוגרות את שעריהן בימי ו'.

שר החינוך והתרבות י' נבון:

המדובר בעובדים של המשרד הראשי; זה לא שייך לשנת הלימודים.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אני ראיתי מודעות של משרד החינוך והתרבות, ואם אתה מדבר על העובדים של המשרד הראשי בלבד, מה עם המפקחים, אדוני השר?

אין ספק בכך, שימי החופשה מעלים משמעותית את האירועים השליליים שילדים מעורבים בהם. הייתי יכול למדוד כאן ולמנות כרוכל ידיעות עיתונאיות, את חלקים מיומני המטושה, על אירועים שילדים מעורבים בהם והראוהו עד כמה אירועים אלה מתרבים בימי החופשות. אבל, אני רוצה לחסוך מזמנה של הכנסת, כי אני חושב שהעניין ברור. נערים הולכים לבנות בלילות ללא הוריהם בפאבים ובמקומות אחרים. הם נגררים לשתייה; להגיגה אסורה ומסוכנת. למעשה

הי"ר מ' וירשובסקי:

תורה. אבקש משר החינוך והתרבות להשיב על ההצעה.

שר החינוך והתרבות י' גבון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נוסח ההצעה לסדר-היום אינו מדויק. אין החלטת של משרד החינוך והתרבות על צמצום שבוע לימודים לחמישה ימים. מה כן יש? היה הסכם שכר בין ההסתדרות לבין הממשלה, שבמסגרתו נאמר שהמורים יעברו לחמישה ימי עבודה.

אנחנו נערכים לשני המקרים, גם למקרה שנצליח לקיים שבוע לימודים של שישה ימים. אם לא יעלה הדבר בידינו בגלל הסכמים חתומים או בשל סיבות אחרות, הכינונו שני צוותים: אחד מהם יעסוק בצד הפדגוגי-החינוכי-התרבותי והשני יעסוק בצד התפעולי-הארגוני.

יום חינוך ארוך איננו צריך להיות קשור לשבוע לימודים של חמישה ימים או של שישה ימים. הבעיות יצטרכו במקרה בשנה הבאה, אבל הדיבור על שבוע עבודה מקוצר נבע מסיבות אחרות, שאינן קשורות כלל ליום חינוך ארוך, אלא נעשה במסגרת של משא-ומתן על הסכמי שכר בין ההסתדרות, ארגוני המורים והממשלה. כזכור, קיימת החלטת ממשלה על כך שמערכת החינוך והבריאות עדיין אינן עוברות לחמישה ימי עבודה בשבוע; כלומר, נאמר שמגורים שונים במשק יעברו בהדרגה לחמישה ימי עבודה, חוץ ממערכות החינוך והבריאות.

אישית אני בעד שישה ימי לימודים בשבוע. אם יש הסכמי שכר לגבי חמישה ימי עבודה, צריך לעשות מאמץ להפריד ככל האפשר בין ימי העבודה של המורים ובין ימי הלימודים של התלמידים.

הבעיות הן לא-פשוטות. מבחינה תקציבית יש הערכות, שבשבוע לימודים של שישה ימים עלול לעלות כ-50—60 מיליון שקל. יש רשויות מקומיות ואומרות: כשכל המשק, ואת כל הרשויות, עובר לחמישה ימי עבודה בשבוע, אי-אפשר לכפות על השרתים, על המזכירות, על המנהלים ועל הפקידות והפקידים לעבוד בימי י'. יש בעיה אמיתית של מגורים שלמים העוברים לחמישה ימי עבודה, כשמגור אחד עובד שישה ימים.

אתמול-שלשום היינו בקשר עם ארגוני המורים. דיברתי עם מוכ"ל ההסתדרות. אינני רוצה לומר דברים נוספים בנושא זה; אומר רק שאנחנו בודקים את האפשרות הזאת. אני תומך בה מהנימוקים שאתה העלית וגם מנימוקים נוספים, שהם באותו כיוון. אומרים שיום י' הוא יום נופש. כשאנחנו רואים את המפה החברתית — והנתונים שפורסמו אתמול מטעם הביטוח הלאומי על המספר העצום של ילדים הגדלים במשפחות שהן מתחת לקו העוני הם באמת כתם על מצחה של החברה הישראלית — מי יצא ביום י' לשפת הים במכוניתו? זה סוג מיוחד, סוג מסוים מאוד של אוכלוסייה. מה יהיה דינן של משפחות ברוכות ילדים, שצריכות לעסוק בהכנת צורכי השבת? מה הן תעשינה? הן תצאנה עם הילדים לטייל?

כידוע, אחוז המשפחות ברוכות ילדים בישראל הוא גבוה מאוד, והייתי מביא רק נתון אחד כדי להמחיש זאת. 50% מילדי ישראל שייכים ל-70% מהמשפחות היהודיות, ו-50% הנוחרים שייכים ל-30% מהמשפחות. אם אני כולל גם את המגור הערבי, התמונה היא ש-20% מכלל המשפחות מטפלות, מתנכות ומגדלות את מחצית הילדים בישראל, והמחצית האחרת של הילדים גדלה בחיקן של 80% מהמשפחות.

אי-אפשר למדוד דברים לפי משפחות בלבד, אלא יש להתייחס למספר הילדים במשפחה. לפי דיווחים של בנק ישראל, יש בדרך כלל למשפחות ברוכות ילדים זהות עדתית, חברתית וסוציו-אקונומית. כרוך המכרע של המקרים זה הולך יחד. משום כך, כשאנחנו מדברים על שבוע הלימודים, אני בעד השארת שישה ימי לימודים בשבוע.

יש הסכמים לגבי העובדים, המורים. צריך לעשות מאמץ שיהיו חמישה ימי עבודה למורים ושישה ימי לימודים לתלמידים, ואת היום החופשי ייקחו ביום אחד. כאמור, הדבר עדיין לא הוכרע. עדיין קיימת החלטת הממשלה, ובמסגרתה של מליאת הממשלה להחליט על כך. כרגע עומדת עדיין בתוקפה החלטת הממשלה הקודמת בדבר מעבר לחמישה ימי עבודה, למעט מערכות החינוך והבריאות. אנחנו נוסף ללבן את הסוגיה הזאת עם הגופים הנוגעים בדבר.

לשאלתך, האם יש גופים המטפלים בנושא — יש גופים. במקרה שכלל זאת יעברו לחמישה ימי לימודים, יש לנו צוותים שיטפלו בשאלה, מה עושים ביום השישי הזה, איך להביא לכך שהילדים לא יישוטו ברחובות אלא יהיו במסגרת של תרבות וחינוך. יש לנו צוות המורכב מנציגי הטלוויזיה החינוכית, קשרת הספורט, אמנות למע והמתנ"סים, והוא עוסק בהכנת תוכנית לימי י'. אבל היות שזו לא חובה, אי-אפשר לדעת כמה יבואו וכמה לא יבואו.

למען האמת, אילו ידעתי שנשיאות הכנסת תכניס את הנושא הזה כסעיף לדיון במליאה, הייתי מעדיף שמליאת הכנסת תדון בכך. זה נושא ציבורי מדרגה ראשונה, נושא חשוב מאוד. היות שאני יודע שסדר-היום של הכנסת עמוס והנושא אקטואלי מאוד, הייתי מציע להעביר את הצעתו של חבר הכנסת יצחק לוי לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת, כדי שזו תזמן את הגופים הנוגעים בדבר ותקיים דיון מעמיק יותר, תשמע דעות ותחליף דעות בנושא הזה.

לגבי יום חינוך ארוך, אעיר רק הערה אחת. יש אינפורמציה לא מדויקת, ואני רוצה להסביר מה סוכם. הסיכום בניי לבין שר האוצר הוא, שהחל מהשנה הבאה, שנת התשנ"א, יוחל בהדרגה יום לימודים ארוך במערכת החינוך. בשנת התשנ"א ייכנסו ליום חינוך ארוך ערי הפיתוח ושכונות שיקום ומצוקה. בשנה הנוכחית, בעצם בעוד חודש, בלי נדר, נערוך ניסוי בארבע ערי פיתוח — קריית-שמונה וחצור בגליל, אופקים וירוחם בדרום — ובשכונה או שתיים בערים. שעור נחליט עליהן. אנחנו נמצאים בדיונים, אילו השכונות ייבחרו. אלו ייכנסו כבר השנה ליום לימודים ארוך, ואנו נפיק לקחים ונלמד מן הניסיון שהצטבר מהפעלה של יום כזה.

לגבי המספרים שנקבת בהם, הם אינם מדויקים. מספר השעות שקוצצו במערכת בעשור האחרון הוא 150,000. כדי להעביר יום חינוך ארוך, לפי תפיסתנו עד שעה 16:00, דרושות 250,000 שעות. והמזמן מניין? לפי הערכתי, קודם כול מהממשלה. כן יכולה להיות השתתפות של הרשויות המקומיות לפי תפיסתן. אם יוכלו לשחף הורים, יעשו זאת, כל רשות מקומית לפי מצבם הכלכלי של ההורים. ערי פיתוח הסכימו לממן רוב מההוצאה. אני מניח שיתר הרשויות ישתתפו בשיעור יותר גבוה.

כאמור, אני מציע להעביר את ההצעה לוועדה.

הי"ר מ' וירשובסקי:

אדוני השר, אני מבין שבעצם היית רוצה לקיים דיון בנושא במליאה, אבל אתה חושש שמא ההצעה הזאת תידחה. אני לא יכול להתחייב, כמוכן, אבל הייתי חושב — — —

בשל החשש שהדיון במליאה יידחה, מי יודע לכמה זמן —

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):
אם כן, אני מסכים להעברת הנושא לוועדה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
בסדר, אתה מסכים להעברת הנושא לוועדה. רציתי לפנות אל יושב-ראש הכנסת בבקשה לקיים דיון בנושא במליאה, כי בוודאי יש חברי כנסת רבים שמתעניינים בו, גם חברי כנסת שאינם חברי ועדת החינוך והתכנון.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):
זה לא סותר.

היו"ר מ' וירשובסקי:
נכון, אבל מבחינה פורמלית יש הצעה אחת, ואני מבין שאתה מסכים לה, להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתכנון.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):
כן, אני מסכים.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. לפנינו הצעה אחת, להעביר את הנושא לוועדה. זו הצבעה מס' 6.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר	
את הנושא לוועדה	— 6
נגד	— אין
נמנעים	— אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתכנון נתקבלה.	

היו"ר מ' וירשובסקי:
ברוב של 6, ללא התנגדות וללא הימנעות, הועבר הנושא לוועדת החינוך והתכנון.

יא. הצעות לסדר-היום

הרצאתו של פייצל אל-חוסייני באוניברסיטה העברית

אדוני היושב-ראש, כמה היבטים לנושא הזה. ההיבט הראשון הוא, שהאוניברסיטה העברית בירושלים היא מוסד אקדמי, מוסד שנוסד על-ידי העם היהודי בשנת 1921 וקיבל את התואר "האוניברסיטה העברית", האוניברסיטה הראשונה לאחר אלפיים שנה; אותה אוניברסיטה, שכל שועי המדינה היהודית ומנהיגיה באותה עת ראו בה את גולת הכותרת של הפעילות הציונית.

אינני נמנה עם מי שחושבים, שבשם הלאומיות צריך להגביל את החופש האקדמי, ושאתר, חלילה, לאפשר גם לבעלי דעה אחרת להביע את דעתם, ובכך גלי. עם זאת, אני מפנה את תשומת-לב הכנסת הנכבדה, ואת תשומת-לבו של השר הנכבד, לכך שלא אנו צריכים ויכולים לאפשר בשם החופש האקדמי לחגוג בצורה זו או אחרת את הכרות העצמאות של המדינה הפלשתינית, שלא היתה ולא גבראה. ומי הוא המרצה באותו ערב? — פייצל אל-חוסייני, מהראשונים שהצטרפו לארגון הטרור אש"ף עם הקמתו

שר החינוך והתכנון י' נבון:
אני מציע להעביר את הנושא לדיון במליאה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
אני רוצה לשאול רק שאלה קצרה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
בבקשה, אבל באמת קצרה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
האם ההצעה לעכור לחמישה ימי לימוד מחייבת חקיקה, או שדי בתקנות?

שר החינוך והתכנון י' נבון:
בהחלטת ממשלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
אין צורך בחקיקה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
האם אין זה עומד בסתירה לחוק החינוך?

שר החינוך והתכנון י' נבון:
לא. אין צורך בחקיקה. די בהחלטת ממשלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: לקיים דיון בנושא במליאה.

שר החינוך והתכנון י' נבון:
אולי יסכים המציע, לאור הנימוקים שנתתי, להעביר את הנושא לדיון בוועדת החינוך והתכנון של הכנסת?

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):
אם יעביר היושב-ראש את העניין ליושב-ראש הכנסת ימליץ שידונו בו במליאה בחורש הקרוב, הייתי מסכים שהוא יידון כאן. אבל אם לא, אבקש מהשר להציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
השר אמר שהטוב ביותר היה לדון בנושא במליאה, אבל

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, אנו מגיעים לסעיף האחרון בסדר-היום, שתי הצעות לסדר-היום, מס' 1835 ו-1859. בנושא: הרצאתו של פייצל אל-חוסייני באוניברסיטה העברית. ההצעה הראשונה היא של חבר הכנסת ראובן ריבלין, והשנייה — של חבר הכנסת אברהם ורדיגר.

חבר הכנסת ריבלין, יש לך עשר דקות. אם תקצר, הנשיאות והציבור יודו לך.

ראובן ריבלין (הליכוד):
הנושא לא יודה לי.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר החינוך, ביקשתי להעלות על סדר-היום של הכנסת את הנושא של פתיחת שעריה של האוניברסיטה העברית, והדגש הוא במלה "עברית", להרצאתו של פייצל אל-חוסייני לציון "מלאות שנה להכרות העצמאות של המדינה הפלשתינית".

קציני הביטחון של האוניברסיטה, אלא וזהו על-ידי כבני-מיעוטים המשתייכים לתא קמפוס וועד הסטודנטים הערבים. לאחר חקירה ודרישה מעמיקה שערכו שומרי-ראש אלה בדבר זהותו, ולאחר שהצגתי עצמי כרכו הקליטה האחראי לסטודנטים מחוץ-לארץ באוניברסיטה העברית, התירו לי להיכנס. שעה שלא התירו לסטודנטים אחרים לעשות זאת. עם כניסתי הוצמדו אלי ארבעה שומרי-ראש גברתנים אשר אינם מוכרים לי כסטודנטים, וזאת כנראה מתוך כוונה שלא אתערב במהלך הכינוס. שהיתי באולם כ-15 עד 20 דקות, שמעתי את פיצל אל-חוסייני נתן סקירה על ניצחונות האינתיפאדה, עתידה וכיוצא באלה. ובזמן שהייתי ראיתי דגל אש"ף מונף למספר שניות. מאחר ששומרי-הראש הגבילו את ראייתי, לא הצלחתי לזהות את המניף. לאחר אירוע הנפת הדגל קרבו אלי עוד יותר שומרי-הראש והגבילו את שדה ראייתי, כך שלא הצלחתי אף לראות את המרצה. עקב כך יצאתי מהאולם.

במסווה של הרצאה אקדמית, כביכול, מופיע פיצל אל-חוסייני, אש"פסיסט מוצהר, ולפי דעתו ולפי אמונתו כך צריך הוא לפעול, ומסית בתוכני מדינת ישראל ובתוכני האוניברסיטה העברית לחיסול מדינת ישראל — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה שקר.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
זה שקר.

ראובן ריבלין (הליכוד):
הואיל וידעתי שתאמרו "שקר" — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה לא יודע מה עמדתי של פיצל אל-חוסייני.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
הוא דיבר על שלום אמיתי.

ראובן ריבלין (הליכוד):

חברי הכנסת פארס וטובי הנכבדים, אין כל ויכוח על כך, שצריך שיהיה דיאלוג בינינו לבין תושבי יהודה ושומרון בדבר העתיד המשותף שלנו בארץ-ישראל. אין לי כל ספק בכך שיש לערביי יהודה, שומרון וחבל-עזה מאוויים ושאיפות. אין לי גם כל ספק בכך שיש, לצערי הרב, בין ערביי ישראל כאלה המושפעים היום לא מהצורך בהקמתה של מדינה פלשתינית, אלא מהצורך בהקמתה של מדינה פלשתינית בכל שטחי ארץ-ישראל. והראיה — אותה חבורה שנתגלתה ופרסום מעצרה אתמול. הדבר נובע, בין השאר, מאותן הסתות של פיצל אל-חוסייני, ואני מצטט: "האינתיפדה היא מינימום האלימות שהעם הפלשתיני יכול להשתמש; מתעוררים בתוכנו דחפים להביא להסלמה של המאבק; כל פלשתיני כאן ישאל את עצמו אם הוא שילם את המחיר ששילמו אחיו בסברה ושחילה וישיב לעצמו בשלילה; על כן נהיה מוכנים לשלם גם מחיר גבוה יותר".

פיצל אל-חוסייני, לא יעזור לאיש מכם, ידידי הטובים, חברי הכנסת מכל סיעות הבית, לא ויתר על זכות השיבה, הוא דבק באמנה הפלשתינית ודבק בסעיף שבא לפרש את האמנה הפלשתינית בדבר תוכנית השלבים.

לאור כל האמור לעיל ומכיוון שזמני תם, אבקש, אדוני השר, לכלול את הצעתי בסדר-יומה של הכנסת, על-מנת שנרדן בשאלה: האם בשם החופש האקדמי, האם בשם הדמוקרטיה רשאים אנו, או חייבים אנו, למנע הדורות הבאים, להפסיק את הסיפור הזה?

ב-1964. בשנת 1979 הקים פיצל אל-חוסייני את המכון ללימודים ערביים במזרח-ירושלים, עמד בראשו והפך את המכון למעוזו, מוקד של עלייה לרגל לעיתונאים ולפוליטיקאים, תוך שהוא צובר כוח עד כדי כך שהוא מכרז על-ידי כוחות הביטחון כסיכון ביטחוני. קיצוניותו בהסתות, המכוונת לאוכלוסייה המקומית במדינת ישראל נגד מדינת ישראל, אף הביאו לידי כך, שבפברואר 1982 הוצא נגדו צו המגביל את יציאתו מפתח ביתו.

אישיות בעלת עבר עשיר כזה מוזמנת על-ידי האוניברסיטה העברית בירושלים להרצות בפני סטודנטים מן השמאל הקיצוני, מפעל שאורגן על-ידי התאים אומ"ץ וקמפוס, לכבוד מה? לכבוד מה שהוא מכנה "חג חדש, יום העצמאות של המדינה הפלשתינית".

שעה שכוחות הביטחון נערכים באופן קפדני ומאורגן כיהודה, בשומרון ובחבל-עזה, במטרה לסכל כל ניסיון לחג את אותו יום, חג מזור בעינינו, פותחת האוניברסיטה העברית את שעריה באין מפריע לחגיגה של ממש. יש האומרים ומספרים, כי למחרת היום הסתובבו סטודנטים ערבים, אזרחי ישראל, עם פטישי פלסטיק, על מנת להבהיר, בצורה חד-משמעית, מה אומר יום זה להם.

באותו יום ובאותה עת, בבוקרו של יום 15 בנובמבר, על-פי מה שדווח בעיתונות, מפרט שר הביטחון לפני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, כאן, בבית זה, את היערכות כוחות הביטחון בשטחים באותו יום וכיום המחרת לסיכול החגיגות. ולאוניברסיטה העברית בבירת ישראל מוזמן פלשתיני, שהוא אם ננקוט לשון המעטה, מטף לדעותיו, שהן — בכל האחריות — הסתה נגד מדינת ישראל. הוא קורא לפלשתינים לשאול את עצמם, האם הם שילמו את המחיר ששילמו אחיהם בסברה ובשחילה — זאת על-פי מה שכתוב ב"חדשות" מיום 30 באוקטובר, וזאת בכנס "יש גבול". הוא מעודד אותם להסלים ולהחרף פעולות טרור נגד מדינתנו. כל הדברים האלה הביאו לכך שהוא יחמן להרצות בפומבי, והיכן, אדוני השר? באוניברסיטה העברית בירושלים.

גאולה כהן (התחיה):

הוא הופיע גם ברחוב הירקון, אצל המערך.

ראובן ריבלין (הליכוד):

חופש אקדמי, אדוני השר, איננו חופש לאנרכיה, ובשום מקרה איננו חופש לטרוריסם רעיוני-אידיאולוגי.

יש להוקיע את האוניברסיטה העברית על שהשתמשה בחופש האקדמי שלה והסבה אותו לחופש לטרוריסם מעל כימתה ובחסתה. אומר אני זאת במלוא האחריות, בהיותי דמוקרט ובהיותי מאמין שבמסגרת הדמוקרטיה מותר לכל אדם להביע את דעתו ולפעול בחופש מוחלט להפצת דעותיו. אבל, לימדוני רבותי ולמדתי גם אני, שאין בדמוקרטיה כל היתר לאדם להשתמש בה על-מנת להרוס אותה.

ומה קרה במעשה הדמוקרטי באותו יום, וכאן ההיבט האחר: בידי נמצא תצהיר של סטודנט בשם מייק דה-האן — מספר תעודת הזהות שלו ותוכנו מצויים בידי, תצהיר שנערך בפני עורך-דין — מספר איך מחנכים היום במסגרת אותן הרצאות, בשם הדמוקרטיה, בשם החופש האקדמי. אין נערך אותו כנס? הוא אומר: "בתאריך 14 בנובמבר בשעה 21:30 לערך נכנסתי לאולם טבע-4 באוניברסיטה העברית בהר-הצופים, שם התקיימה הרצאה של פיצל אל-חוסייני במסגרת אירועי" — אני מצטט — "יום העצמאות הפלשתיני ככניסה קידמוני שומרי-ראש, אשר אינם משתייכים לקבוצת

יב. הודעת יושב־ראש ועדת הכנסת

חוק ומשפט — 11
נגד — אין
נמנעים — אין
ההצעה להעביר את הצעת חוק התאגידים
(הגבלת שכר והסדרי פרישה), התש"ן—
1989, לוועדת החוקה, חוק ומשפט
נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
אנחנו עוברים להצעה השנייה: הצעת חוק לתיקון פקודת
החברות (שכר נושאי משרה), התשמ"ט—1989, מאת חבר
הכנסת עמנואל זיסמן; מי בעד העברתה לוועדת החוקה, חוק
ומשפט, כהמלצת ועדת הכנסת? זו הצבעה מס' 8.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להעביר את
הצעת החוק לוועדת החוקה,
חוק ומשפט — 8
נגד — אין
נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון
פקודת החברות (שכר נושאי משרה),
התשמ"ט—1989, לוועדת החוקה, חוק
ומשפט נתקבלה.

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):
אדוני היושב־ראש, ועדת הכנסת החליטה בישיבתה מיום
כ"ב בחשוון התש"ן, 20 בנובמבר 1989, לקבוע את ועדת
החוץ והביטחון לרן בנושא: "שטחי אש של צה"ל בנגב" —
הצעה לסדר־היום של חברי הכנסת עדנה סולודר ועווי
לנדא.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להעביר את
הצעת החוק לוועדת החוקה,

יג. הצעות לסדר־היום

הרצאתו של פייצל אל־חסייני באוניברסיטה העברית

א. הנהלת האוניברסיטה העברית בירושלים לא הזמינה
את פייצל אל־חסייני להרצות באוניברסיטה.

גאולה כהן (התחיה):

שר החינוך והתרבות י' נבון:
מדבריו של חבר הכנסת ראובן ריבלין משתמע
שהאוניברסיטה הזמינה אותו. הנהלת האוניברסיטה לא
הזמינה אותו. הרצאתו קוימה על־פי הזמנת הסטודנטים, חברי
קמפוס, במסגרת הפעילות של התא הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד):
כאשר יש פעילות של תא סטודנטים מודיעים
לאוניברסיטה מי יבוא להרצות.

אורה נמיר (המערך):
יש שם צנזורה?

שר החינוך והתרבות י' נבון:
על־פי הנוהג באוניברסיטה העברית, וגם באוניברסיטאות
אחרות בארץ ובעולם, מקובל, שתאי סטודנטים רשאים לקיים

היו"ר מ' וירשובסקי:
לפני שישב שר החינוך והתרבות, הודעה ליושב־ראש
ועדת הכנסת. בבקשה.

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):
אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, הכנסת החליטה
בישיבתה מיום כ"ג בחשוון התש"ן, 8 בנובמבר 1989, להעביר
לדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת שתי הצעות חוק של חברי
הכנסת. הצעות החוק הן: הצעת חוק התאגידים (הגבלת שכר
והסדרי פרישה), התש"ן—1989, מאת חבר הכנסת יאיר צבן,
והצעת חוק לתיקון פקודת החברות (שכר נושאי משרה),
התשמ"ט—1989, מאת חבר הכנסת עמנואל זיסמן.
יושב־ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת אוריאל לין,
ביקש להעביר הצעות חוק אלו לדיון בוועדת חוקה, חוק
ומשפט.

בהתאם לסעיף 141(ב) לתקנון הכנסת החליטה ועדת
הכנסת בישיבתה מיום כ"ג בחשוון התש"ן, 21 בנובמבר 1989,
להציע בפני מליאת הכנסת להעביר הצעות חוק אלו מוועדת
הכלכלה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הנני מבקש בזה את אישורה של הכנסת להחליטה זו.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, יש פה הצעה שהובאה על־ידי יושב־ראש
ועדת הכנסת להעביר שתי הצעות חוק מוועדת הכלכלה
לוועדת החוקה, חוק ומשפט. ההצעה הראשונה — הצעת חוק
התאגידים (הגבלת שכר והסדרי פרישה), התש"ן—1989,
הצעת חבר הכנסת יאיר צבן. מי בעד העברתה לוועדת החוקה,
חוק ומשפט, כהמלצת ועדת הכנסת? זו הצבעה מס' 7.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להעביר את
הצעת החוק לוועדת החוקה,

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, אני קורא לשר החינוך והתרבות להשיב על
הצעתו לסדר־היום של חבר הכנסת ריבלין, הצעה מס' 1835,
כי המציע השני איננו. בבקשה, אדוני השר.

שר החינוך והתרבות י' נבון:
אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, בהתאם לחוק המועצה
להשכלה גבוהה, מוסד מוכר הוא בן־חורין לכלכל את ענייניו
האקדמיים והמינהליים במסגרת תקציבו כטוב בעיניו, ובכלל
זה לקיים כל פעולה מדעית או חינוכית או אחרת.

המועצה להשכלה גבוהה, ואף אני, היושב בראשה,
מנועים מלהתערב בשיקולי המוסד, אלא אם כן הוא חרג
ממסגרת החוקים הקיימים במדינה.

הרצאתו של פייצל אל־חסייני באוניברסיטה העברית
בירושלים, ההתפתחויות שהיא גרמה והביאה באמצעי
החקשורות באו לידיעתי. אני מבקש למסור לכנסת את העובדות
הקשורות באירוע זה כפי שנמסרו לי על־ידי הנהלת
האוניברסיטה:

פעילות באישור דקן הסטודנטים של האוניברסיטה, ובכלל זה להזמין אורחים ומרצים מכל גווי הקשת הפוליטית להרצאות או לשיחות.

הנהלת האוניברסיטה אינה מתערבת בפעילות של תאי הסטודנטים הפועלים בה כל עוד ארגונים אלה ופעילויותיהם הם במסגרת חוקי מדינת ישראל ותקנות האוניברסיטה.

אינני תומך בדיון במליאה או בהעברת הנושא לוועדה, לא משום שאני שמח להזמנתו של פייצל אל-חסיני במסגרת האוניברסיטה העברית, או מתוך הזדהות עם דבריו, אלא משום שאני חושב שאל לנו, לא לכנסת במליאתה ולא לוועדה מועדות הכנסת, להתערב בתקנון האוניברסיטאות, כנהלים המקובלים עליהן ובחופש האקדמי שלהן.

משום כך, ולא משום פירוש אחר, של הזדהות עם קמפוס או עם הפעילות הזאת, משום כיבוד החופש האקדמי של האוניברסיטאות, אני מבקש מהמזיע להסתפק בהודעה הזאת.

ראובן ריבלין (הליכוד):
האם החופש הזה הוא בלתי-מגבל? האם לא ראוי לדרוש בשאלה, האם לחופש הזה יש גבולות כלשהם?

חיים רמון (המערך):
— — —
החוק

ראובן ריבלין (הליכוד):
השמצה של מדינת ישראל היא לפי החוק?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
— — —
לדבר אתו על הסדר שלום.

ראובן ריבלין (הליכוד):
— — —

נואף מסאלחה (המערך):
— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, אני מבקש שיהיה פה שקט. חבר הכנסת ריבלין, קיבלת את כל הזמן לומר את דברך.

אדוני השר, אם אתה רוצה להתייחס לשאלה של חבר הכנסת ריבלין, בבקשה. דיון לא יתקיים, זה גם לא הנושא שהועלה. אבל אם חבר הכנסת ריבלין שאל שאלה בקריאת ביניים ואתה מעוניין להשיב לו, בבקשה.

שר החינוך והתרבות י' נבון:
יש לי עניין להשיב, אם ייתן לי הדבר, אף שאני צרוד, וקולי היום אינו ערב לאוזן.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, שר החינוך והתרבות משיב על שאלה, כדאי שתקשיבו. אני גם רוצה להגן על שר החינוך והתרבות, שהוא צרוד היום, נוסף על הקושי שיש לו להתגבר על הקריאות.

שר החינוך והתרבות י' נבון:
הקריטריון, חבר הכנסת ריבלין — — —

קריאות:
— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, לא יהיה פה דיון על הנושא הזה ביניכם. היתה שאלה לשר החינוך והתרבות. הוא רוצה להשיב עליה, בבקשה.

נואף מסאלחה (המערך):
עשינו עסקה.

שר החינוך והתרבות י' נבון:
רק עכשיו ניהלת ישיבה, חבר הכנסת מסאלחה.

התשובה על שאלתך היא: כל עוד הדברים נעשים במסגרת החוקים, במסגרת החוק במדינת ישראל. אם פעולה מסוימת נעשית בניגוד לחוקי המדינה, ודאי שיש לנקוט נגדה צעדים.

גאולה כהן (התחיה):
— — —

שר החינוך והתרבות י' נבון:
תסלחי לי, אני עונה על שאלה של חבר הכנסת ריבלין. כאשר אני אומר לך להסתפק בהודעה שלי, אין בכך משום הבעת תמיכה בהופעתו או בתוכן דבריו, אלא אני אומר, שהכנסת וועדותיה ראוי שלא יעסקו בנושא שעלול לפגוע בחופש האקדמי של האוניברסיטאות ובתקנון שלהן. מסיבה זו אני מבקש ומציע לך להסתפק בהודעתך.

היו"ר מ' וירשובסקי:
מהי תשובתך, חבר הכנסת ריבלין, אתה היחיד המוסמך להגיד לי אם אתה מסתפק בתשובה או לא.

ראובן ריבלין (הליכוד):
אני ריאליסט, וכפרלמנטר אני מסתפק בהודעתו של השר.

גאולה כהן (התחיה):
— — —

אברהם בורג (המערך):
הוא השתכנע.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, אני רוצה לנעול את הישיבה בצורה מכובדת ולברך את כל חברי הכנסת המשתתפים בסיום, בטויל נאה ובסיום לימודים מעניין.

סדר-היום תם. הישיבה הכאה של הכנסת תתקיים בכ"ט בחשוון תש"ן, 27 בנובמבר 1989, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12:37.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות קי"ד — קט"ז

- א. שאלות בעל-פה.
- ב. שאלות ותשובות.
- ג. דוח משלחת חברי הכנסת לנושאים חקלאיים, אורחי הוועדה החקלאית של הבונדסטג.
- ד. הצעת חוק מימי חופין (תיקון), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- ה. הצעה לכטל את צו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 24), התשמ"ט — 1989, שהונח על שולחן הכנסת ביום 8 בנובמבר 1989.
- ו. היערכותם של משרדי הממשלה לקליטת עלייה רבתי מברית-המועצות, מאתייפיה ומאמצות המזרח התיכון.
- ז. הצעות לסדר-היום.
- ח. הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 23), התש"ן — 1989 (קריאה ראשונה).
- ט. הצעת חוק הגבלת הפרסומות למוצרי טבק לעישון (תיקון), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- י. מחירי התחבורה הציבורית — הצעת חבר הכנסת א' גמליאל.
- יא. הצעת חוק האזרחים הוותיקים, התשמ"ט — 1989 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יב. הצעות חוק אכיפת פסקי חוץ (תיקון מס' 3), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- יג. הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 30), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- יד. התנהגותם של ערכים מיהודה, שומרון וחבל-עזה בתחום ה"קו הירוק" — הצעת חבר הכנסת א' לין.
- טו. הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 4), התשמ"ט — 1989 (קריאה ראשונה).
- טז. דרך קבלת ההחלטות וביצוען בכל הקשור לעליית יהודי מרוקו — הצעת חבר הכנסת ש' דיין.
- יז. הסכם תוספת היוקר — הצעות חברי הכנסת ר' כהן, א' פורז, ח' רמון, א' מזרחי וי' שמאי.
- יח. זיהום המים בצפון-הארץ — הצעות חברי הכנסת מ' וירשובסקי, ח' טובי, י' צבן וע' סולודר.
- יט. החלטת מועצת המנהלים של חברת החשמל למקם תחנת כוח בצפון — הצעת חברת הכנסת ש' ארבל-אלמזולניו.
- כ. עומס המשכנתאות — הצעת חבר הכנסת ח' אורון.
- כא. הריסת בתים בעיירות הפיתוח בדרום — הצעות חברי הכנסת ש' אלוני, ע' פרץ וא' גמליאל.
- כב. ייבוא פועלים מחוץ-לארץ — הצעות חברי הכנסת ח' אורון, מ' ברזיהר וע' לגדא.
- כג. הגליל בסדר-העדיפויות הלאומי — הצעת חבר הכנסת מ' גולדמן.
- כד. רצח תושב אריאל — הצעות חברי הכנסת ח' אורון, י' שריד, ע' סולודר, י' נאמן, צ' הנגבי, יצ' לוי, ש' דיין ור' איתן.
- כה. שיפור יחסי ערכים-יהודים בתחומי ה"קו הירוק" — הצעת חבר הכנסת ע' ברעם.
- כו. התקפות יהודים על ערכים ועל נכחרי ציבור — הצעות חברי הכנסת ד' צוקר, א' פורז, ח' טובי, י' שגיא, ע' פרץ, י' ביבי וע' דראושה.
- כז. תנאי העבודה במפעל "טקסטיל-דימונה" — הצעת חבר הכנסת א' בן-מנחם.
- כח. תעסוקה הולמת לקצינים בכירים הפורשים מצה"ל — הצעת חבר הכנסת ד' מגן.
- כט. הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 29), התש"ן — 1989 (קריאה ראשונה).
- ל. הצעת חוק פיצויי פיטורים (הוראת שעה), התש"ן — 1989 (קריאה ראשונה).
- לא. הצעות חוק של חברי הכנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות קי"ד — קט"ז

64. התגברות מעשי חבלה מצד ערכים בגליל — הצעת חבר הכנסת מ' פרוש.
65. עליית כוחות מוסלמיים פונרמנטליסטיים — הצעת חבר הכנסת ע' זיסמן.
66. תוצאות הבחירות בירדן — פלשתיניזציה של ירדן — הצעת חבר הכנסת י' מצא.
67. המשמעויות הנובעות מתוצאות הבחירות בירדן — הצעת חבר הכנסת ר' איתן.
68. בעקבות הבחירות בירדן — ירדן מדינה פלשתינית — הצעת חברת הכנסת ג' כהן.
- 69 — 78. ישראל והתהפוכות המדיניות במזרח-אירופה ובגרמניה — הצעת חבר הכנסת י' שריד, י' צבן, מ' מיעארי, א' בורג, מ' גפני, ש' דיין, ז' שובל, ע' דראושה, א' ורדיגר ומ' וילנר.
79. הצעתו של סגן שר החוץ נתניהו בדבר גירוש המוניים מהשטחים הכבושים — הצעת חבר הכנסת ח' טובי.

80. בניה ערבית בלתי-חוקית בירושלים — הצעת חברת הכנסת ג' כהן.
81. מכוני עיסוי ושירותי ליווי — הצעת חברת הכנסת א' נמיר.
82. תכנון אזורים בירושלים — הצעת חבר הכנסת ר' ריבלין.
83. שליחת רבנים לגייר את יהודי אתיופיה — הצעת חבר הכנסת א' גמליאל.
84. גיור יהודי אתיופיה טרם בואם לארץ — הצעת חבר הכנסת מ' וירשובסקי.
85. מצב האוכלוסייה הערבית ביפו-תל-אביב — הצעת חבר הכנסת ע' דראושה.
86. תנאים לאכלוס רמת-הגולן — הצעת חבר הכנסת מ' גולדמן.
87. פיצויים למשפחות הנספים באסון ילדי תוניס — הצעת חבר הכנסת א' מזרחי.
88. הסדר הקיבוצים ומעמדם של חוק. מוסר ומינהל תקין — הצעת חבר הכנסת מ' איתן.
89. מכירת "כלל" — הצעת חבר הכנסת ד' תיכון.
90. החלטת משרד החינוך והתרבות לצמצם את שבוע הלימודים לחמישה ימים — הצעת חבר הכנסת יצ' לוי.
91. הרצאתו של פייצל אל-חוסייני באוניברסיטה העברית — הצעת חבר הכנסת ר' ריבלין.

ג. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות היטל

בהתאם לתקנה 3 לתקנות שעת-חירום (תשלומי חובה), התשי"ח-1958¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התשי"ט-1949², מחליטה ועדת הכספים של הכנסת

¹ ס"ח התשכ"ד, עמ' 175.
² ס"ח התש"ט, עמ' 54; התשמ"ד, עמ' 161.
³ ק"ת, שיעורי מק"ח 735, התשמ"ט, עמ' 3453.

ד. הצעת חוק בחירות מוקדמות (תעמולה ומימון), התשמ"ט-1989

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

1. תיקון חוק הבחירות (דרכי תעמולה) בחוק הבחירות (דרכי תעמולה) התשי"ט-1959 — (1) סעיף 15 לחוק יסומן "15ג" ולפניו יבוא:

"15ב. בחירות מוקדמות

נתקיימו בחירות מוקדמות, יחולו הוראות חוק זה בשינויים הבאים:

 - (1) בסעיף 7 לחוק, במקום "42 הימים" יבוא "15 הימים";
 - (2) בסעיף 15 לחוק, במקום "25 דקות" יבוא "12 דקות" ובמקום "6 דקות" יבוא "3 דקות";
 - (3) בסעיף 15א לחוק, במקום "10 דקות" יבוא "5 דקות" ובמקום "6 דקות" יבוא "3 דקות";

"בחירות מוקדמות" לענין סעיף זה — בחירות שנתיימו לפני שעברו שנתיים מיום הבחירות לכנסת היוצאת.
2. תיקון חוק מימון מפלגות אחרי סעיף 3 לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, יבוא:

"3א. בחירות מוקדמות

נתקיימו בחירות מוקדמות, יהיה המימון, על אף האמור בסעיף 3(א), לפי חלק יחידת מימון שיחסו ליחידת מימון כיחס אורך התקופה שבה כיהנה הכנסת היוצאת לתקופה שבה היתה מכהנת אילולא התקיימו בחירות מוקדמות.

"בחירות מוקדמות" לענין סעיף זה — בחירות שנתיימו לפני שעברו שנתיים מיום הבחירות לכנסת היוצאת.

דברי הסבר

- החוק על התפוזות הכנסת יכולול הוראה על מועד הבחירות לכנסת שלאחריה.
- מוצע כי במקרה של בחירות מוקדמות המתקיימות לפני שעברו שנתיים מיום הבחירות לכנסת היוצאת, יקוצרו תקופת תעמולת הבחירות וזמני שידור התעמולה ברדיו ובטלוויזיה, ויוקטן המימון ויהיה פרופורציונלי לאורך התקופה שבה כיהנה הכנסת היוצאת.
- בחוק-יסוד: הכנסת, מורים סעיפים 34 ו-35 לאמור:
- "34. התפוזות הכנסת**
- לא תחליט הכנסת להתפוזר לפני גמר תקופת כהונתה, אלא בדרך קבלת חוק לענין זה.
35. מועד הבחירות לאחר התפוזות הכנסת

ה. הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום) (תיקון — הצמדה), התשמ"ט — 1989
(הצעת חבר הכנסת י' צבן)

1. תיקון סעיף 2
בחוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום),
התשמ"ד — 1984¹ (להלן — החוק העיקרי), בסעיף
— (א)2
(1) בפסקה (2), במקום "24 חודשים" יבוא "20
שנים";
2. ביטול סעיף 3
סעיף 3 לחוק העיקרי — בטל.

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 66.

דברי הסבר

נכה צה"ל, שכירור עניינו נמשך שנים רבות, ולאחר שבית-המשפט פסק לזכותו הוא קיבל פיצוי, בעד האיחור בתשלום הקצבה שהגיעה לו, בשיעור של 1% (אחוז אחד!) מהערך הריאלי של הקצבה שהגיעה לו. כידוע, כל חוב שחייב האזרח למדינה או לביטוח הלאומי מוצמד למדד מיומו הראשון ומיתוספים להצמדה זאת גם תשלומי ריבית וקנסות. הצעת חוק זו באה לתקן עיוות בלתי-מוצדק זה, על-ידי כך שקצבה כאמור בחוק תשולם בשיעור המעודכן כשל 20 השנים שמיום התביעה.

לפי פסקה (3) של סעיף 2(א) לחוק, "קצבה המשולמת לאחר שחלפו 24 חודשים מיום התביעה — תשולם בשיעור המעודכן בעד תקופת 24 החודשים שמיום התביעה ובשיעור המקורי בעד יתרת התקופה".

עקב המצב החוקי הקיים קורה שאזרחים הזכאים לקצבה אשר לא השתלמה במועדה מסיבה כלשהי, מקבלים כפועל תשלום שערכו הריאלי פחות במידה ניכרת מערכה של הקצבה במקורה.

בריוני הוועדה לענייני ביקורת המדינה הוצג מקרהו של